

PUBLICISTIKA

BOŠNJACI, PRIZNAJMO REALNOST

Posljednji je čas da Bošnjaci širom otvore oči i sami sebi kažu zbog čega je međunarodna zajednica tolerisala sve što se događalo i što se događa Bosni i Bošnjacima, zbog čega je, na kraju, spremna abolirati sve zločine i pepelom zagrnuti tragediju bošnjačkog naroda

Tragedija koja se dogodila i koja se još uvijek događa Bosni i njenom narodu u daleko većoj mjeri je tragedija Evrope, civilizacije i savremenog čovječanstva - jer otvara ponor bezdana u koji se brzinom nasilne smrti survava čitav jedan svijet, kakav smo poznavali i za koji smo vjerovali da je neuništiv. Jer, bosanska tragedija, agresija fašizma na jednu suverenu i međunarodno priznatu državu, na njen nenaoružan i goloruk narod, koncentracioni logori, silovanja, masovne likvidacije, genocidno stradanje Bošnjaka - ruši sve zakonitosti na kojima se vjerovalo da opstaje moderno čovječanstvo.

Takvim ponašanjem međunarodne zajednice, koja ima i svoje - zašto, otvoren je ambis destruktivnosti. Širom Evrope bujaju nacionalistički i neofašistički pokreti. Nakon drugog svjetskog rata i sloma psihopatoloških državno-pravnih i vojnih sila, nakon trijumfa antifašizma, po prvi put se događa da fašističke snage, u ovakvoj silini, stupaju na političku scenu. Ta politička osovina, posredno, ima i svoje vojno otjelotvorenje - u velikosrpskoj fašističkoj armadi.

Evropskoj renesansi neofašizma, bez obzira na različitosti u nacionalnim euforijama, zajedničko je samo jedno - mržnja prema islamu i svemu što je muslimansko. Tu je odgovor na mnoga pitanja koja nas okružuju i opsjedaju.

Čini se da aktuelno stanje međunarodne zajednice umnogome podsjeća na ono u kakvom se nalazila neposredno pred izbijanje drugog svjetskog rata. Umjesto Bosne, tada je žrtva iluzija bila Poljska. Evropske zemlje su svojom neodlučnošću samo hranile fašističku neman, baš kao što to čine i danas. Kao što znamo, Poljska je bila najvećim stradalnikom drugog svjetskog rata. Francuska, Engleska i Rusija žrtvovali su je u očekivanju da će se Hitler zadovoljiti ovim zalogajem. Predsjednik francuske Vlade Daladje vjerovao je i bio ubijeđen da se francuska vojska može suprotstaviti Hitleru, ukoliko dođe do sukoba. Čak je vjerovao da bi se rat mogao vrlo brzo završiti propašću i slomom Hitlera. Isto kao i danas, u početku agresije na Bosnu i Hercegovinu i na bošnjački narod međunarodna zajednica je imala posla samo sa srpskim fašističkim režimom. Pošto nije reagovala, ta neman je danas neuporedivo veća, jer su na stranu srpskih fašista stali i fašisti iz drugih zemalja, pa čak dobrim dijelom i režimi, poput ruskog, koji tolerišu sve zločine protiv čovječnosti koje su počinili srpski pravoslavni fašisti.

Kao i danas, britanska politika je pred izbijanje drugog svjetskog rata igrala na blef, odnosno djelovala u suprotnosti sa onim što je proklamovala. Između Čemberlena i Mejdžora nema gotovo nikakve razlike, jer Mejdžor, a to već svi dobro znamo, govori o demokratiji i poštivanju ljudskih prava, a piše pisma u kojima planira potpuno istrebljenje Bošnjaka, što genocidom, a što raseljavanjem i asimilacijom u kršćansku Evropu.

Tadašnja Staljinova iluzija bila je da će njemačka agresija na Poljsku uvući u rat Britaniju i Francusku, da će ubrzo sve zemlje biti iscrpljene ratom, te da će se Rusija pojaviti kao pobjednik, pogotovo što je smatrao da je riječ o ratu kapitalističkih zemalja i da bi njihovo iscrpljenje dovelo do trijumfa komunizma. Iz slične pozicije Rusija i danas posmatra prelamanje englesko-francuskih, odnosno njemačkih interesa preko Bosne, s razlikom što zbog erupcije velikosrpskog fašizma i sama učestvuje u ovom zločinačkom ubijanju Bosne, opstruirajući ma kakvo konkretno rješenje. U najkraćem, nisu se mnogo promijenile pozicije “velikih” u odnosu na slabije i nezaštićene zemlje i narode; kao i onda Liga naroda, danas Ujedinjene nacije bivaju u stalnom raskoraku sa svojim proklamacijama i djelima. Ta nemoć pri neophodnosti poštivanja načela međunarodnog prava i Povelje Ujedinjenih nacija, nagovještava paralizu svih mehanizama zaštite, kakva se dogodila neposredno pred izbijanje drugog svjetskog rata.

Ravnodušnost Britanije, Francuske i Rusije prema stradanju Poljaka i Poljske tada nije mogla biti drukčija bez obzira što stradaju njihova braća po vjeri - kršćani.

Možda je bilo iluzorno očekivati od takve Evrope da pruži pomoć jednom evropskom narodu kakav je bošnjački, narodu koji je izložen mnogo gorem stradanju nego što su to bili Jevreji u drugom svjetskom ratu.

Svijet je vjerovao da se više nikada neće ponoviti masovna pogubljenja, koncentracioni logori i masovne grobnice... Ali, nije imao pravo da u to vjeruje jer, očito je, nije ostvario efikasne mehanizme zaštite protiv neofašističkih i genocidnih najezda.

Zapravo, svi mi jako dobro znamo da je međunarodna zajednica imala sve mogućnosti da zaustavi stradanje bošnjačkog naroda i da ispoštuje načelo Povelje Ujedinjenih nacija, i sve rezolucije koje su izglasane povodom rata u Bosni i Hercegovini i agresije na bošnjački narod.

Očito je da je posljednji čas da Bošnjaci širom otvore oči i sami sebi kažu zbog čega je međunarodna zajednica, u kojoj se islamske zemlje nalaze u sekundarnom i pasivnom diplomatskom položaju, tolerisale sve što se događalo i što se događa Bosni i Bošnjacima, zbog čega je, na kraju, kadra abolirati sve zločince i pepelom zagrnuti tragediju bošnjačkog naroda, kao da se ama baš ništa nije ni dogodilo.

Bošnjaci moraju postati svjesni da kršćanska Evropa nikada nije prestala voditi svoje krstaške ratove protiv islama. Priznanjem Bosne i Hercegovine kršćanska Evropa je postala svjesna da bi na njenom tlu za određeno vrijeme mogla postojati država čije bi većinsko stanovništvo moglo biti bošnjačko-muslimansko. Zbog toga je servirala velikosrpsku agresiju, genocid i njegovo tolerisanje. Manje su bitni svi oni argumenti koje je međunarodnoj javnosti podastirala ne samo naša, već i evropska antifašistička i slobodoljubiva javnost. Manje je tu bitno što bošnjački narod ima jednu od najstarijih tradicija u Evropi, što je bosanska državnost starija od mnogih evropskih zemalja koje bi da nam danas kroje kapu i drže lekcije o državi, narodu i demokratiji. Manje je bitno što je bošnjački narod evropskog porijekla i što je svim svojim bićem, antifašističkim i slobodoljubivim, najbolji reprezent proklamovanog civilizacijskog evropskog duha. Sve to nije bitno za zločinačke evropske političke i diplomatske kuloare, kada se ne mogu izdići iznad mržnje prema svemu što je - muslimansko. Oni su na rušenje Aladža-džamije u Foči ili Ferhadije u Banja Luci gledali

kao na rušenje nečega što smeta evropskom kršćanskom jedinstvu; kao da nije riječ o najvrednijim evropskim spomenicima sakralne arhitekture.

Zapravo, Evropa jednostavno želi da uništi islam na svojoj teritoriji. To sigurno ne žele evropske antifašističke snage, ali ove koje su danas na vlasti - to dokazuju.

Jedini i neprikosnoveni način da se Bošnjaci zaštite od nestajanja sa političke i etnografske karte Evrope jeste stvaranje Bošnjačke Republike koja je jedina u mogućnosti garantovati opstanak Bošnjaka i Bosne i Hercegovine. Taj opstanak i danas garantuje Armija Bosne i Hercegovine koja je jedina sposobna da spriječi zločinačke nakane kršćanske Evrope. Bošnjačka Republika ne bi negirala ni jedan od nacionalnih interesa bošnjačkog naroda; bila bi sačuvana Bosna i Hercegovina u svojim međunarodno priznatim granicama, a njeno unutrašnje konfederalno uređenje konstituisalo bi tri etničke državno-pravne jedinice, među kojima i Bošnjačku Republiku, na 44 odsto bh teritorije, odnosno na teritoriji koju je prije rata Evropska zajednica, u okviru "lisabonskog prijedloga", u međunarodno-pravnom smislu, verificovala kao - bošnjačku.

U najkraćem, Bošnjačka Republika je osnova bošnjačkog opstanka. Bilo koja druga varijanta vodi nestanku bošnjačkog naroda i ostvarivanju zamisli o kršćanski čistoj Evropi.

Svakim danom oklijevanja Bošnjaci postaju sve slabiji. Bošnjačka snaga je u priznavanju postojeće realnosti na čijim temeljima je jedino moguće - stasavati do nepobjedivosti.

A ime tog temelja je - Bošnjačka Republika!

27. juli 1995.

BOŠNJAČKA REALNOST

**Jedna od mana našeg kolektiviteta, naročito intelektualnog, u cijelini dosada je bilo nipodaštavanje vlastite vrijednosti, snage i moći
Kao da su nas prethodna stoljeća tlačenja kodirala da uvijek mislimo da je svako drugi vrijedniji od nas samih**

Krvava i teška bitka koju vodimo za svoj opstanak ne može biti izgubljena, jer bi to značilo masakr svih normi na kojima opstaje međunarodna zajednica. Nedvojbeno, sudbina Svijeta je vezana za sudbinu Bosne. A kako su Bosna i Bošnjaci jedinstven entitet, to znači da bošnjački narod danas bježi bitku za opstanak čovječanstva.

Civilizacija je zaražena moralnim poganlukom, duhovnim bespućem, razvratom i zločinom i na svjetsku bulumentu treba gledati kao na bolesnika za koga se ne zna hoće li umrijeti ili preživjeti. Dalje odumiranje čovječnosti značilo bi umiranje Svijeta u paklenim mukama, u anarhiji, nasilju i razvratu. S druge strane, čovječanstvo jedino može preživjeti pobjedom Bosne i bošnjačkog naroda. Jer bošnjačko ime danas je svjetionik opstanka ljudskosti i tolerancije kao osnovnog temelja za život čovjeka.

Sasvim sigurno, Bosna je ime ovoga svijeta.

Pobjeda Bosne i Bošnjaka značiće istodobno slom svih onih svjetskih sila koje su i direktno saučestvovala u zločinima nad našim narodom. Ta pobjeda značiće poraz razvratne i bolesne internacionale koja bi da ubistvom Bošnjaka destruirala svjetski poredak koji bez minimuma humanosti nema nikakvog smisla. Svjedoci smo da svjetski centri moći danas ne stoje samo po strani, već direktno učestvuju u zločinu nad civilizacijom. Zbog

toga, moramo biti potpuno svjesni okruženja i razvratne kristijanoidne sile koja atakuje na naš opstanak. Mi danas, htjeli to tako vidjeti ili ne, branimo gole živote ne samo pred atacima četnika, već pred atacima najjačih svjetskih centara moći. Na Bosnu i Bošnjake, zapravo, izvršena je agresija od strane kršćanske antimuslimanske internacionale, odlučne u svojoj razvratnosti da zločinom i genocidom iskorijene sve što je muslimansko sa evropskog tla. Svi smo svjesni, i ovaj put nije potrebno ni pominjati, sve one brojne primjere učestvovanja međunarodne zajednice u genocidu nad bošnjačkim narodom.

Možda nekome ove riječi mogu zvučati preteško, ali međunarodno pravo je tačno definisalo pojam zločina i genocida. Taj pojam ne podrazumijeva samo čin egzekucije, već se genocidom smatra i raseljavanje stanovništva, dakle, etničko čišćenje.

Možda preteško zvuči i kada kažem da se protiv Bošnjaka vodi agresija širih razmjera, da su četnici samo produžena ruka anti-islamske svjetske koalicije. Ali nemojte vidjeti ono što bi željeli da vidite, nemojte stvarnost gasiti svojim iluzijama, već spoznajte istinsku dimenziju zločina koji je počinjen nad jednim narodom koji je prema svima imao otvorene ruke i iskrene namjere, nad narodom koji nikome nije mislio zlo i želio je ostvarenje svega onoga što zovemo civilizacijskim principima. Znamo da su međunarodnoj zajednici puna usta multikulture, toliko da je bljuju od ogromne deklarativne količine, puna su usta ljudskih prava, demokratije, antifašizma, do te mjere da sve, čak i bez naše tragedije, izgleda kao posljednji kič. A u odnosu na zločin nad bošnjačkim narodom, te deklaracije izgledaju kao u najmanju ruku nekrofilaska perverzija i krajnji bezobrazluk. Od nas se dakle traži da budemo civilizovani, multikulturalni, demokratski, i nakon tri godine zločina i genocida, a onda se srpskim fašistima daje status ravnopravnih, ili čak nadređenih u smislu diktiranja uslova. Ne podsjeća li to na režim konc-logora u kome žrtva mora držati spuštene ruke dok prima udarce. No, bošnjački narod, nikada te ruke neće podići prema zločinu i tlačenju nevinih ljudi, ne zbog toga što to od nas neko traži, već, jednostavno, naš duhovni nivo nije u ravni sa bezumljem zvijeri koja nas napada.

Zbog toga, još jednom ponavljam, jedino bošnjački narod može iz svega ovoga izaći kao pobjednik. Jedino Bošnjaci nisu okaljani nijednim zlom. I količina moralnog prava na pobjedu biva grandiozna kad se zna da na zločin nije odgovoreno zločinom, već saburom. Grandiozan je taj obični bošnjački čovjek koji je nepravdu i

nesnošljivu bol mogao savladati raciom i odbiti pomisao da krene u ponuđenu zamku. Taj Bošnjak je danas najveća planina svijeta, najviši vrh i svjetionik pred čijim imenom bi se morao pokloniti svako ko bi da nosi ime čovjeka. Jer Bošnjak je danas više od samog čovjeka, on je Dobri čija iskušenja ne bi prošao ni jedan običan čovjek, jer za snagu bošnjačkog sabura je potrebno mnogo više, potrebna je svjetlost Božije volje koja prati i obasjava naš put.

Nekada smo mogli halaliti, a danas nećemo zaboravljati. Nur kojim smo obdareni nas neće odvesti ni u kakvo bespuće strasti, osvete i revanšizma. Put je određen i bošnjački narod prvi će kročiti njime.

Jedna od mana našeg kolektiviteta, naročito intelektualnog, u cjelini dosad je bilo nipodaštavanje vlastite vrijednosti, snage i moći. Kao da su nas prethodna stoljeća tlačenja kodirala da uvijek mislimo da je svako drugi vrijedniji od nas samih. Raskrznica na kojoj smo se našli početkom devedesetih mogla je značiti naš nestanak i utapanje pod totalitarnu velikosrpsku hegemoniju u kojoj bi vrlo brzo zauvijek bio izgubljen naš identitet koji se i onako našao u ozbiljnoj krizi.

Kada govorim o tom bošnjačkom dosadašnjem necijenjenju sebe mislim na sve one nevjerice koje okružuju značaj bošnjačkog naroda i borbe koju vodi za cjelokupno čovječanstvo. Nas su naši tlačitelji, a pogotovo jugoslavenski, učili da uvijek svijet gledamo odozdo.

Sve se, naravno, i nije moralo dogoditi kao što se dogodilo. Mogli smo nestati, kao građani trećeg reda, kao psi, slomljene kičme i ubijenog dostojanstva, mogli smo se pod velikosrpskom hegemonijom istopiti kao grudva snijega na avgustovskom suncu.

Da se pristalo na varijantu utapanja u tzv. "istorijski sporazum", koji teško da nam je nudio i pognutu glavu na ramenima, da se pristalo na nestanak bošnjačkog naroda u vidu neke krnje Jugoslavije, u svijetu se ne bi amabaš ništa dogodilo. Bilo bi to tumačeno voljom jednog naroda za kojeg bi vrlo brzo ustanovili da i nije narod, pa čak možda - da nije ni postojao.

Svjesni otvorenih prijetnji srpskog fašizma da će nestati jednog naroda, Bošnjaci su krenuli, s obzirom na okolnosti, putem kojeg bi se plašili i najhrabriji hazarderi. Krenuli su otvorenih očiju i raširenih ruku, spremni da svakome u Bosni darivaju ljubav, slobodu i komšijsko bratstvo.

Odgovor znamo.

Zločin koji je napravljen nad bošnjačkom ljudskošću neće izmijeniti tu ljudskost, osim što ona više nikada neće zaboravljati ni halaliti, osim što će od sada pa za navijek bošnjački narod biti spreman na odbranu. Takva spoznaja se stiče bolom, a ovakav bol je jedini način nacionalne samospoznaje. Sve drugo bi bila iluzija koja bi značila bošnjački kraj.

Samo apsolutna homogenizacija bošnjačkog naroda i svijest o kolektivnoj ugroženosti može spasiti Bošnjake od nestajanja.

Za mnoge Bošnjake to homogeniziranje je znak primitivizma, budući da sebe doživljavaju kao kospomolite, zaražene idejom jugoslavenstva. Vjerovatno su mnogi od takvih stradali od četničke kame, jer ih krvnici nisu pitali za kosmopolitizam nego za ime. Taj virus nepripadanju nikome i ničemu, pa ni vlastitom narodu, najvećim je uzrokom stradanja Bošnjaka.

Sve što smo činili i što činimo polazi sa gornje civilizacijske tačke. Uprkos svemu, Bošnjaci nikada nisu iznevjerili ni jedan princip na kome počiva međunarodna zajednica. Iznevjeravali su oni nas, a time i sami sebe.

Od međunarodnog priznanja hiljadugodišnje bosanske državnosti, pa na ovamo, otkrivene su sve provalije međunarodne zajednice. Umiranje civilizacije je počelo sa prvim ubijenim Bošnjakom. Destrukcija međunarodnog prava i normi isto tako. Niko do te mjere 1992. godine nije ni mogao pretpostaviti da je međunarodna zajednica zapravo jedna drumska birtija u kojoj se pijanska riječ zaboravlja sa mahmurlukom, i obratno. Ko je mogao znati da će se probuditi ta antimuslimanska internacionala, spremna da uzme direktnog učešća u zločinima. Taj proces izdaje međunarodnih principa krenuo je sa prvim oklijevanjem da se stane ukraj agresiji. Ni jedna struktura u zemlji nije mogla prozreti ovakav razvoj događaja. Ko je tada mogao znati da između Ujedinjenih nacija i javne kuće nema nikakve razlike. Danas to ne samo da znamo mi već i cijelo čovječanstvo.

Bošnjaci su danas, za razliku od prije pet godina, svjesni i sebe i svoga okruženja.

Mi koji dolazimo moramo otvoriti novu stranicu budućnosti bošnjačkog naroda. Ona se po mom ubjeđenju zove - Bošnjačka Republika.

Prije nego što ukratko elaboriram viziju budućnosti bošnjačkog naroda, dopustite mi da se osvrnem na prošlost. 1992. godine po Lisabonskom planu nuđena je administrativna podjela BiH na etničkom principu uz očuvanje državno-pravnog kontinuiteta. Danas

niko ne može tvrditi da bi time bila izbjegnuta srpsko-crnogorska fašistička agresija i genocid nad Bošnjacima, ali bi takav čin mogao značiti jednu drugu korist. Da se pristalo na Lisabonski plan mi bi danas imali čak i od Karadžićevih Srba verifikovanu našu nacionalnu teritoriju od 44 odsto BiH. Međutim, sve nije izgubljeno, budući da je Evropska zajednica još tada verifikovala teritoriju sa većinskim bošnjačkim stanovništvom. U međunarodno-pravnom smislu to je važeći akt, i ako se uzmu u obzir zaključci Londonske konferencije da se neće uvažiti teritorijalna osvajanja, onda su ta 44 odsto neprikosnovena bošnjačka teritorija.

Lično sam ubijeden da se nijedan narod, naročito kada se nalazi u hegemonističkom okruženju u kakvom je bošnjački, ne može osjećati sigurnim bez svoje nacionalne teritorije. Istorijski animoziteti prema Bošnjacima, nama nikada, u vidu nekakve multietničnosti, ne bi mogli pružiti dugoročnu sigurnost. Multietnički karakter jeste kvalitativ, ali ne onako kako je to bilo ovdje. Znamo, recimo, da je 16 odsto Srba u Tuzli držalo sve bitnije funkcije u društvu, a da su Bošnjaci na njih mogli doći tek ako bi se kao ličnosti u nacionalnom, narodnosnom i vjerskom smislu neutralizirali. Taj karakter bosanske multietničnosti je ustvari na štetu bošnjačkog naroda, bio i ostao. I to je još jedan od argumenata zbog kojih je bilo neophodno odrediti bošnjačku nacionalnu teritoriju, koja ne bi značila i potpuno zatvaranje vrata multietničkom karakteru društva. Tim prije što je ostvarenje cjelovite Bosne i Hercegovine, kao sekundarnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, ostvarivo jedino kakvim-takvim povezivanjem sa ostala dva naroda. Naravno, nakon svega što se dogodilo i što još uvijek jeste, čak i u dugoročnoj perspektivi, mi moramo biti svjesni da je bilo kakva sljepačka emotivna vezanost, kakva je bila, isključena. Jedni pored drugih biće realnost za vijek vijekova, jer niti će se sve ovo moći zaboraviti, niti bošnjački narod uopšte više ima razloga da svo svoje bogatstvo dijeli više iskim.

Bošnjaci si mogu pomoći jedino ako svoju sudbinu uzmu u svoje ruke. Oni su je uzeli, zahvaljujući ponajviše našoj Armiji, ali je krajnje vrijeme da se prestane robovati floskulama koje nemaju nikakvog uporišta u realnosti i koje jedino služe tzv. opozicionim strankama za reklamna putovanja.

Kakvo se to još uporište u realnosti može naći da je moguća Bosna i Hercegovina kakva je bila prije rata?! Zar svi ne osjećamo ove rane, ovu bol, ovaj prkos koji ne kazuje ni o čemu drugom do o tome da su nam zlo napravili zločudni sa kojima smo dojuče

živjeli. I kako je uopšte moguće vratiti se na isto. Pa čak i kad bi bosanski Srbi to htjeli, bošnjačko biće takvo nešto ne može podnijeti. Zašto si konačno ne priznamo da one Bosne i Hercegovine, u multietničkom smislu, više nema! Ona je ubijana sa smrću svakog Bošnjaka!

I mi za to nismo krivi. Uporno smo tražili od međunarodne zajednice intervencije kako bi se upravo zaštitili ti principi koje proklamuje civilizacija.

Ali, civilizacija očigledno nema namjeru kada je riječ o muslimanima da štiti ni jedan proklamovani princip. I pitam Vas - zbog čega smo to mi dužni da svojom krvlju plaćamo istrajavanje na multietničkom društvu kad to ide samo na našu štetu.

Ja pišem, govorim i proklamujem ideju o Bošnjačkoj Republici. To činim kao Bošnjak i Bosanac, s punim pravom i bez imalo stida. Smatram da meni kao čovjeku još jedino preostaje da štitim vlastiti narod i zemlju koja tom narodu pripada. Naša namjera je bila da od četništva zaštitimo i bosanske Srbe, od ustaštva bosanske Hrvate, ali ta naša želja očito nije urodila plodom naročito kod srpskog naroda. Mi smo bili toliko široki da smo imali volje i snage da kao Bošnjaci štitim Srbe. A doživjeli smo ovo. Druga stvar, i nakon zločina koji je nad nama učinjen, mi se nismo odricali želje za suživotom. Čak, rekao bi, neki ljudi su bili spremni i praštati. Ali, čini se da vremena više nema. Valjda nam je potpuno jasno kakvi su vjetrovi oko nas.

Jedina realnost koja nas može dovesti do cilja jeste stvaranje Bošnjačke Republike u okviru bh federacije ili konfederacije. Ona bi, kao civilizacijsko društvo, bila temelj iz kojeg bi sutra reintegrirani bili i ostali dijelovi BiH. To ne zadire u državno pravni kontinuitet BiH, jer na njegovo destruiranje nikada ne bi ni pristali.

Faktički gledano, bez obzira na ono što bi željeli vidjeti, Bošnjačka Republika je realnost, jer je Bošnjački narod suveren samo na onim dijelovima koje kontroliše naša Armija. Valjda smo toliko mudrosti stekli da možemo povjerovati da se to neće promijeniti još zadugo. To naravno ne znači kršenje savezništva sa Hrvatima u borbi protiv zajedničkog neprijatelja, ali ozvaničenje onoga što postoji značilo bi državno-pravno otjelotvorenje bošnjačkog naroda. Ono sada ne postoji u punoj mjeri, i plašim se da će ta mogućnost, ukoliko se nastavi ovako, bikulturalno, i nestati.

Bošnjačka Republika je naša obaveza zbog svih bošnjačkih žrtava koje su pale upravo kao cijena našeg slijepog vjerovanja u humanizam međunarodne zajednice. Ta mržnja koja nas okružuje

obavezuje nas da zaštitimo narod, i da mu u gene usadimo da jedino kao svoj na svome može biti siguran. Platili smo visoku cijenu svog zrenja, i nikakvi više multi-projekti ne smiju minimizirati veličinu bošnjačke žrtve za civilizirano društvo.

Civilizacija je ubijena i Bošnjaci je moraju graditi ispočetka. Pravo na izgradnju te tvrđave svjetlosti obezbijedila nam je naša Armija. Zahvaljujući našem biću - ostali smo jedina svijetla tačka civilizacije.

Po meni i mojim istomišljenicima bošnjačka budućnost zove se Bošnjačka Republika - bedem za sve naše kršćanske dušmane!

Otvorimo oči jer za magle više vremena nema!

Svijet je mrtav, civilizacija je mrtva, a mi nemamo pravo na tu nečovječnu smrt. Naše pravo na život će se, htjeli to priznati ili ne, zvati Bošnjačka Republika.

5. avgust 1995.

19. jul 1995. BITEBROJ 9

Lični stav

BOŠNJACI, PRIZNAJMO REALNOST!

Priznajmo je Kao da Bošnjaci imaju odnosa sli i nasad slihi kažu: rlog Prga je srazliozna: zajednički odnosa sli per- lica se dogadila i kao se dogadila Bival i Bošnjacima. rlog Prga je, na kraju, spona sli odnosa sli sli i spona sli zajednički Bošnjaci srazliozna odnosa sli.

Priznajmo je Kao da Bošnjaci imaju odnosa sli i nasad slihi kažu: rlog Prga je srazliozna: zajednički odnosa sli per- lica se dogadila i kao se dogadila Bival i Bošnjacima. rlog Prga je, na kraju, spona sli odnosa sli sli i spona sli zajednički Bošnjaci srazliozna odnosa sli.

Priznajmo je Kao da Bošnjaci imaju odnosa sli i nasad slihi kažu: rlog Prga je srazliozna: zajednički odnosa sli per- lica se dogadila i kao se dogadila Bival i Bošnjacima. rlog Prga je, na kraju, spona sli odnosa sli sli i spona sli zajednički Bošnjaci srazliozna odnosa sli.

MANIFEST BOŠNJAČKE REPUBLIKE

MIHNEŠ AJHANOVIĆ

135

**Zašto je BiH međunarodno priznata bez
prethodne administrativne regionalizacije**

BORBA ZA BOSNU DOBIJA SE BORBOM ZA OPSTANAK BOŠNJAKA! (UTAPANJE SLOBODE)

**Sve nam se samo kazalo u nedavnoj
Holbrukovoj izjavi: “Mi Bošnjake nismo prevarili
Sami su tražili i htjeli Federaciju”
Dakle, sve što slijedi, a imat će znak
asimilacionih procesa, pred istorijom će biti
tumačeno kao naša volja
Kojeg li apsurda!?”**

Komunistička jugoslavenska zajednica od Bošnjaka je nedvojbeno stvarala amorfnu masu, bez ikakve svijesti o sebi, svojim korijenima i postojanju. U takvoj atmosferi bošnjački narod je t(r)ovan iluzionističkom vizijom svijeta, u kome, tobejarabi, vlada pravda, ravnopravnost i sl. To vjerovanje u pravednost čovječanstva i jugoslavenstva i spravljeno je samo zbog Bošnjaka, kako bi sve nepravde koje su im počinjene na polju vlastite afirmacije, bile tumačene kao svjetski zakon o čovječnosti i pravdoljubivosti. To što su naša djeca učila Njegoša umjesto Hume ili Čatića moglo je biti samo “zarad ravnoteže i održanja pravednosti”. A pravednost, ta i takva, značila je ignoranciju svega što je muslimansko, uz opasku - da je dobro, jer bi moglo biti gore.

U takvoj psihološkoj postavci, Bošnjaci su dočekali i pad komunizma i kraj Jugoslavije. Sa takvim naivističkim poimanjem svijeta dočekali su sudbonosna zbivanja po njih i njihovu zemlju. U najširem smislu te riječi - vjerovali su u pravednost.

(U onoj mjeri u kojoj su Srbi znali za indolentnost međunarodnih mehanizama zaštite, u njihovu ravnodušnost prema zločinima koje će počinuti, u toj mjeri su Bošnjaci vjerovali u suprotno. No, to je već tema za neka, nadamo se buduća, psiho-sociološka istraživanja.)

EVROPA I BOSNA

DOŠLAČKA RAZDRJEJA

BORBA ZA BOSNU DOBIJA SE BORBOM ZA OPSTANAK BOSNJAKA!

BEZ DLAKE NA JEZIKU GOVORIO DOGADANJIMA I LJUDIMA, PA I ZA "HRVATSKU RJEČ" BEZ UVJLANJA KAŽE:

"Izetbegović nije kriv što je nesposoban!"

Razgovarala: **SARAJKA GOJKA**

Razgovarala je prije nekoliko dana sa Sarajkom Gojkom, novinarkom i političkom aktivistkinjom. Ona je jedna od onih ljudi koji su bili u blizini događaja koji su oblikovali Bosnu. Ona je jedna od onih ljudi koji su bili u blizini događaja koji su oblikovali Bosnu. Ona je jedna od onih ljudi koji su bili u blizini događaja koji su oblikovali Bosnu.

judino pokušaju na lokaciji u gradu... političkom, emu... depulsi... političkom, emu... depulsi...

Svi drugi su do 1995. tjerali bošnjačku i bosansku mladost da gine za a unitarnu BiH "od Une do Drine i od Save do mora". Ja sam još 1993. bio uvjeren da takve Bosne nema, da ljudi zalud ginu, da se rat može zaustaviti samo otvoreno administrativnim razgraničenjem. Zbog toga sam sa grupom istomišljenika 1994. osnovao BOSS i objavio naš Mirovni program. Za preživom su nas nazvali četnicima, iako su pogriješili. Za preživom su nas nazvali četnicima, iako su pogriješili. Za preživom su nas nazvali četnicima, iako su pogriješili.

1994. bio uvjeren da takve Bosne nema, da ljudi zalud ginu... 1994. bio uvjeren da takve Bosne nema, da ljudi zalud ginu... 1994. bio uvjeren da takve Bosne nema, da ljudi zalud ginu...

SPASITI MLADE OD DOSTURUMA

Rečeno govore i... potreban je... program... potreban je... program...

10 - Hrvatsko rješenje

Gologuzi i bosni

Kako komentirati... "Mirovni program"... "Mirovni program"... "Mirovni program"...

1994. bio uvjeren da takve Bosne nema... 1994. bio uvjeren da takve Bosne nema... 1994. bio uvjeren da takve Bosne nema...

IZVJEŠTAJE

Ovom prilikom ćemo po prvi put izreći jednu (bogohulnu) pretpostavku - šta ako je međunarodno priznanje BiH bez administrativne regionalizacije, bilo put za genocid nad Bošnjacima i za uništenje islama na evropskom tlu? Pretpostavka se uistinu doima nevjerovatnom, ali je neoboriva činjenica da je rat protiv islama u Evropi počeo upravo međunarodnim priznanjem BiH. Činjenica je da je genocidni atak na jedan čitav narod u potpunosti tolerisan od međunarodne zajednice, za šta postoje nebrojeni dokazi. I iza toga ne stoji jedan ili dva režima, već čovječanstvo, oličeno u Ujedinjenim nacijama. Dakle, ovo je obračun najjačih svjetskih sila protiv Bošnjaka i islama, a egzekutora su našli u srpskom fašizmu, a u jedno vrijeme i u hrvatskom hegemonizmu.

Ovom prilikom ćemo iznijeti i još jednu pretpostavku - zbog čega srpskom voždu nije odgovarao prijedlog predsjednika Izetbegovića za stvaranjem labave jugoslavenske konfederacije po sistemu 4+2, čiji je autor bio i makedonski predsjednik Kiro Gligorov. Po logici stvari svi Srbi su u jednoj državi mogli živjeti na taj način, bez prolijevanja krvi i vječnog historijskog anatemisanja sebe kao zločinaca i ubica. To je bio najlakši put za ostvarenje srpskih ciljeva.

Uočava li uvaženi čitalac da tu nešto ne štima? Uočava li nelogičnost postupaka srpske politike, naspram imperativa da se do nacionalnih ciljeva dođe što bezbolnije.

Očit je taj nesrazmjer, ako ga posmatramo iz ovakve vizure. Ali, ukoliko je zavjera kršćana protiv Bošnjaka i islama zlodjelo širih razmjera, planirano ne samo iz Srpske akademije znanosti i umjetnosti, ako iza svega stoje svjetski centri kršćanske, krstaške i antimuslimanske moći, onda se kockice mozaika slažu.

Antimuslimansko raspoloženje pothranjivano kod srpskih nacional-šovinista prirodno je kod Bošnjaka izazvalo reakciju, u vidu inata i želje za samostalnošću. Kršćanski dušmani znali su na koju će kartu zaigrati.

Ponuđeno je međunarodno priznanje BiH, a da prethodno (i to namjerno!) nije riješeno nacionalno-teritorijalno razgraničenje unutar BiH. To je bio dovoljan povod za aktiviranje egzekutora, oličenog u Karadžićevim fašistima. Opozicione partije su po prirodi stvari igrale svoju ulogu, insistirajući na međunarodnom priznanju BiH, ali bez etničkog razgraničenja. Emotivno naelektrisani narod reagovao je onako kako je htjela opozicija, ne dopuštajući ni minimum mogućnosti da primi i trun političke razboritosti. Narod na ulicama sa povcima za jedinstvenu i nedjeljivu BiH, sa traženjem unitarne države, što je u sveukupnosti značilo alibi srpskim fašistima i antimuslimanskim snagama za otpočinjanje najvećeg zločina u savremenoj historiji svijeta.

Tek tada, kada je BiH priznata kao unitarna država, bez etničke regionalizacije, počinju pljuštati “argumenti”. Odjednom postaje značajna činjenica da će Bošnjaci za manje od decenije činiti većinu u BiH, te ostala dva naroda dovesti time u položaj nacionalne manjine. Otvara se prostor za različite manipulacije, jer je sa pozicija sile daleko teže, odnosno lakše, pregovarati o teritorijalnom etničkom razgraničenju. Bošnjaci su mjesecima bili prinuđeni da iz defanzivne pozicije pregovaraju sa ratnim zločincima, dok su ovi mogli ucjenjivati sa pozicija uzetih preko 50 odsto teritorija BiH. Sve do nedavno opozicija je suludo gurala narod u propast, namećući mu neostvarive ciljeve, kao što su unitarna, nedjeljiva itd. BiH. Vrijeme će kazati koliko je bošnjački narod platio visoku cijenu zbog tih opozicionih manipulacija u borbi za vlast.

U ovakvoj (željenoj) poziciji kršćanska zajednica je dobila legitimitet za svoje ponašanje. Pod plaštom pregovora o neriješenom pitanju teritorijalnog razgraničenja dobijeno je opravdanje za indolentnost i blokadu mehanizama međunarodne zaštite, za vrijeme koje je potrebno da se unište Bosna i Bošnjaci. Taman kako bi to dušmani i željeli, opozicija je trubila o multikulturi, zavladeći narod, gurajući ga u još dublju provaliju. Dušmani su zadovoljno trljali ruke, jer što se više insistiralo na multikulturi, bile su veće mogućnosti za odugovlačenje i sprečavanje konkretne akcije. A to je opet značilo dobijanje na vremenu za koljače svega bošnjačkog i islamskog.

Evropa i dan danas investira ogromna sredstva u afirmisanje multikulture, finansira opoziciju koja na tome insistira; ne čini li se da u svemu tome ima neke čudnovate sprege? Riječ je o zamlaćivanju svijesti bošnjačkog naroda, koji insistiranjem na zajedništvu faktički pledira za svoje uništenje.

Zapravo, dokle god Bošnjaci ne kažu MI SMO SAMI U EVROPI, dokle god ne shvate da je zajedništvo mrtvo, i da ga može biti onoliko koliko to žele Srbi i Hrvati, sve dotle će moći trajati ova pogana igra kršćanske međunarodne zajednice.

Ili, nastaviće se drugim, isto tako poganim putem: danas kada smo stvorili, i sa embargom, jaku Armiju koja može biti garantom bošnjačkog suvereniteta, pojavljuju se “sporazumi” (“vašingtonski”, “ženevski” itd.), a jedan od ciljeva bi im mogao biti i utapanje te bošnjačke snage “pod zajedničku komandu”.

Ili, izmučeni ratom i stradanjem, pod različitim pritiscima, pogodna smo materija za oblikovanje njihovih kršćanskih želja.

Ne uočavamo li perfidnu postupnost međunarodnih aktivnosti. Prvo tolerisanje stradanja. Onda podjela 49:51. Mi pristajemo, a

da uopšte ne postavljamo pitanje svojih 44 odsto teritorija, na kojima su Bošnjaci prije rata činili etničku većinu. Ne postavlja se više ni pitanje teritorijalnog osvajanja, pa “srpskih” 49 odsto postaju i zakonski, bez obzira što su na mnogim od tih prostora živjeli samo Bošnjaci. Sutra će već za nas biti kasno jer ovo “etničko razgraničenje” uslovljeno je genocidom i agresijom, a ne činjenicama. Mi faktički pristajemo na to, a da ne postavljamo pitanje prava na povratak svojih etničkih teritorija. Sve su to naše koncesije očuvanju cjelovitosti i državno-pravnog kontinuiteta BiH. Prvo Vašingtonski sporazum, koji je, eto, kao što vidimo, vrlo brzo prerastao u nešto što se zove sporazumom Cvetković-Maček, odnosno realizacijom Karadorđeva.

A sve nam se samo kazalo u nedavnoj Holbrukovoj izjavi: “Mi Bošnjake nismo prevarili. Sami su tražili i htjeli Federaciju”. Dakle, sve što slijedi, a imaće znak asimilacionih procesa, pred istorijom će biti tumačeno kao naša volja. Kojeg li apsurdal?!

Bošnjaci se više međusobno ne smiju zavaravati, jer smo svi duboko svjesni onoga što se događa. MORAMO smoći snage i kazati istinu. Moramo se boriti za opstanak Bosne, ali kroz opstanak Bošnjaka! I to boriti se na realnim osnovama, a ne na iluzijama! Politika nije ono što bi mi htjeli, već ono što - j e s t e.

Dokle ćemo kamen gurati glavama u stranu, umjesto da ga zaobidemo!? Zar nam bliska istorija nije dovoljno svjedočanstvo... Osmu ofanziva i raseljavanje Bošnjaka u “naprednije krajeve”. AVNOJ i ZAVNOBiH i prisila da se izjašnjavamo kao Srbi i Hrvati, kao ostali... Ne podsjeća li ovo na ono što smo proživjeli. I nije li ludo platiti ovako visoku cijenu svoje slobode, a onda tu slobodu utopiti u nekakvo zajedništvo, nalik na ono jugoslavenko, u kome nas nije ni bilo.

Taj gordijev čvor se mora presjeći - o d m a h! Naša djeca ne smiju doživjeti isto! Jer Bošnjaci ne mogu mirno spavati dokle god suverenitet dijele s drugim. Demoklov mač biće im uvijek nad glavom. Bošnjačka Republika je jedini put dostojanstvene i mirne bošnjačke budućnosti.

15. avgust 1995.

BOŠNJACI I MULTIKULTURA

**Multikultura, uistinu, jeste civilizacijski pojam,
jeste imperativ, ali na podnebljima gdje
periodično ne dolazi do buđenja nacionalnog
ludila u komšijskom zvjerinjaku
U našem slučaju, multikultura, u sadržaju kakav
nam se nameće od raznih dušebrižnika, ima
značenje sedativa pod čijim dejstvom nestajemo
I uprkos takvom saznanju bošnjački intelektualci
se nikad nisu decidno izjasnili protiv tog
uspavljujućeg sredstva**

Da nije tragično i bolno bilo bi smiješno gledati izvjesne Bošnjake kako se zaklinju u multikulturu dok im narod kasape svi kršćani, od četnika do međunarodne zajednice. Neko bi na ovu tezu odmah spomenuo bratske Croate, ali budući da je kasapljenje širok pojam, te se ne odnosi samo na puko egzekutorstvo, njih možemo smjestiti na donju ljestvicu kasapljenja prvotne bošnjačke težnje za multikulturom i suživotom. Pa čak i kad bi zaboravili Stari most, ne bi se mogli nastaniti i suživotariti u onom tam dijelu Mostara. Ovo objašnjenje u uvodu teksta je bilo neophodno kako bi spoznali širinu lepeze našeg okruženja koja je usmjerena prema multikulturalnoj težnji.

Multikultura, uistinu, jeste civilizacijski pojam, jeste imperativ, ali na podnebljima gdje periodično ne dolazi do buđenja nacionalnog ludila u komšijskom zvjerinjaku. U našem slučaju, multikultura ima značenje sedativa pod čijim dejstvom nestajemo jedino mi. Pa čak i uprkos takvom saznanju bošnjački intelektualci se nikad nisu decidno izjasnili protiv tog uspavljujućeg sredstva. Tu nedoraslu

spoznaju će nadrastiti samo vrijeme i njegovi rezultati. Danas, eto, mi možemo do mile volje želiti sve moguće suživote sa svojim komšijama (ovo je patetika!), ali uzalud kad oni ne žele sa nama. Dakle, tu nedoraslu samosvijest niko više ništa i ne pita, već vrijeme diktira uslove života.

Naša nacionalna čula odrvenila su u svim onim prethodnim vremenima torture i zatiranja svega što je bošnjačko i muslimansko; bili smo nekakvi Jugoslaveni, izmiksani bezimenjaci, jer su nam silom oteli naš identitet. Dok su vaskrsi, uskrsi i kojekakvi sveci bili legalna stvar, zbog Bajrama i vjere u Allaha se moglo završiti u zatvoru. U okruženju gdje je svaki čovjek ipak pojedinac, došlo je do gušenja identiteta i njegovog svođenja na najmanju moguću mjeru. Da li smo tada bili multikulturalni?

Jedna analiza potvrđuje da je četiri puta više miješanih brakova sklopljeno između Bošnjaka i Srba, odnosno Hrvata, nego li između Srba i Hrvata. Ako prihvatimo tezu da "ljubav ne poznaje granice", koju u svoju odbranu često koriste bošnjački multikulturalci, onda se postavlja pitanje - kako to da ljubav poznaje granice između Srba i Hrvata, a ne između Bošnjaka i njih. Odgovor može biti samo jedan.

Uništavanje našeg identiteta dovelo je do osjećaja inferiornosti, nemanja samospoznaje, nacionalne i ljudske indiferentnosti, i to je jedino moglo rezultirati priklanjanju jačem. A ko je jači? Pa onaj ko ima pravo na sve svoje svetinje i nije kužan ako ih slavi.

Da je samo multikulturu vidjeti kroz imena koja su davana djeci u bošnjačkim miješanim brakovima pa bi dobili istinsku sliku. Miloradi, Živoradi, Živke i Stojanke rađani su iz bošnjačkih utroba, kako bi bili multikulturalni uzor, koji sutra treba da bude sve - samo ne musliman. Ta multikultura bila je sredstvo da se na "fini" način unište Bošnjaci - muslimani. Za deset - dvadeset godina između Bošnjaka i šabačkih slatinara ne bi bilo nikakve razlike. Da se procesi nisu odvijali ovim tokom vjerovatno bi za koju godinu prisustvovali preuređenju muslimanskih bogomolja "u korisnije svrhe", kao u staljinističkoj Albaniji. Kojekakve Živojinke od matera Mejri bi svoju lojalost dokazivale takvim akcijama. Nakon drugog svjetskog rata Muslimani su zatvarali mejtefe i džamije, dokazujući se komunizmu, kao što bošnjački izdajnici kod Karadžića čine slično i gore.

Proces multikulture bi, dakle, bio završen nestajanjem bošnjačkog i muslimanskog identiteta na ovim prostorima.

No, gangrena se teško može liječiti i posljedice su očigledne. U mnogim bošnjačkim kućama danas drma Radio SIM; dok ih ubijaju i kolju mnogi Bošnjaci se opijaju šabačkim i leskovačkim estradnim splaćinama, Cecom Veličković, Draganom Mirković i ostalim srpskim dometima sifilističke duhovnosti. I dalje neki misle da je ekavski “kulturniji jezik”, pa im se omakne da naruče “dve kafe od čoveka u kafiću”. Nije ni čudo.

Kolektivna misao se obrazuje uticajem medija, a godinama je bošnjački narod drogiran kojekakvim Čkaljama, Burdušima, Mićama Orlovićima, ili serijama najnižeg kvaliteta koje su postajale uzorom života na srpskim i našim prostorima. “Pozorište u kući” i neizuvanje cipela postajali su svojevremeno imperativ načina življenja, a frizura gospođe Nikolajević bila je uzor lepote. Vasa S. Tajčić, Bata Živojinović, kao i svi ostali “multikulturalni” produkti bivali su zaštitni znak duhovnosti bošnjačkog kolektiviteta. Jedino, ta rana bi krvarila kada se u ovim serijama, sve do “Boljeg života”, slavio kakav pravoslavni praznik sa pečenicom, rakijom i krštenjem i kada bi taj bošnjački kolektivitet osjetio krhkost iluzije. Ta praznina je upravo bivala prostor u kome je metastaziralo umiranje bošnjačkog identiteta.

Najednom se sav taj masni i pijani folklor preselio u vlasništvo onih koji su ubijali pod istim zvukom pjesama kojima su opijani Bošnjaci. Lepa Brena je drečala sa zvučnika dok su se kame zabijale u bošnjačke vratove. Koljači su pjevušili pjesme Izvorinke Milošević i Cuneta Gojkovića dok su klali. Multikultura je pokazala svoje lice...

Dakle, ni u kojoj varijanti bošnjački narod ne može težiti ovakvoj multikulturalnosti. Pogotovo ne nakon svega što se dogodilo, jer ti šavovi su do te mjere popucali da ne postoji ni minimalna mogućnost zašivanja te multikulturalne krpetine. I bez četničkih zločina trebalo je znati da svaki vid stapanja vodi bošnjački narod u nestanak. Jedino svoj na svome, bošnjački narod može opstati sa svim momentima koji čine naciju. Bilo koji kontakt, prisniji od onog “jedni pored drugih” - opasan je!

Zapravo, mi moramo govoriti o dva semantička značenja multikulture. Jedno je ovo gore predstavljeno koje je u svakom pogledu štetno po biće bošnjačkog naroda. Drugo je ono aktuelno, gdje multikultura biva samo puka šifra kojom se otvaraju vrata političkog karijerizma.

Evropa čija je savjest uprljana zločinom, jedino sredstvo za svoje uzaludno pranje iznalazi u podržavanju kojekakvih, tobože,

progresivnih težnji. Naravno, Evropi je lakše pričati o multikulturi, nego je braniti, a ako priča, onda može reći "da nešto čini". Evropa će, dakako, radije izdvojiti sredstva za pranje svoje savjesti nego za istinsku zaštitu multikulture. Ova sredstva koja se vrte u milionima maraka, neuporedivo su manja od koštanja istinske zaštite multikulture. I na kraju, ta sredstva su između ostalog usmjerena i na sve one koji su ovdje spremni da promiču taj, tobože, multikulturalni sadržaj, pa svima biva dobro, i Evropi i njima.

A multikultura? Ima li je? Pa valjda samo totalni tokmaci mogu vjerovati u vampire i aveti. Zar može biti nečega čega nema, a nije ga ni bilo?! Pravoslavna crkva u Tuzli nije znak multikulture jer je to građevina bez ikakve upotrebne vrijednosti. Fasada ne znači i postojanje nečega. Pa hajde čak i kad bi htjeli da se iz ove pozicije borimo za multikulturu - kojim bi putem krenuli? Jednostavno - kuda?

Možemo li Srbe natjerati da odlože oružje, da dođu pameti i da pozele živjeti s nama? Možemo li ih nagovoriti da priznaju cjelovitu BiH, kažnjavanje ratnih zločinaca, povratak izbjeglica...? Pa, eto, i kad bi sve to uspjeli zar neko misli da je moguće poslije 250.000 ubijenih Bošnjaka i pomisliti na takvu splaćinu?

Kako god krenemo multikultura je mrtva, prvo jer je nije ni bilo, a drugo jer su pretpostavke za njeno razvijanje izmasakrirane u četničkim pokoljima. Dalje, o njoj ne vrijedi ni razmišljati, jer na ovim prostorima još za naredne decenije neće biti ni "m" od njenog maglovitog imena.

Proces spoznaje o vlastitoj vrijednosti i samodovoljnosti, što posjeduje svaka nacija, kod Bošnjaka je iniciran još prije rata djelovanjem nekih kulturnih i naučnih institucija. Da su Bošnjaci bili u stanju čuti te poruke, percipirati ih, vjerovatno bi žrtve bile manje. Ali ljudsko iskustvo se bazira na doživljenom, a ne prenesenom. Taj proces je ubrzan svime što se dogodilo i pri svome je kraju. No, snaga koju će imati Bošnjaci ne smije biti oblik samopouzdanja koje bi bilo sutra usmjereno na zbližavanje sa dojučerašnjim krvnicima. Jer istorija se, i te kako krvavo po bošnjački narod, ponovila toliko puta da naš čestiti narod nema šta više spoznavati.

Bošnjak mora biti svjestan kvalitativnog specifikuma svoje kulture u odnosu na okolne.

Bošnjačka kultura je autohtona, stasala na islamskom temelju. U odnosu na srpsku i hrvatsku distingvira je to što od prije 500 godina pa do danas mi nismo bili porobljeni u onoj mjeri kako su

to bili Srbi. Naši se epski junaci u narodnim pjesmama ne rađaju u borbi protiv okupatora, ni nemamo kompleks porobljenih, jer u bukvalnom smislu nikada nismo ni bili. Srpska kultura, s druge strane, rođena je na kosovskom mitu, na storiji o “junaštvu”, koje je trajalo, kao što se zna 500 godina. Srbi ne mogu, ma što da učine, amputirati taj dio svoje istorije koji im stvara krvav kompleks porobljenih, nemoćnih i jadnih. Mogu o svom junaštvu pjevati koliko hoće, ali je to junaštvo zatrpano ispod onih 500 godina pod Turcima. Srpska kultura se bazira, dakle, na tom kompleksu kojem nema lijeka, i uvijek će biti defektna. Proslava kosovskog boja 1989. pokazala je svu rugobu te kulture, svu grotesku slavljenja svog poraza. Srbi kao narod inficiran neizlječivim primitivizmom nikad u budućnosti neće imati snage da zaboravi prošlost i transformiše svoj odnos prema kulturi. Težiće da bude epski i junački, da prekraja istoriju, a ne može je prekrojiti, da bude najmoćniji, a ne može biti, i vrtiće se u viru svog primitivizma do beskonačnosti.

O “saveznicima” Croatima sve najbolje, ali ruku na srce i njihova istorija ne može se pohvaliti nezavisnošću i državnošću. Ropstvo pod kojim su bili vijekovima takođe je rađalo inferiorni oblik kulture. Kako imaju vrlo malo svoga nemaju druge nego uzimati tuđe, dakle zapadno. Nekoliko istorijskih ličnosti na kojima se bazira mitologija Hrvata nastale su takođe iz potlačenog nacionalnog položaja, tako da ovdašnje samopouzdanje više biva reakcija na prošlost od koje se ne može pobjeći.

Tužno.

Mi nemamo kompleksa ove vrste. Dok su Hrvatska i Srbija bile samo teritorije u nečijim sklopovima Bosna je bila država. Dok su današnji Srbi i Hrvati bili potlačeni, mi smo bili slobodni. Dok su gubili svoje bitke za nezavisnost, mi smo bili nezavisni, slobodni i svoji na svome. Dok danas arlauču o svojim nacionalnim istorijama mi ćutimo, jer se naša podrazumijeva. Dok prekrajaju svoja odijela, nama makaze ne trebaju, jer nam je bošnjačko taman već hiljadu godina i muslimansko preko pola milenija. Mi smo jednostavno iznad svog okruženja čiji je nacionalni bitak ili na štakama ili na štulama ili pak u invalidskim kolicima.

A multikultura? To je ime spomenika bošnjačke zablude.

24. avgust 1995.

INTERES ÜBER ALLES

**Odjednom: šok! Zar mi nismo isti kao i oni?!
Imamo plave oči, plavu kosu, govorimo
engleski, slušamo rock, pa evo, evo,
žderemo i krmetinu, usvajamo tuđe običaje,
crninu i šarena jaja...**

**Šta se to događa?! Ubijaju nas, evropske
muslimane, a Evropa šuti! Zašto Evropa šuti?!
Pitanje koje sebi, a bogme i svojoj djeci mora
postaviti svaki Bošnjak, ne zbog bošnjaštva već
zbog muslimanstva u svome biću**

**Makar, kao običan insana i ne znao posve
dokrajčiti odgovor, biće siguran da u njegovom
okruženju sve nije onako kako je mislio
Znaće, barem da može biti Europljanin veći od
svih lordovskih razvlaka, da može biti vrhom
civilizovane i intelektualne svijesti,
ali - da nije isti
I da neće nikada biti isti**

U međunarodnim političkim odnosima odavno već smjernice djelovanja nisu produkt emotivnog iliti humanističkog stajališta, već proistječu iz čvrstih zakonitosti i interesa. Potresi, poput ratova, najčešće kreću iz interesa, a najdublje se tiču običnog čovjeka preko čijih patnji se lomi sva ta drama. Od prvog do posljednjeg čina ovih povijesnih komada traju dva antipoda, jedan ljudski, a drugi kruto računski. Bez obzira na intenzitet osjećaja, matematičke formule, izražene u novcu, nafti ili teritoriji, odlučuju o sudbinama ljudi.

Poređenje Bosne i Kuvajta odavno smo već apsolvirali. U toj interesnoj zakonitosti iznalazimo i odgovor na zagonetku naglog američkog uključivanja u “bosansku stvar”. Naravno, nije postojao nikakav novac koji bi za više od tri godine bosanske golgote mogao pokrenuti međunarodne mehanizme zaštite čovječnosti (koje li ironije, čovječnost se štiti interesima!); ali zato predstojeća američka predizborna kampanja može biti dovoljnim razlogom za rotiranje zemaljske kugle.

Bosna, u direktnom smislu, i ovaj put ne znači novac, ali Bosna može značiti opstajanje na vlasti čitavog jednog milijardama dolara teškog kapitalističkog mehanizma. Američki predsjednici su oduvijek bivali eksponenti čitave piramide moći kojoj vlast nad najjačom silom svijeta znači i uvećanje kapitala. Pošto je rješenje rata u BiH investicija koja će se umnožiti, razumljivo je kada američka piramida odriješi kesu.

Putanje kojima se kreće to investiranje možemo samo pretpostavljati, jer je koštanje IFOR-ove operacije samo jedna od stavki. U igri je spektar interesa. Recimo, dizanje optužnice protiv Karadžića i Mladića i ostale klike takođe može biti “vrijednosni papir”.

Da ne bi ulazili u dalju analizu, što nam može oduzeti dosta vremena i prostora, dovoljno je reći da je bosanska tragedija ušla u interesnu viziju sila koje su još prije tri godine mogle promijeniti njene tokove. Ali tragični realizam svijeta je i to da kapital nikad, u ovakvim situacijama, ne kukuriče prije zore, pa se interes za rješenje rata u BiH pojavio tačno u proračunato vrijeme, ni prije, ni poslije nego je za to kucnuo čas.

Sve gore rečeno vjerovatno izgleda suviše kruto za naš emotivni elektricitet koji već četvrtu godinu vapi za pravdom, za Božijim kantarom, koji će istom ili gorom mjerom uzvratiti po našim dušmanima. Ali, nažalost, ova stvar je mnogo kruća nego što mi možemo pretpostaviti. Ovo su pretpostavke, računice izvedene iz dostupne analize, pa čak i na osnovu onih sličnih zbivanja koja su potresala svijet posljednjih decenija. Vijetnam, Sabra i Šatila, kršćanska podrška Izraelu, bombardovanje civilnih, naravno muslimanskih, ciljeva u Bagdadu, i tako to i tome slično, ukazuje na kontinuiranu liniju, te golgota bosanskih muslimana ne biva ništa endemsko.

Musliman, u međunarodnim političkim razmjerama, za kršćanski svijet vrijedi samo onoliko koliko taj svijet prema njemu osjeća kruti i čisti interes. Samo toliko, i ni trun čovječnosti više.

Bošnjaci, uprkos svemu što su doživjeli, i dan danas teško shvataju da im okruženje ne nudi ravnopravnost kakvu su oni spremni ponuditi njemu. Kršćansko okruženje ne samo da ne nudi ravnopravnost, već inkvizitorski pledira za uništenje svega muslimanskog. Naravno, to je dijametralno suprotno onom jugovirusu kod Bošnjaka, koji ih je poput magneta vukao u asimilacijske sh procese. Odjednom: šok! Zar mi nismo isti kao i oni?! Imamo plave oči, plavu kosu, govorimo engleski, slušamo rock, pa evo, evo, žderemo i krmetinu, cijenimo srpske i hrvatske običaje, čvarke i šarena jaja... Šta se to događa?!! Ubijaju nas, evropske muslimane, a Evropa šuti! Zašto Evropa šuti?!

E ovo posljednje je pitanje koje sebi, a bogme i svojoj djeci, mora postaviti svaki Bošnjak, ne zbog bošnjaštva, već zbog muslimanstva u svome biću. Makar, kao običan insan, i ne znao posve dokrajčiti odgovor, biće siguran da u njegovom okruženju sve nije onako kako je mislio, u doba Tite i potonjih titića. Znaće, barem, da može biti Europljanin veći od svih lordovskih razvlaka, da može biti vrhom civilizovane i intelektualne svijesti, ali - da nije isti. I da neće nikada biti isti dokle god kršćanska svijest bude opterećena primitivnim predrasudama o sebi kao nadvrsti. A to će biti dokle god se bude zvala kršćanskom. Dakle, zauvijek.

Razmjere šoka uspravane bošnjačko-muslimanske svijesti su tolike da su ravne šoku kojeg bi pretrpio mrav kad bi se preobrazio u insana. Taj šok nije tren koji post festum dolazi do svijesti. On traje i kao šok, kao niz bezbroja bolnih trenutaka, i kao osvještenje. Bol tijela i duha se prožimaju i tvore ono što sutra treba da bude čvrsto kao stećak u bošnjačkom biću.

Niti je postojao niti postoji narod koji je do te mjere, u kratkom vremenskom periodu, imao tako eruptivno i evolutivno zrenje svoje samosvijesti, sa toliko bola, razočaranja i egzistencijalnog inata. To i ne može stvoriti išta drugo nego kamenu planinu koju više ništa neće moći pomjeriti iz bitka koji će biti bošnjački, i nikakav drugi. Taj bitak je i sve više muslimanski, proporcionalno antiislamskim tendencijama kršćanskog svijeta.

Međutim, uprkos svemu, još uvijek se ne može biti zadovoljno stupnjem osvještenja kod samog naroda. Ono što kazuju glasnogovornici, umni i mudri Bošnjaci, još uvijek nije svijest naroda. Među narod se mora ići, sa osnovnim ciljem: artikulacijom njegovih osjećanja. Narod sigurno osjeća ono što inteligencija misli, ali taj osjećaj mora biti pretočen u kolektivnu nacionalnu bošnjačku političku misao.

Danas čujemo poruke, čak i opozicionih zvaničnika, da se to svijet probudio, da se odlučio obračunati sa zlom i zločincima; čujemo to i u anketama od običnih ljudi čijim iznevjerenim nadanjima najviše odgovara takva potvrda vjerovanja u kršćanski dio čovječanstva. To mišljenje se nametnulo kao opšte. Bošnjačka, dakle, javnost, smatra da je dolazak IFOR-a produkt osvještenja čovječanstva koje eto ipak je došlo pameti pa staje na stranu dobra. Zabluda! Još jedna zabluda! I to zabluda koja nas opet može koštati i odvesti sa puta čiju pređenu dužinu smo platili krvlju i životima svojih najboljih sinova.

Bošnjački narod mora konačno postati svjestan da među kršćanima nema prijatelja! I da ih ima samo onoliko koliko ti “prijatelji” vide vlastite koristi. Ne može neko tri godine ćutati, tolerisati zločine, raditi na uništenju svega muslimanskog, a onda odjednom postati suprotnost te krajnosti. Amerikanci su znali za sve zločince, prvi su otkrili konc-logor u brčanskoj luci; na kraju, ako su mogli snimiti srebreničko stratište, mogli su i sve ostalo. I ne samo oni, svi su znali sve. Možda su očekivali da će muslimana nestati iz Bosne prije nego im njihova žilava opstojnost bude poklopljena sa interesima, koji su, ipak, materijalne prirode. Sada je tako kako jeste, Bošnjaci su u interesnoj viziji američke predizborne kampanje, i onih ih porede sa novcem i ulaganjima, a ne sa svojim humanističkim i etičkim osjećanjem, koje je, u slučaju islama, limitirano novcem. I to treba znati, američku administraciju mir u Bosni i “kažnjavanje terorista” interesuje samo u smislu pobjede na izborima, a nakon toga “humanizam” prestaje.

Zbog svega rečenog neophodno je bošnjačku oduševljenost baciti u hladnu vodu, da dođe sebi, da se otriježni i shvati da sve što se događa i što će se dogoditi nema nikakve veze sa osjećanjem pravde u kršćanskom svijetu. Nebeska pravda bi bila spržiti sve do posljednjeg četnika, ali zemaljska je proizvod interesa. Radost je normalna i prihvatljiva, ali samo pod uslovom da znamo zbog čega se događa to što se događa.

Drugo, kad to spoznamo onda je naredni korak svoje interese postaviti tako da imaju matematičku a ne osjećajnu zakonitost. To rade svi oko nas. Recimo, i emotivno vjerovanje u bratsku bošnjačko-hrvatsku vezu je istog karaktera. Hrvati su prije svega zahvaljujući uticaju islamskih zemalja uspjeli pridobiti američku podršku za svoje oslobodilačke akcije. Milionima dolara vrijedni poslovi koje islamske zemlje daju trećerazrednim hrvatskim firmama, zarad Bosne i Bošnjaka, takođe su razlogom naglog ugrijavanja političkog

prostora koji je donedavno u svoje emisije uvrštavao Đogatovo ismijavanje muslimanskih žrtava. To treba znati, treba i reći, ali se ne treba uzrujavati. Jer, onoliko koliko su Hrvati interesno otvoreni prema nama, toliko trebamo i mi biti prema njima. Valjda ima i previše razloga za zaborav naše iluzije o ljubavi bilo kojeg nacionalnog kršćanskog kolektiviteta prema nama.

Jednostavno rečeno: kršćani nas ne vole! nisu nas nikad ni voljeli! jedino su voljeli da nas nema, ali nas ima i biće nas, i to je činjenica na koju im se valja naviknuti! Kršćani nas nikad neće ni voljeti, i zbog toga su mrtve sve priče o multimikseru. Zapravo, jedni s drugim mi nismo nikada ni živjeli. Kao ni vatra i kiša! Jer se zajedništvom ne može zvati oblik života u kome je jedan obespravljen. Sa kršćanima, to mora biti jasno života ima samo pod uslovima da i mi i oni budemo svoji na svome, a sve drugo je sfera interesa. Neki tvrde da bi to prouzrokovalo nestabilnost, pa i "vječiti rat", ali je suština potpuno suprotna. Rata će tek biti ako ostanemo polumiksani materijal gdje će svaki politički nacionalni entitet smatrati da ima za pravo da se upliće u bitak onog drugog. Zapravo, jedino apsolutno razgraničenje interesa može dovesti do njihove zajedničke reanimacije, ali nikada više onako kako je to bilo dosad.

Multimikserima, naoštrenima da kritikuju i samo pominjanje bošnjačkog i islamskog, ovo bi moglo zaličiti na mržnju prema kršćanstvu, na nacionalizam ili politički ekstremizam. Ali argument za takvo što ne postoji. Jer mi ne umijemo mrziti bilo čiju čestitost, a tamo gdje se radi o zlu, vlastita krv nas je naučila da sklapamo sve svoje osjetilne pore.

Dakle, ovdje nije izrečeno antihrvatsko raspoloženje ako je samo definisan hrvatski, ili uopšte kršćanski odnos prema nama. Zar bi neko mogao očekivati da pružamo ljubav nekome ko u nama vidi interes?! Suludo. Naš odnos prema kršćanskom svijetu, u čijem smo okruženju, i koji je takav kakav jeste, mora biti jedna od osnovnih platformi našeg političkog bića.

Valjda smo naučeni da ljubavi prema nama nema. Pa i te humanitarne, vladine ili nevladine organizacije, koje ovdje ulažu milione maraka, ne čine to što im se novac rasipa, već takođe s jasno proračunatom namjerom investiranja. Oni ne investiraju u nas, već u sebe, tako što će tu investiciju iskoristiti u propagandne svrhe u svojim zemljama, da li u predizbornim kampanjama, ili za dobijanje više novca iz nacionalnog budžeta, svejedno je.

Sve što dolazi od kršćana, a liči na ljubav i dobrotu, na humanizam i etiku - to nije. Riječ je o strogo proračunatom

interesu koji se čak i pojedinačno, što ćemo možda nekada i učiniti na stranicama ovog lista, može analizirati.

Ta platforma koja će se odnositi na naše kršćansko okruženje mora poći od činjenice da bi bošnjačko-muslimanske žrtve bile neuporedivo manje da je kršćanski svijet htio da zaštiti ljudskost. Mi bi danas među živima imali svoje braću i sestre, majke i očeve, bližnje i prijatelje, mnoge koji su stradali od fašističkih zlotvora. Imali bi svoje džamije, mezarja, kuće...

Sve što učine, koliko god to za nas bilo dobro, došlo je prekasno. Ali, ipak, dobrodošlo je. Jer o dobru, u odnosu na kršćanski svijet, mi možemo govoriti samo kroz prizmu suhijeh interesa. O dobru, kao o karakternoj crti kršćana u odnosu na islam, mi nikada više ne možemo govoriti. Prvo jer to dobro ne postoji, a drugo jer bi takvo što bilo skrnavljenje rahmeta svih naših čija je smrt zlodjelo fašističkih saučesnika.

Bujrum svima koji donose mir i pravdu. Ne treba kriti da to hoćemo i želimo.

Ali bujruma u bošnjačko-muslimanske duše više nejma!

24. avgust 1995.

PRIZEMLJENJE

Tek relativni uspjeh HDZ i Tuđmana najbolji je pokazatelj hrvatskog osvještenja i, na svu sreću po Bosnu i Bošnjake, dolazi u vrijeme otvorenog političkog ataka na bosansku državnost
Da su ostvorena Tuđmanova očekivanja o dvotrećinskoj većini HDZ u Saboru - pitanje je šta bi bio naredni korak.

Nedavno održani parlamentarni izbori u Republici Hrvatskoj po prvi put su zvanično, bez političke dvosmislenosti i drito u sridu pokazali pravo lice politike Hrvatske demokratske zajednice i hrvatskog Predsjednika prema Bosni i Bošnjacima.

Sve što se događalo dosad, s izuzetkom bošnjačko-hrvatskog rata, ličilo je na igru skrivalica, u kojoj maske čine karaktere. Zapravo, hrvatska politika nikada nije iskreno prihvatila ruku savezništva koja joj je ponuđena s ciljem zajedničke odbrane protiv velikosrpskog fašizma. Jeste, ali samo u onoj mjeri koliko je to odgovaralo sprovedbi zacrtanih velikodržavnih interesa.

Nedavni "splitski sporazum" koliko god je dobra donio narodu bihačkog kraja, još više je koristio Hrvatskoj u osvajanju kninske krajine. To Hrvatska vojska sasvim sigurno ne bi uspjela sama učiniti da nije bilo odlučujuće pomoći heroja Atifa Dudakovića. No, o tome se naravno čuti.

I ponovo, umjesto da Tuđman prihvati iskreno savezništvo, umjesto da se stvori snažan zajednički bošnjačko-hrvatski ili hrvatsko-bošnjački front protiv zajedničkog neprijatelja, hrvatski Predsjednik se bavi sasvim drugim stvarima. Umjesto da vrati zahvalnošću i jačanjem savezništva, on potpuno nelegalno i

nelegitimno smišlja tzv. pravo dijaspore da glasa na parlamentarnim izborima i bira svoje zastupnike u Saboru.

Dakle, i poslije svega, hrvatski Predsjednik zabija nož u leđa iskrenoj bošnjačkoj namjeri da se na zajedničkim i ravnopravnim osnovama bori za budućnost i jednog i drugog naroda.

Lakrdija sa izborima je ništa drugo do legalizacija dosad kamuflirane hrvatske politike prema Bosni i Hercegovini. U faktičkom smislu to ima značenje aneksije, jer ako se bosanski hadezeovci biraju u hrvatski Sabor onda očigledno da neko "hrvatske dijelove BiH" smatra teritorijom Republike Hrvatske.

Hrvatska oporba je listom protiv ove maloumne politike. Iz razumljivih razloga. Jer ukoliko se bh Hrvati izbere za tzv. Herceg-Bosnu, po istom principu će to pravo u Hrvatskoj tražiti i hrvatski Srbi. Oporbi je stalo do integralne Hrvatske, ali sigurno ne na Tuđmanov način, koji znači odlazak kompletnog srpskog stanovništva iz "oslobođene" Krajine. Integralna Hrvatska može biti samo ukoliko je integralna i BiH. U suprotnom Krajina će uvijek biti srpska, makar u njoj i ne bilo Srba, ali će Hrvatska zbog toga slovit kao nedemokratska i jednonacionalna zemlja. Takva zemlja nema pristupa u savremene evropske tokove, što znači nema ni mogućnosti zahvata u raznorazne fondacije za obnovu i izgradnju, bez mogućnosti dobijanja povoljnih kredita i plasmana proizvoda.

Očito je da je hrvatskom Predsjedniku velikodržavni nacionalistički cilj iznad interesa naroda. On te interese poistovjećuje sa vizijom svoga "povijesnog značaja", zamišljajući sebe umjesto Bana Jelačića na onom trgu koji je nekada nosio ime - žrtava fašističkog terora.

Jer da je drugačije razmišljao, nikada ne bi prodao Posavinu u kojoj je živjelo više Hrvata nego u Hercegovini, i u kojoj su Hrvati bili bogatiji nego bilo gdje. San o "velikoj Hrvatskoj" je daleko iznad onoga što su istinski interesi hrvatskog naroda. Taj san je samo fikcija hrvatskog Predsjednika u kome on sebe doživljava kao hrvatskog Mesiju.

Hrvatski nacionalni interesi su, očigledno, nešto sasvim drugo, što, evo, shvaćaju konačno i sami Hrvati. Izborni fijasko HDZ i Tuđmana najbolji je pokazatelj hrvatskog osvještenja i na svu sreću po Bosnu i Bošnjake dolazi u vrijeme otvorenog političkog ataka na bosansku državnost.

Da su ostvarena Tuđmanova očekivanja o dvotrećinskoj većini HDZ u Saboru - pitanje je šta bi bio naredni korak.

Iako će hrvatska oporba u narednom periodu ublažavati ovakve nakane, a vjerujemo da će se i Tuđman prizemljiti, ipak u Bosni ostaje da živi ta hegemonistička infrastruktura. Njeno odumiranje će ići sporo i teško, ali će još teže ići razuvjeravanje hrvatskog naroda u nadvrijednosti. Kako sutra hrvatskim seljacima iz okoline Tuzle objasniti da je svršen san o arijevsom porijeklu, i da mu je budućnost tu gdje mu je bila i prošlost?!

Domaće političke strukture su, kao što je poznato, dobrim dijelom prećutale Tuđmanovu političku agresiju. To se da pravdati očekivanjem izbornih rezultata. I može se reći da je takav postupak, od svih, bio izuzetno mudar, jer se nije išlo u konfrontaciju dok se nisu uspostavile nove pozicije. Osim toga, osjetljiv momenat pregovora u Ohaju nije pogodan za bilo kakve tenzije unutar "federalne strane".

Čini se da je Tuđman upravo to želio iskoristiti. Svjestan bošnjačkog insistiranja na očuvanju bh državnosti, pokušao je na mala vrata anektirati dio BiH, računajući da će Bošnjaci odšutjeti. Bošnjaci su prizvali sabur, a Tuđman izvisio.

Međutim, činjenica da Bošnjačka nacionalna manjina, za razliku od drugih nije tretirana u parlamentarnim izborima, govori sasvim dovoljno. Ta činjenica liči na crnu lutnju koja bi se mogla obistiniti da je vođa HDZ-a ostvario svoje izborne namjere.

Neko je još davno rekao da nad Bosnom lebdi dova.

No, iako su se stvari odvijale ovakvim nepredviđenim, a za nas povoljnim tokom, ne bi se trebalo oprostiti sa eventualnim budućim atacima hrvatskog hegemonizma. Njega će biti dokle je Bosne i Bošnjaka, jedino ostaje pitanje njegove manifestnosti i naše političke ili svake druge odbrane.

Koliko je u svom momentu Federacija jako sredstvo odbrane bošnjačkih nacionalnih interesa - vidi se na terenu.

3. novembar 1995.

**Federacija kao okvir
ekonomskog iznurivanja Bošnjaka**

GULJENJE KOŽE

**Danas je kasno, a sutra će biti još kasnije
Jer sutra će pored ekonomskog
Hrvati na ovim prostorima imati i
apsolutni politički uticaj...**

U javnosti se ne zna ni djelić uslovljavanja na koju su prinuđeni bošnjački privrednici kako bi kroz tzv. Herceg-Bosnu provukli robu i repro-materijal. Istodobno, preduzeća čiji su vlasnici Hrvati nemaju nikakve carinske namete.

Sve to već je dovelo do snaženja hrvatskih privrednika, tako da se gro kapitala, na teritorijama pod kontrolom Armije RBiH, nalazi u hrvatskim rukama. Slijedom stvari, sutra bi moglo doći, kako je to uobičajeno u uslovima tržišne ekonomije, do otkupa najvitalnijih naših ekonomskih i infrastrukturnih stubova, što znači stvaranje svih preduslova za - političku moć.

Da pojednostavimo, ukoliko će sutra, recimo, tvornica obuće "Aida" biti vlasništvo hrvatskog kapitala, u njoj će raditi samo oni koji glasaju za hrvatske političke strukture. Budući da je na ovim prostorima jedva nešto više od 10 odsto Hrvata, prirodno je da će se morati zapošljavati i - Bošnjaci. Njihovo zapošljavanje biće uslovljeno političkom ucjenom. Dakle, Bošnjaci, ekonomski i egzistencijalno uslovljeni, moraće zarad svog opstanka - glasati za hrvatske političke strukture.

Sve snažnija hrvatska ekonomska moć tendiraće nedvojbeno političkom uticaju, jer ju je politički uticaj i stvarao. Pošto je HVO uslovio stvaranje hrvatskih kapitalista, od njih će tražiti rentu u obliku političkog angažmana. Krajnji cilj biće apsolutna politička marginalizacija bošnjačkog naroda.

Puteva za ostvarenje tog cilja ima više, ali se cilj već sada može nazrijeti.

To je ono kako bi se ovaj odnos mogao razvijati u budućnosti, međutim on svoje naznake daje već i sada, na globalnom planu.

Uzmimo primjer nestanka goriva na pumpama INA-e. Može šef tuzlanskih pumpi Šaban Avdić davati umirujuća obrazloženja, ali suština se već zna u nekim dobro obaviještenim političkim krugovima.

Naime, hrvatska politika ne preza od brutalnih upozorenja, kada je riječ o njenim ciljevima. Pred pregovore u Ohaju bilo je potrebno Bošnjacima dati do znanja ko je šef u federalnoj kući, kako se slučajno pred velikim babom ne bi štogod pobunili vezano za stanje stvari u Federaciji, ili pak poremetili ekonomski balans koji ide debelo u korist Hrvata. Rekli su, malo ćemo vam zavrnuti pipu pa da vidite kako bi bilo da zavrnemo sve. Otuda su presušile pumpe INA-e.

Sutra, naravno, može presušiti sve ukoliko ne budemo dobri, baš po mjeri hrvatskih nakana.

Bošnjačka politika se nalazi u priličnoj pat-poziciji. U nemogućnosti da napravi pravi potez, sve rapidnije gubi ekonomski uticaj.

Amerikanci s tim očito neće da imaju išta, jer Holbruk kaže: "Mi Bošnjake nismo prevarili, sami su htjeli Federaciju".

Dakle, koji je jedini način da se doskoči ovom guljenju kože?!!

Jedino stvaranje Bošnjačke Republike u okviru federalne ili konfederalne BiH, na čijim granicama bošnjačka roba ne bi mogla biti carinjena od Hrvata, jer tako kažu međunarodni propisi - moglo bi zaustaviti ovaj trend.

Danas je kasno, a sutra će biti još kasnije. Jer sutra će pored ekonomskog Hrvati na ovim prostorima imati i apsolutni politički uticaj, što će značiti apsolutnu blokadu bilo kakve ideje o afirmaciji i ekonomskom i političkom snaženju bošnjačkog naroda.

Već sutra nas, jednostavno, može nebiti.

3. novembar 1995.

GENOCID JE VIRUS KOJI PERIODIČNO HVATA NAŠE KOMŠIJE

**Divno je što postoje oni Srbi koji javno govore
o zlu vlastitog naroda
Pred njihovim moralnim dostojanstvom uistinu
valja ustati i pokloniti se
Ali: Srbi su ipak tamo gdje su se ubijali i
gdje se ubijaju Bošnjaci.**

Buduća bošnjačka vremena moraće biti do maksimuma ispunjenja prikupljanjem dokaza i izučavanjem srpskog genocida nad bošnjačkim narodom. Danas je još uvijek bliska stravična koncentracija zla i bola da bi se dalo išta studioznije učiniti od temeljitog evidentiranja, što predano već čini Državna komisija i druge institucije za prikupljanje činjenica o počinjenim zločinima. Podjednako kao što će se Srbi, ma gdje bili, buditi sa istorijskim pečatom genocidnih, budiće se i Bošnjaci, sa pečatom žrtve ubijane u utopističkom snu.

Svaka vremena sobom nose zaborav, a zaborav srastanje rana. Bošnjaci zasigurno neće nikada zaboraviti počinjeno zlo, ono će barem ostati kao ožiljak, ali ukoliko taj ožiljak bude nepravilna sraslina, očas se opet može pretvoriti u ranu.

O čemu je riječ? Čini se da se srpski genocid nad Bošnjacima posljednjih mjeseci pokušava sve otvorenije tumačiti racionalnim, reklo bi se političkim razlozima, što, svi to već znamo, nema utemeljenje u realnosti.

Naime, poznato je da politički interes ne bira sredstva da dođe do cilja. Ako je to i na uštrb vlastitog naroda, manje je bitno u odnosu na političku promociju. Aktuelna opozicija u čijem je sastavu preko 90 odsto Bošnjaka učiniće sve da dokaže kako "islamski elementi" rade na onemogućavanju borbe za cjelovitu

BiH tako što sataniziraju srpski narod. Onda će reći, kako narod ne može biti genocidan, i da treba razdvojiti narod od politike, kazniti zločince i inspiratore zla. Kazaće: “Ni Amerikanci nisu genocidni, iako su bacili atomsku bombu i pobili toliko i toliko ljudi, iako su ubijali u Vijetnamu, itd.”. Teško je prihvatiti mržnju i Bošnjaci bi više voljeli doznati da se dogodila neka greška, ko zna kakva, i da zlo koje se na njih sručilo nije zlodjelo srpskog naroda, već izuzetaka koji su samo rođeni pod srpskim imenom. Tako bi se i bol lakše zaboravila. Najteže je što narodu ova opoziciona priča odgovara i što se vrlo lako na toj relaciji može uspostaviti most iluzije.

Političke partije bivstvuju i prolaze. Prolaze i političari. Narod i zemlja ostaju (ako opstanu!), ostaje i kolektivna svijest koja određuje budućnost u njenim prelomnim momentima. Željezo se kuje vrelo. Bošnjačka svijest kuje se danas, i kao takva određivaće - sutra. Ukoliko bude skrojena po uzusima opozicije vrlo lako joj se može dogoditi da sutra opet povjeruje u nekakvo bratstvo-jedinstvo koje bi po historijskom pravilu značilo inferiorizaciju Bošnjaka i superiorizaciju drugih, a opet u daljem slijedu, u virusu koji periodično hvata naše komšije - genocid.

Politički cilj opozicije je jasan: rušenje političkog bitka bošnjačkih nacionalnih interesa i uzimanje vlasti. Zamjena teza, instrumentalizacija, zloupotreba tragedije i sve drugo biće, bez obzira na posljedice, upotrebljena u ovoj borbi. Da li će time stvoriti preduslove za još jedan genocid (za 10, 50 ili 100 godina, svejedno je) nad bošnjačkim narodom - njih ne interesuje.

Njihov politički program je, uz to, ukoljenčen u proklamacijama borbe za tzv. građansku, anacionalnu BiH i iz tog ćorsokaka nema kud. Bez takve BiH nema ni njih, kao što nedavno reče jedan predstavnik SDP. Stoga, učiniće sve da barem sačuvaju iluziju da će takve BiH biti. Realnost je, svakako, nešto drugo. Bosna i Hercegovina nikada više neće biti kakva je bila, i kakva je željela biti. Nije to volja bošnjačkog naroda koji je istinski želio graditi civilizirano društvo u kome će biti prostora za sve ljude, bez obzira na njihovu nacionalnu ili vjersku pripadnost. Nije takva BiH samo zločinačka zasluga srpskih fašista. Zločin je to i međunarodne zajednice koja nije ništa učinila da sačuva društvo kakvo proklamuje. I pred Bogom i pred narodom i pred historijom - Bošnjaci će biti svijetla obraza! Realnost je, htjeli to priznati ili ne, da takve Bosne više nema. Ona je ovakva kakva jeste i konačno treba shvatiti da se nećemo probuditi iz ružnog sna i

ugledati zemlju kakvu smo željeli, zemlju slobodnu za sve ljude dobrih namjera.

Treba se privikavati na realnost. Ona ne ostavlja prostor za predratne političke platforme. Stoga, ne postoji ni mogućnost utemeljene projekcije stavova opozicionih partija o zajedničkom životu, o skidanju odgovornosti za genocid sa srpskog naroda i sl.

Oni koji to čine, u cilju svoje političke promocije, morali bi barem osjećati pijetet prema preko 200.000 nevinih bošnjačkih žrtava i prema svom stradanju bošnjačkog naroda, i imati minimum dostojanstva da barem čute ako već ne žele reći nešto o istinskoj dimenziji počinjenog zločina.

Divno je to što postoje oni Srbi koji javno govore o zlu vlastitog naroda. Veliki je čovjek Vladimir Srebrov, veliki su ljudi iz Srpskog građanskog vijeća i pred njihovim moralnim dostojanstvom uistinu valja ustati i pokloniti se. Treba biti stvarno jak pa imati tu snagu i suprotstaviti se vlastitom narodu, ma kakav da je. Ali svi ti primjeri čestitosti, prema kojima moramo imati čestit i ljudski odnos, ne znače mnogo. Oni su veliki, ali oni nisu - srpski narod. Srbi su ostali uz svoje fašističko vođstvo i to se ovakvim alternativama ne može poreći. Srbi su ipak tamo gdje su se ubijali i gdje se ubijaju Bošnjaci.

Pa čak i ako bi htjeli povjerovati u tezu da su zločine nad Bošnjacima činili pojedinci, izrodi, ubice i kriminalci, ne možemo se odvojiti od onoga što znamo. A znamo da je te zločine, ubistva, silovanja i pljačke, ne samo mirno posmatrao srpski narod, već i likovao nad onim što se čini, ako već nije verbalno potpirivao činjenje zla.

Bez obzira na egzekutore, a sudeći po brojnim iskazima prognanih i preživjelih, uočljiva je kolektivna srpska histerija u onim momentima kad je na pijedestal srpskog interesa bio stavljen zločin nad Bošnjacima. Obični ljudi, činovnici, trgovci, domaćice, pljuvali su Bošnjake, gađali ih kamenjem, dok su sprovedeni u kolonama, ili su ulazili u njihove kuće i uzimali što im se sviđa; činili su, kolektivno, što im je volja, kao da je riječ o bićima niže rase.

To se da i psihološki objašnjavati. Znali su tvorcii zla na šta udaraju ispaljujući tezu o "nadnarodu", o "nebeskom narodu". Udarili su na slatinare i ispičuture, na konzumente šabačkih folk splaćina, na bezveznu primitivnu masu koja je najednom prihvatila da bude nešto iznad. To joj je i omogućeno. Teroristička država im je na poslužavnik stavila sve nesrbe, i odriješila toj masi

nebeskih primitivaca ruke da sa ovih jadnih ljudi čine što im je volja. Ako je neka srpska snaša imala želju da pljune bošnjačku gospođu, begovicu, intelektualku, mogla je to učiniti, i uz to dobiti sve pohvale da je pravi borac za srpsku stvar... Priča dalje ide svojim tokom.

Dakle, ono na šta političke strukture kojima je prvenstveno stalo do boljitka bošnjačkog naroda u budućnosti moraju staviti akcenat jeste borba protiv tendencije da se srpski narod odvoji od počinjenih zločina. Tim prije što je riječ samo o konstrukciji opozicije, a ne o onome što svi tako dobro znamo.

Bosna je takva kakva jeste i neće joj pomoći to što bi inaugurirali tezu o bezgrešnosti srpskog naroda, kao da jednostavno on nije postojao u odnosu na genocid nad bošnjačkim narodom. To BiH, kakvu smo željeli, neće povratiti. Tim prije što bosanski Srbi i dan danas (“nemaju snage”) ne žele da se suprotstave zločinačkom Karadžićevom režimu, bivajući uz počinjene zločine prisno vezani već četvrtu godinu.

Oni imaju pravo da budu što god im je volja. A mi imamo pravo na život. Na putu života moramo znati gdje se nalazi - smrt.

Treba li Bošnjacima nacionalna država?

BUDUĆNOST JE VEĆ POČELA

**“Ma, briga me više jesam li Srbin, Hrvat, Kinez, magarac ili majmun po naciji, bitno je da više ne puca i nek me konačno puste da živim kao čovjek”, riječi su jednog običnog insana
Ovakve izjave koje se pod firmom raznih dušebrižnika nastoje plasirati kao opšte mjesto našeg odnosa prema svijetu i sebi uzoran su temelj za nicanje pogrešno shvaćene multikulture, za bujanje anacionalnosti, za nove kame na našim vratovima, za gubitak države...**

Koliko god bilo prirodno i razumljivo bošnjačko radovanje miru i papirnatim nadanjima u pobošnjavanje Bosne, toliko je neprirodno ozakonjeno “zatečeno stanje”. Kao i svaki teferič proći će i ovaj, a onda će se svaki Bošnjak ponaosob susrest sam sa sobom. Istina da je i nepravedan mir pravedniji od rata moraće doživjeti svoju permutaciju, ali u verbalno-političkom smislu. Neprirodnost koja je Bošnjacima nametnuta od strane izbornih interesa američke administracije - moraće se uzbihuzuriti. Uslijediće politička artikulacija onoga što će osjećati napaćeni bošnjački duh, duh koji je različitima nudio dušu a dobio kamu, duh koji je moćnima nudio življenje civilizacijskih deklaracija - a dobio prevaru, izdaju, ponižavanje. Na sreću bošnjačke rođene i još nerođene djece, u tom duhovnom prostoru konačno više neće biti prostora za druge. Jer samo zbog tog prostora u kome se odnos prema drugima pretaka iz dobroljublja u povjerenje - Bošnjacima se kroz istoriju događalo da budu svodeni na sve manju mjeru.

Kao uobičajenu zahvalnost za gradnju manastira po Srbiji, za očuvanje srboslavija, dobili su 1830. i 1862. ultimatum da napuste svoje kuće. Muslimanskih kuća je samo u Užicu bilo sedam puta više nego srpskih. I tako redom. Danas u Užicu nema više ni jedne naše kuće, a na prostorima na kojima je bilo 20 džamija, ko zna šta je izniklo. Ovo je samo isječak iz tragičnog historijskog mozaika koji govori o nestajanju bošnjačkog i muslimanskog na ovim prostorima. Opstajali smo, ipak, i kad je iz Bosne za austrougarskog vaktu u muhadžirluk otišlo blizu milion Bošnjaka, i kada je preko 100.000 Bošnjaka ubijeno u drugom svjetskom ratu. Opstali smo i sada kad se na nas sručilo svo зло ovog svijeta, samo s jednim ciljem - da nas ne bude.

Iako se sam opstanak Bošnjaka može s pravom smatrati čudom 20. stoljeća, to nam ne daje za pravo da se obmotamo svilom i pamukom istorije. Tim prije što je zločin prema Bošnjacima cikličan. Ovo jeste istinska epopeja, ali za razliku od svih drugih njene korice se ne daju sklopiti. Jer, htjeli to priznati ili ne, Bošnjaci su uvijek bili gubitnici u političkom stanju zajedništva. I dokle god traje to stanje, ili se pledira za njega, bitka za opstanak nije okončana.

Dolazimo na temu: *Treba li Bošnjacima nacionalna država?*

Recimo da ne treba. Pa, dobro, i ako ne treba onda s kime će graditi višenacionalnu. Sa Srpskim građanskim vijećem? Sa čestitim Ivom Komšićem? Ili će je, pak, graditi tako što će na teritorije koje su pod njihovom kontrolom omogućiti povratak Srba, bez obzira što Srbi neće omogućiti povratak Bošnjaka. Pa će bošnjačke prognanike iz napuštenih srpskih stanova premjestiti u kolektivne centre, kako bi po ko zna koji put pred svijetom sve bilo "humano i multikulturalno".

Ove civilizacijske kategorije očigledno tiču se samo Bošnjaka i njihovog političkog establišmenta. Nikoga više nije briga što je vas cijeli "srpski entitet" bio i multietnički i multikulturalan. Pošto nema više Aladže, Ferhadije, ili Begovine u Stocu - nema više ni multikulture. Ova kategorija se tiče samo nas koji si nismo mogli dopustiti sličan barbarizam; jer, jednostavno, bošnjački duh ne poznaje, niti treba da poznaje takve jadne i gnjile ponore. Ali mi do iznemoglosti plaćamo politički porez svoga duhovnog opredjeljenja. Pohlepa okolnih krčmara mogla bi uskoro rezultirati planinom ovih poreskih računa koji će nas u ime multikulture zatrpiti od glave do pete, pa nećemo vidjeti ni sebe, ni druge. Mogli bi postati toliko multikulturalni koliko su od nas oduvijek željeli

okolni hegemonizmi, kao onda kada smo se izjašnjavali kao Srbi i Hrvati.

To su tihi i neosjetni procesi koji uzmu svoj danak a da se čovjek ne uspije ni okrenuti. Pojednostavljeno: Hrvatski kapital već hara Bosnom. Njegovo drugo agregatno stanje je politička moć. Ona se kupuje i potkupljuje. Otvara se mogućnost inferiorizacije Bošnjaka. U krajnjem slijedu, gledajući očima smrtnika kome je tržišna ekonomija religija, "romansa" izgleda, recimo, ovako: Bošnjačka djevojka želi hrvatsko prezime i dijete sa "kulturnim" imenom. Time će riješiti sve svoje probleme... One koji bi vremenom mogli proisteći iz srpko-hrvatskog zalaganja za antibošnjačku multikulturu.

Ono što je skuhanu u kršćanskoj kuhinji danas bi se moglo nazvati drugim poluvremenom nestajanja Bošnjaka i islama sa ovih prostora. Samo lakovjerni mogu vjerovati da se, eto, jedna majko svoja, svijet osvijestio pa konačno shvatio da stabilnost balkanskog regiona biva najstabilnija kad je Bosna cjelovita, multikulturalna, bosanska. Daje bogdom tako. Ali - nije! Oni i dalje stabilnost Balkana vide u ravnoteži sile i teritorije između Hrvatske i Srbije. Samo žilavi bošnjački otpor natjerao ih je da promjene maske i taktiku. Multikutura i zamajavanje Bošnjaka antibošnjačkim bosanstvom ime je ovog projekta u kome tiho i nečujno, po "vlastitom izboru", treba da se istopimo i utopimo u tu srpsko-hrvatsku ravnotežu sile.

- Ma briga me više jesam li Srbin, Hrvat, Kinez, magarac ili majmun po naciji, bitno je da više ne puca i nek me konačno puste da živim ko čovjek - riječi su jednog običnog bošnjačkog insana.

Šta stoji iza njih? Stoje vojne i psihološke studije vrhunskih stručnjaka iz instituta za strateška istraživanja. Samo lakovjerni misle da, je sve što se događalo bilo samo ratna stihija. Naprotiv, svaki zaplet i rasplet bio je doziran na kašičicu, proračunat, kao što se računa otrov kojim se u Oklahomi ubija osuđenik na smrt. Mir, ovakav kakav jeste, nije došao ni prije ni poslije one tačke u kojoj se od Bošnjaka može dobiti navedena izjava.

Ta izjava je uzoran teren za nicanje sh multikulture. Ako se analizira konstelacije postojećih odnosa i obaveza (Federacija, povratak prognanih u jednom smjeru, finansiranje multi-opozicije koja djeluje samo na bošnjačkim prostorima) onda je više nego jasno: *svi putevi vode u nestanak, samo jedan vodi u opstanak!*

Možda je krajnje vrijeme da i sami Bošnjaci, a i mnogi bošnjački političari konačno shvate da politika nije stvar emotivnog

već trgovačkog habitusa, a u cilju stvaranja duhovnog i emotivnog mira.

Ako Bošnjaci mogu jedino u Bošnjačkoj Republici biti zaštićeni od zla, onda je sve drugo manje bitno. To je politički cilj. Ostvariv? I te kako. Oduvijek i bio. Danas manje nego ikada, ali, ipak, ostvariv.

Bošnjaci su po Lisabonskom dokumentu, dakle i uz verifikaciju Evropske zajednice, činili etničku većinu na 44 odsto teritorije. To je njihovo. Na tom prostoru nisu stvorili na neki način im nuđenu Bošnjačku Republiku, budući da je opozicija izmanipulisala multikulturne Bošnjake, dok su Hrvati bili "zna se", a Srbi "za se".

Taj fakat, bez obzira na aktuelna rješenja, nije mrtav; 44 odsto teritorije BiH i dalje su bošnjačke i to može biti solidan početni politički kapital.

Kad bi bolje vladali računom nego emocijama mogli bi razmišljati i ovako: Milošević želi etnički čistu Srbiju. Smeta mu Sandžak. Okrutna realnost je da će Bošnjaka sa Sandžaka nekada nestati. Sutra nećemo moći, ali danas još uvijek možemo zamijeniti Sandžak u ravnomjernom procentu za teritorije srpskog entiteta.

Sandžački Bošnjaci bili bi tako spašeni od srpske policijske torture čiji je krajnji cilj njihovo izgnanstvo. Bili bi u svojoj matici, uz svoj narod, rahat za sva buduća vremena.

Bila bi spašena i Bosna i Bošnjaci. Kako? Uz ovu zamjenu prostom računom dolazimo do bošnjačke teritorije od preko 51 odsto. Uz sandžačke Bošnjake i povratak prognanih lako je izvesti računom od preko 51 odsto Bošnjaka u odnosu na ostala dva naroda. Dakle, međunarodno priznata Republika Bosna i Hercegovina bi bila nacionalna zemlja Bošnjaka i srpske i hrvatske manjine koje imaju svoju nacionalnu autonomiju.

Ovo je, htjeli to priznati sebi ili ne, jedini put (konačno) mirne bošnjačke budućnosti.

On nije utopija, već realna mogućnost.

Utopija je naše vjerovanje u ono čega nema. Niti će ga biti.

11. januar 1995.

VALJA NAMA PREKO RIJEKE

Bošnjaci teško prihvataju fakat da zlo postoji kao konstanta koja poput ponornica ponire i izvire u određenom vremenskom intervalu
Oni svijet oko sebe gledaju nevinim očima, vjerujući da je svima oko njih stalo do suživota, jednakosti, multikulturalnosti, do zapovijesti:
“NE UBIJ”!

Oni teško razumiju da ljudski stvor može uživati u rezanju grkljana, nabijanja na kolac, u silovanju kćeri pred roditeljima...
Bošnjaci su vrh etike i dobrote, vrh čovječnosti i ljubavi prema drugima
I dokle god budu takvi - prijeteće im nestanak
Istinska dobrota, čovječnost i ljubav podrazumijevaju da se, prije svega, bude dobar i čovječan prema sebi

Nad Bosnom se nadvio mir. Ako čak i prihvatimo da je svaki i svakakav bolji od rata, impliciramo da političko oružje može učiniti više od onog čija su cehovska moneta ljudski životi i osobne tragedije. Bošnjaci mogu mirne duše i savjesti podvući tu crtu: opstali su, uprkos svemu, sačuvali državno-pravni kontinuitet Bosne i Hercegovine, svojom žilavošću zaustavili planetu koja je svom silom išla u pravcu njihovog nestanka. Iza te crte svedeni račun se zove: BOŠNJAČKA EPOPEJA. Međutim, vrijeme ide dalje. Bošnjaci su u njegovom kovitlacu i niko ničim ne može garantirati da se pomenuta crta ne može istopiti i opet Bošnjake staviti pred iskušenje borbe za goli opstanak.

Završetak rata i nastavak borbe za nacionalne bošnjačke ciljeve podrazumijeva imanje pamćenja, jer samo sa te pozicije moguće je obezbijediti egzistencijalni smiraj generacijama koje dolaze. Na žalost, nužno moramo konstatirati da se euforija mirnodoblja nadvija nad svježe bošnjačke rane, nad šehidska mezarja, nad bošnjačke suze koje još za desetljeća ne mogu presahnuti. Kozmetika mirnodoblja, poput ekspresivne bujice, plavi, krši i pogani duhovni bitak Bošnjačke epopeje. Da se razumjeti bošnjačka želja za mirom, nagon za životom dostojnim čovjeka, da se shvatiti želja da se vidi više i dulje od ovoga dana, ali se ne može shvatiti taj zloslutni nagon za zaboravom.

Niko i ne treba tražiti od bošnjačkog naroda da skrušenog duha vidi budućnost. Naprotiv. Bošnjaci su danas i veći i jači nego ikada u svojoj historiji. Tek danas, ovog trena, Bošnjaci mogu znati da neće nestati, da se neće naći pod kamom istih, gorih i ponovljenih, ali samo - ukoliko žele to znati. A ako znadu, onda neće zaboravljati. Ako znadu, i pamte, onda će imati svijesti o svojoj sazdanosti od bola i pobjede. Vjetrovi mira raznose bošnjačko biće na dva dijela: na bol i radost. Nedavno je na TV Tuzla gostovao Halid Muslimović. Govorio je nešto o Bosni, a u pauzama tih izliva patetike, bili su spotovi pjesama, snimljeni u nekim bečkim kafanama. Pjeva bečka bošnjačka mladost o Bosni, o pušci, o šehidima, mladost svilena, mirisna, upamučena. Gleda, bezbeli, to i neka bošnjačka šehidska mati, a nad njom - pitanja, bezbroj pitanja. Odgovor je jedan, bošnjački i islamski, ali se ni jedan više ne može bez toga dati. Jer, bošnjačka sloboda počiva prvo nad šehidskim mezarjima, na šehidskim porodicama i invalidima oslobodilačke borbe, na svima koji su branili Bosnu i Bošnjake. Ako je sloboda zalag budućnosti, onda nema druge logike osim da budućnost bošnjačkog naroda počinje, u svim smislovima, od onih koji su slobodu stvarali.

Bošnjačka bol i pobjeda su danas poput rijeke koju ni jedan Bošnjak ne može zaobići. Preko nje nema mosta i premoštavanja. Valja s jedne na drugu obalu proći rijekom kojom teku suze, krv i ponos bošnjački. Valja dotaći i trajno osjetiti bitak stvaran čestitom bošnjačkom dušom. Jer sve što je sad, odatle dolazi, a sve što dolazi ne smije mimo ovog bitka da prođe. U suprotnom ga neće biti.

Povijest čovječanstva kazuje da su pod tajnovitim okolnostima nestajale savršene civilizacije. Bošnjačka spremnost na zaborav nije plod zla, regresivnosti, manje vrijednosti. Ona je ona iskra kvalitativa,

nadljudskosti koja nas je oduvijek dijelila i dijeliće od našeg okruženja. Bošnjaci teško prihvataju, ili nikako ne prihvataju fakat da zlo postoji kao konstanta koja poput ponornice ponire i izvire u određenom vremenskom i duljinskom intervalu. Oni svijet oko sebe gledaju svojim očima, vjerujući da je svima oko njih stalo do suživota, jednakosti, multikulturalnosti, do zapovijesti: "Ne ubij!" Oni teško razumiju da ljudski stvor može uživati u rezanju grkljana, nabijanju na kolac, u silovanju kćeri pred očevim očima... Bošnjaci su vrh etike i dobrote, vrh čovječnosti i ljubavi, i dokle god budu takvi - prijetiće im nestanak.

Da li su se, poslije svega, promijenili? Da li su konačno, nakon deset genocida, shvatili da se ne moraju mijenjati ni u čemu osim u jednom: da prvo budu samosvojni, a onda sve drugo; da prvo slušaju otkucaj svoga, a onda tuđeg srca; da budu nacija, a svakoj je imanentno samoljublje, a drugima šta ostane...

Ako vjerujemo svim drugim historijskim pravilima, onda vjerujemo i svom historijskom usudu: Bošnjacima se bol genocida i muhadžirluka ponavljala uvijek kada su kanili budućnost dijeliti sa drugima. Ali, nikada i nisu dobili povijesnu šansu da u svojim rukama drže sve poluge mogućnosti da se zaštite od takve konstelacije odnosa.

Dakle, ako danas pristanemo da naš duh uredi mirnodopskom kozmetikom marke "Multikulturalnost", pod kojom se podrazumijeva sve ono što je bilo prije ovoga što je bilo - onda niko ničim ne može garantovati da se zlo neće ponoviti. A ukoliko se sve vrati onda će sadašnjost značiti otvorena vrata ponavljanju prošlosti.

Politička i egzistencijalna svijest u miru idu različitim drumovima. Za kratko vrijeme neće se moći tražiti od pojedinca da iz sitnosopstveničke pozicije vidi interes kolektiviteta, iako će mu stanje kolektiviteta, u već cikličnom ponavljanju, odrediti i biološku i svaku drugu sopstvenost. Kao što je, u ostalom, bilo i posljednji put, kada se najednom našao izjednačen sa političkom istinom. Krajnje je vrijeme da bošnjački sopstvenik, jedinka, insan, shvati da je sve kratkog daha osim zla koje se nad njim ponavlja.

A kada shvati - imaće samo jedan put.

Onaj koji je na vrh jezika i bošnjačkom političkom establišmentu.

Ćutanje odveć postaje haram, zbog svega što nam se ne smije ponoviti.

1. februar 1996.

KUDA DALJE?

**Pozicija “saveznika” je dijametralno suprotna,
jer jedni su u poziciji da ucjenjuju,
a drugi da nemaju izbora,
te se sam taj odnos teško može zvati
savezničkim**

Posljednji događaji u Mostaru nužno reaktueliziraju pitanja koja su u interesu Federacije, “zbog mira u kući”, amputirana od političke faktografije.

Danas je, bez obzira na folijske omote, više nego jasno ko šta radi u Federaciji, odnosno u Mostaru. Demistificirano je to “prirodno savezništvo Bošnjaka i Hrvata”, jer od njega Bošnjaci nisu imali bog zna kakve koristi, a Hrvati jesu - i te kakve. Pozicija “saveznika” je dijametralno suprotna, jer jedni su u poziciji da ucjenjuju, a drugi da nemaju izbora, te se sam taj odnos teško može zvati - savezničkim. Na ilustracije nećemo trošiti prostor.

Po friškim analizama sukoba na tlu ex-Jugoslavije - Hrvati su prošli najbolje, Bošnjaci najgore. Ako je to barem djelomično tačno, onda bi se osmim svjetskim čudom mogla proglasiti pobjeda goloruke Hrvatske protiv razjarene četvrte vojne evropske sile. Pod b) je politička pobjeda na međunarodnom planu, od priznanja (u paketu sa BiH) do evropskog prećutkivanja etničkog čišćenja u Krajini i zločina nad srpskim civilima.

Jednom opširnijom analizom, filovanom činjenicama, dalo bi se izvesti da sve što čini današnju Hrvatsku, u državnom, političkom, vojnom pa i finansijskom smislu ima svoje duboko porijeklo u tom i takvom opredjeljenju Bosne i Bošnjaka.

Vojno: Otvaranje ratišta u BiH i razvlačenje srpskih snaga spasilo je Hrvatsku od daljih gubitaka teritorija. Rat u BiH omogućio je temeljitu pripremu i jačanje hrvatske oružane sile. Bez aktiviranja svih bh ratišta bilo bi nemoguće zauzimanje Krajine.

Politički: "Savezništvo" sa bosanskom i bošnjačkom žrtvom srpske agresije Hrvatima je otvaralo i otvara vrata svukud gdje politika Tuđmanovog režima, takva kakva je, ne bi mogla ni priviriti. Generalno, bošnjačko opredjeljenje da se ne ostane u krnjoj Jugoslaviji stvorilo je od Hrvatske državu.

U čemu je onda problem? Nacional-šovinistička politika Tuđmanovog režima, duboke ustašoidne provenijencije, ne može se mijenjati potpisima, sporazumima, obećanjima. To je isto kao kada bi od paraplegičara tražili da trči 100 metara s preponama. To je tako kako jeste.

A ako jeste, šta preostaje Bošnjacima?

Ako ne žele rat, postoji samo jedan politički put.

10. februar 1996.

DILEME: Kojim jezikom govori Bosna?

MISLITI BOŠNJAČKIM JEZIKOM

**Bosanski jezik, kao i bosanstvo,
jesu plemenite i civilizacijske kategorije
One mogu biti i zamišljeni cilj bošnjačkog
naroda, ali se do njega ne može stići prije nego
za to budu spremne i druge dvije strane koje bi
trebalo da čine to - bosanstvo
Ali to ne ovisi od Bošnjaka**

U kontekstu već tekućeg i još predstojećeg revidiranja nekih političkih, društvenih i kulturoloških postavki u odnosu na realnost - mora se neminovno naći i pitanje jezika.

Naime, jezik jeste kulturološki objekt, ali pripada dubokoj političkoj kategoriji. On je sredstvo raspoznavanja nacionalne kulture, ništa manje nego su to nacionalni spomenici, sakralna arhitektura, folklor i sl. Povijest čovječanstva dosad je nebrojeno puta potvrdila *jezik* kao objekt ostvarenja političkih, nerijetko hegemonističkih interesa.

Jezik, kao politički instrumentarij, danas pomjera političku i društvenu zbilju u Kvibeku (Kanada), recimo u Srbiji gdje se mađarskoj manjini osporavaju prava korištenja maternjeg jezika, na Kosovu, u Istri, i gdje sve još ne.

Ako se slažemo da je *jezik* i politička kategorija, onda možemo razumjeti vladavinu zvaničnog srpsko-hrvatskog, ili obratno, jezika na onim prostorima gdje nije živjela autohtona srpska ili hrvatska kultura (u BiH, Vojvodini, Krajini u Hrvatskoj, Sandžaku i sl.). Da u biti nisu politički razlozi despotije sh jezika, na bi bilo nikakve smetnje za zvanično postojanje jezika naroda koji imaju svoj jezik, kulturu, tradiciju, običaje.

Namjera je jasna. Nametanje jezika je prvi korak u cilju otvaranja procesa kulturne, a potom i svake druge asimilacije. Do jučer smo imali slučajeve da bošnjački seljaci, kada dođu u grad, kod ljekara, matičara i sl., muku muče da rečenicu kažu “po ekavski” jer je to, kako autoru ovog teksta reče jedna individua: “nekako kulturniji jezik”. A zašto je mleko kulturnije od mlijeka, i zašto je naš bošnjački čovjek osjećao samopouzdanje kad umjesto za Bijeljину kupuje kartu za “Beljinu”?

Medijski sh teror, u vidu “Pozorišta u kući”, “Boljeg života”, Olivera Mlakara ili Miće Orlovića, u vidu pevača Miroslava Ilića ili pevačice Lepe Lukić, etc, etc, nije ni mogao stvoriti ništa drugo do nacionalno i kulturološki inferiornog duha koji je ostao zblanut kad je uočio da njegovu smrt žele dojučerašnji idoli. Bošnjačka kultura, a samim tim i jezik, preživjeli su u “planinama” i u onim intelektualnim krugovima koji su čekali momenat da narodu vrate narodno. U tom rasponu, između ova dva bošnjačka kraja, živio je narod koji je tek suočivši se s okruženjem mogao shvatiti da je sve življeno bilo - laž. Jer istina počinje od svake bošnjačke smrti, a u onome prije, krilo se ovo poslije.

Dakle, više je nego jasno da je jezik spiritus movens izgradnje ili razgradnje, opstojnosti ili nestanka nacionalnog bića jednog naroda. U slučaju Bošnjaka, naroda koji je morao dugo vremena da u svome manifestnom životu bude odvojen od svoga jezika - to se najupečatljivije pokazalo. Negacijom jezika blijedilo je srce nacionalnog identiteta, što je u krajnjoj konzekventnosti dovelo do situacije da Bošnjaci, s početka agresije, ne razumiju šta im se to dešava, i ono još gore - zašto.

Agresija na Bosnu i Bošnjake koliko god imala tragične i negativne smislove učinila je da i među intelektualcima i među narodom dođe do homogeniziranja i okretanja sebi. Zapravo, drukčije nije ni moglo biti.

U mnogim kulturološko-obrazovnim sferama, čini se, pokušano je, s najboljom namjerom, da se ispravi nepravda nanošena prema Bošnjacima svih proteklih komunističkih godina, ali i prije. Spoznaja da ne postoji više niko ko će limitirati identitet bošnjačkog bića inicirala je, uprkos ratu, stradanjima i neizvjesnosti, jedan kreativni gen koji je pokušao detektirati sve te izgubljene bošnjačke vrijednosti. Sasvim logično, ispravno i pravedno.

Međutim, identifikacija i afirmacija nacionalnih vrijednosti nisu *posao*, u punom smislu te riječi, koji se nanijeti i završi, već - proces. Taj proces, čak i kod naroda koji su oduvijek živili u

slobodi i bez tutorstva - traje. Srbi i dan danas istražuju svoju srednjovjekovnu i kasniju književnost, i vjerovatno će početi ispočetka kad shvate da je to - mit o porazu. Čine to i svi drugi, bolesni ili zdravi, jer priča o nacionalnom identitetu nije nikad gotova. Ona, ako ništa, za život nacije potrebna je kao himna koja se svira pred utakmicu reprezentacije. Nacionalno biće je živa materija, ono se hrani, njeguje i nadopunjuje, ono se uvijek nanovo otkriva kao lijepa žena, lijepa knjiga ili bistra voda na Buni. Nacionalni kolektivitet, nužno, mora imati narcofilski odnos prema svome identitetu, on je zaljubljen u sebe, i to je zdravi i prirodni krug kojemu kraja nema.

Problem Bošnjaka u tome odnosu je fakat da su bili svih ovih decenija ubjeđivani u svoju manju vrijednost, i nisu imali mogućnost razviti zdrav odnos prema sebi i svojim vrijednostima. Jezik, kao temelj komunikacije, kojim su govorili u kući, u muhabetu, nije bio podoban za njihov društveni život. Osporen je i minimum minimuma opstojnosti identiteta, a o afirmaciji postojećih i kako-tako živućih vrijednosti - da i ne govorimo.

Politička artikulacija bošnjačkih htijenja iz 1990., taj spontani krik iz tamnice komunizma, a potom i sve što se događalo, otvorilo je proces bošnjačkog povratka sebi. Stvorena je mogućnost da Bošnjaci kao i svi drugi narodi, zavole sebe više od svih drugih multi-kategorija, da shvate da su sami sebi jedino što imaju, i da tu, u njima, postoje sve vrijednosti i smislovi življenja.

Pojavili su se, razumljivo, ljudi koji u kulturološkom smislu umiju artikulirati to i takvo htijenje Bošnjaka. I njihova nakana bila je eruptivna, poput zatočeničke strasti za slobodom, kao želja da se što prije nadomjesti izgubljeno.

Vrijeme će, a možda i neke naredne analize, pokazati koliko je ta stihijnost, u obrazovnom, kulturnom, književnom smislu, išla na kvantitet, na uštrb kvaliteta; koliko je iskrena želja upala u zamku, miješajući neke istinske vrijednosti, na kojima bi pozavidjele i mnogo veće nacije, sa nekom prosječnošću.

Čini se da je jedna od takvih ishitrenosti bilo i imenovanje "bosanskog jezika" kao jezika kojim govore, mislilo se, građani Republike Bosne i Hercegovine.

Danas malo ko misli preimenovati bosanski u bošnjački jezik, iako je posve jasno kako je ovo ishitreno rješenje progutano od strane političkih i drugih zbivanja, i kako sa realitetom nema ničega zajedničkog. Da se dublje razmišljalo, i na tada već postojećem ovovrsnom rasporedu političkih i društvenih snaga unutar Bosne i Hercegovine - jezik kojim govore Bošnjaci bio bi b o š n j a č k i.

Međutim, bilo je to vrijeme kada je zakletva Bošnjaka bila Platforma Predsjedništva RBiH, bez obzira što taj dokument, uz sve izrečene plemenitosti, nije imao ničeg zajedničkog sa stvarnošću i predvidivim razvojem situacije. Spomenuti bošnjački jezik, u to vrijeme, bilo je ravno herezi, bogohuljenju i sl.

Pa, eto, bilo je vrijeme naših zabluda i vjerovanja da će "platformska BiH" biti ostvarena, odbranjena, oslobođena. Ali, pokazalo se da je to nemoguće, ne zbog nas, već zbog okruženja i antimuslimanstva kršćanske međunarodne zajednice. I šta ćemo sad? Hoćemo li reći: "Živjela Platforma Predsjedništva RBiH!" Ili: "Živjela multikultura, bratstvo-jedinstvo i zajednički život ravnopravnih naroda, u BiH koja nije ni, ni, ni, već i, i, i!" Ili: "Živio bosanski jezik kojim ne govori ni jedan narod razdijeljene Bosne i Hercegovine! Živio državni jezik države u kojoj tri naroda imaju tri suvereniteta, tri kulture, tri specifikuma!"

Pitanje je: Ako bosanski Srbi govore srpskim, bosanski Hrvati hrvatskim, kojim jezikom treba da govore Bošnjaci?

Bosanski iluzionizam, u kontekstu federalne bošnjačke pozicije, već je donio negativne konzekvence u nekim smislovima. U političkom, recimo, tzv. opozicija kani sa Hrvatima rušiti bošnjačke stranke, pod opravdanjem multikulture, federalizma i sl. U kulturnom: recimo, nedavno gostovanje pjevaljke Doris Dragović i pjevača Olivera Dragojevića u Tuzli dobilo je više medijske pozornosti lokalnih medija nego i jedan bošnjački kulturni događaj. U jezičkom, napose, bosnovanje dovodi do gubitka autentičnosti jezika kojim Bošnjaci govore. Karakteristike, koje i čine jedan jezik jezikom, ponovo ostaju u domenu privatnog, kućnog, muhabetskog, ali ne i službenog. Hrvaština sve više zahvata biće bošnjačkog jezika, do toga da nam se u zvaničnom govoru na ovom vam dijelu Federacije sve češće čuju: tjedan, tisuća, tijekom, zemljopis... U gubitku identiteta na bi bilo čudo da uskoro Bošnjaci prije Hrvata spomenu - zrakoplovno mlataralo.

Bosanski jezik, kao i bosanstvo, jesu plemenite i civilizacijske kategorije. One mogu biti i zamišljeni cilj bošnjačkog naroda, ali se do njega ne može stići prije nego za to budu spremne i druge dvije strane koje bi trebalo da čine to - bosanstvo. Ali to ne ovisi od Bošnjaka.

Do tada Bošnjaci, ukoliko bukvalno žele svoj nacionalni opstanak, moraju misliti i o sebi.

A najbolje će misliti bošnjačkim jezikom.

15. februar 1996.

SJEĆATE LI SE LISABONA?

**Narod su okupljali na tzv. mirotvornim mitinzima
Bili su spremni proglasiti izdajnikom svakog ko
bi tada i pokušao ukazati na realnost
Prisjetite se, gospodo opozicionari,
vaših parola protiv administrativne podjele
Bosne i Hercegovine, po kojoj bi
Bošnjacima pripalo 44 odsto teritorija
Taj pritisak gluposti, sljepila i jeftinog
karijerizma uistinu je bio jači od svakog razuma
Vrijeme će pokazati koliko je u tom
huškanju bošnjačkog naroda na neostvarljiv cilj
bilo zle namjere.**

Jedno od krucijalnih pitanja bošnjačkih i inih analitičara koji će istraživati rat u BiH neminovno će glasiti: Da li je bošnjački narod mogao platiti manju cijenu svoje pozicije? I ako jeste zašto nije?

Odgovori se već odmotavaju sami. Opozicione partije već najavljuju revizije svojih programskih opredjeljenja i kažu: treba se prilagođavati realnosti. Za razliku od njih, Stranka demokratske akcije nema šta da revidira: SDA je imala nacionalni legitimitet bošnjačkog naroda. I to je činjenica koja je, u postojećem okruženju, tendirala uspostavi suvereniteta na dijelu odbranjene teritorije. Proces uspostave srpskog i hrvatskog suvereniteta u BiH, kao konstitutivnih naroda, pod vođstvom onih koji su imali nacionalni legitimitet - nije ovisio od Bošnjaka.

Bošnjački narod koji je bio jedini zainteresovan za proklamovanu "građansku BiH", jer bi ona značila njegov opstanak na svim

teritorijama na kojima je živio, nije bio u poziciji da utiče, ni u političkom ni u vojnom smislu. Proces dezintegracije BiH, i njenog cijepanja na nacionalne šavove, skuhan je u srpskohrvatskim hegemonističkim kuhinjama, i nema nikakve veze sa građanskim htijenjem Bošnjaka.

Bošnjaci su, ponavljamo, željeli izgraditi društvo u kome bi bilo mjesta, slobode i afirmacije za sve različitosti, društvo koje bi u svom povijesnom kontinuitetu bilo otjelotvorenje civilizacijskih proklamacija tzv. civilizacije. Sve što se događalo, i sam rezultat, nisu ostvarenje bošnjačkih nastojanja. Ali jesu realnost koju su stvarale prije svega sh hegemonije u vojnoj realizaciji velikodržavnih projekata, naravno, uz raznoraznu pomoć međunarodne zajednice.

Pitanje koje lebdi, koje u svojoj (još uvijek) političkoj neartikulisanoći bode oči, koje rovari po pameti i zvaničnim floskulama, glasi: Jesu li političke strukture mogle predvidjeti razvoj događaja, i na osnovu toga djelovati u pravcu spašavanja života, jer kako reče predsjednik Izetbegović - "ne treba nam zemlja bez naroda"!??

Ili, da budemo direktni: Da li su ovolike bošnjačke žrtve tragični rezultat naopakog opozicionog shvatanja opozicionerstva, koje ne bira sredstva i način, mjesto i vrijeme, da bude opoziciono, po svaku cijenu?

Prije rata, u toku rata, pa djelimično i danas, traje manipulacija bošnjačkim osjećajima, prirodnom željom ljudi da žive na svome, da se vrata na svoja ognjišta, da Bosna bude kakva je i bila, ali suverena, nezavisna, komšilučka. Do neukusa se rovari po ljudskoj bošnjačkoj duši kako bi se, barem privremeno, do izbora, odgovornost za tragediju rasparčala podjednako na nacionalne stranke.

Zapravo je suprotno. Pod pritiskom opozicije koja je u predratno vrijeme manipulirala osjećajima masa, praveći ogromne mitinge, izvršen je pritisak na one koji su vidjeli dalje, šire i dublje, na političke strukture bošnjačkog naroda koje su mogle narodu reći bolnu istinu u lice.

Ta bol bi bila manja od ove potom doživljene. Ali, ko je tada mogao i smio reći da takve Bosne i Hercegovine više nema. Ko je to mogao reći u toku rata, kad je narod krenuo da brani proklamovanu "građansku" BiH?!!

U Bosni su se su sukobile logika i realnost. Logika je bila na strani Republike Bosne i Hercegovine i njenog većinskog naroda, na strani pravde i humanosti, civilizacije i kulture, a realnost na strani svega što je ovome suprotstavljeno. Logika je mentalna, a realnost materijalna kategorija. U tom odnosu mogao je stradati

jedino onaj koji svoj put određuje željama, a ne realnošću. Logika, ponekad, nije mjerilo predvidljivosti događaja. Jer postoji i antilogika koja se zna silom, slučajem, konstelacijom odnosa dovesti na nivo logike.

Danas ćemo reći: pa bilo je logično, jer nismo bili svjesni licemjerja svijeta, zlog komšijskog gena, nismo znali i platili smo visoku cijenu. Kazaćemo: logično je, iako nepravedno.

Takve spoznaje neće izmijeniti ono što je bilo, tako bolno, stravično, otržnjujuće. S gorkim saznanjem o nakaznosti svjetskog morala, o okrutnosti okruženja, o našoj vjeri u nepostojeće - nećemo izmijeniti ono što jeste. I svijet i mi u njemu ostajemo na istim pozicijama. Međutim, poslije svega, postoje naopake postavke koje vape za svojim rušiocima, da nam ne bi opet došle glave.

Jedna od krucijalnih je - opozicionerstvo zbog opozicionerstva. Nije se još ni rastabirilo to opoziciono guranje naroda u sapundžijsku logiku, naspram realiteta - a već se bošnjačkom narodu prodaju nove magle. Kao ni tada, kad je narod trebalo gurnuti u borbu za neostvarljiv multi-multi cilj, zarad ostvarenja utjecaja i eventualnog preuzimanja vlasti, i danas se krivnja kani svaliti samo na one koji nisu mogli prozboriti od dignute galame.

Ne, gospodo, i 1992. je bilo više nego jasno da jedan nenaoružan narod ne može opstati pod udarom prvo jedne, a potom i druge hegemonističke sile.

Pa, zašto ste onda taj narod okupljali na mitinzima, zašto ste mu rekli da može dobiti bitku za referendumsku BiH, i to oružanim putem?!!

Gorka je istina, gorak je pritisak savjesti, gorko je i ponizno saznanje da ste goloruk narod gurnuli u oganj sljepila iz kojeg ne može izaći neranjen. Bili ste spremni proglasiti izdajnikom svakog ko bi tada i pokušao ukazati na realnost. Prisjetite se vaših parola protiv predsjednika Izetbegovića kada se vratio iz Lisabona, sa mogućnošću administrativne podjele BiH, po kojoj bi Bošnjacima pripalo 44 odsto teritorija. Taj pritisak gluposti, sljepila i jeftinog karijerizma uistinu je bio jači od svakog razuma. Vrijeme će pokazati koliko je u tom huškanju bošnjačkog naroda na neostvarljiv cilj bilo zle namjere.

Bošnjaci su ipak, uprkos svemu, opstali. Vojni instituti u svijetu već izučavaju umijeće nemogućeg. Bošnjaci su, usto, nastali i stasali u punom nacionalnom, vjerskom, narodnosnom, političkom i državotvornom smislu. Upornošću, ali ipak zaobilaznim putem na kome su platili višu cijenu nego što su morali, sačuvali su državno-pravni kontinuitet BiH.

Zbog svega toga, grijeh je ovom herojskom narodu ponovo pokušavati prodati šarene laže, maglovita brda do kojih se, u ovakvom vojno-političkom realitetu, ne može stići. Možda nekad kad otupe sh nacionalistički identiteti, ali sada, i još zadugo - ne.

Danas su Bošnjaci to što jesu, i Bosna je to što jest. Ni manje ni više. Baš kao i 1992. kad je RBiH bila zlatno slovo na papiru i krvavo na zemlji. To je naš duhovni i fizički prostor, i sve manje ili više od njega zove se - laž.

Istina je tamo gdje žive Bošnjaci.

17. februar 1996.

Neke pojave u medijskom, duhovnom a time i političkom prostoru ukazuju na otvaranje procesa koji bošnjački narod mogu dovesti u inferiornu političku poziciju

POSLJEDNJI ČIN BOŠNJAČKE TRAGEDIJE

**Bošnjaci nemaju izbora
Jedini put njihovog opstanka i neponavljanja
tragične cikličnosti je očuvanje onoga što su
prvi put u svojoj istoriji dobili - suvereniteta
No to nije pitanje ni partijske ni
establišmentske svijesti**

Mir i normalizacija životnih tokova, sudeći po nekim pojavama, shvaćeni su kao tračnice za bijeg od pamćenja. Neprirodno je tražiti obitavanje duha u prostorima stradalništva, ali ukoliko je njegova stvarnost stasavala na patnji i bolu, na genocidu koji se periodično ponavlja, onda je još neprirodnije dopustiti komercijali da amputira pamćenje zarad unovčavanja želje za življenjem.

Svi dosadašnji činovi bošnjačke tragedije, ta sva iluzionistička življenja, kao materijalizacija bošnjačke antisvijesti, produkt su multimiksanja i stoljetnog oslanjanja na druge, u političkom, vojnom, obrazovnom ili kulturnom smislu. Zapravo, Bošnjaci nikada i nisu bili u drukčijoj poziciji, niti su je mogli ostvariti. Ovaj put, nakon (nadajmo se) posljednjeg čina bošnjačke tragedije, ta pozicija je ostvarena: manje zaslugom i željom Bošnjaka, a više njihovog okruženja.

Imanje suvereniteta podrazumijeva postojanje države na određenom teritoriju. Državna obilježja se nisu zaslugom Bošnjaka našla samo na onim teritorijama koje kontrolira Armija RBiH. Niti je Armija RBiH zaslugom Bošnjaka (p)ostala bošnjačka oružana sila. I država i Armija bili su, a i danas su, otvoreni za sve građane zemlje Bosne i Hercegovine. Dakle, postojanje bošnjačkog suvereniteta nije bošnjačko htijenje. Ali, jeste realnost.

I šta sada učiniti sa te realnosti?

Hoćemo li je na silu gurati u irealnost? Hoćemo li zamišljati “bratstvo-jedinstvo”, dok na terenu budemo imali to što imamo? Hoćemo li bošnjačku svijest, koja živi u fizikusu bošnjačkog suvereniteta, tretirati u duhu potpisanih sporazuma, deklaracija, proklamacija, koje uistinu civilizacijski zvuče, ali ne piju vode? Hoćemo li Bošnjacima reći da je stvarnost ono što je zamišljeno, a ne ono što jeste?!!!

Osjeti li uvaženi čitalac ponovni duhovni, a potom i stradalnički ambis koji bi se mogao naći na bošnjačkom putu?!! S tim što bi naredni put bošnjačka tragedija imala karakter - gluposti; jer za razliku od svih dosadašnjih, “startna pozicija” bi bila - bošnjački suverenitet.

Gledano sa aspekta sadašnjosti, takve opasnosti nema. Međutim, neke pojavnosti u medijskom i duhovnom, a time i političkom prostoru ukazuju na otvaranje procesa koji bošnjački populus mogu dovesti u inferiornu političku poziciju. Danas je još uvijek vrela i čvrsta bošnjačka samosvijest u Armiji, u političkom vođstvu, u narodu, što ne znači nikakvu garanciju sutrašnjice, ukoliko se ta samosvijest ne konstituira kao n a c i o n a l n a s t r a t e g i j a .

Očuvanje bošnjačkog suvereniteta je preduslov stvaranja nacionalne strategije, u svim njenim pozitivističkim, evropejskim, integralističkim smislovima. Pojednostavljeno: Francuska, recimo, jeste član Evropske unije, ali time nije negirala svoj suverenitet, jer bi to bilo van svake pameti. Isto tako, Federacija BiH može biti bošnjački interes, ali ne po cijenu gubitka, makar i nezvaničnog, suvereniteta, što opet vodi gubitku identiteta. Taj gubitak identiteta, u bošnjačkom slučaju, donekle preferira asimilacione procese, a na kraju uvijek završava - pokoljem. Onda kad susjedna hegemonija shvati da naspram svoga antagonizma ima nacionalno i religijski umrtvljenu masu. Hrvati su, recimo, živo zainteresirani za asimilaciju Talijana, a Srbi Bugara ili Rumuna, jer u toj svojoj imperijalnoj nakani na vide “prljavu mješavinu vjere”. Bošnjaci čak i kad bi pristali na asimilaciju, kojim bezumnim slučajem, ne bi dobili ništa više od - noža. Dokaz za to su primjeri bošnjačkog prihvatanja srpstva i pravoslavlja pod Karadžićevim režimom koji su se na kraju, bez obzira na pokorenje, završavali - logorima.

Bošnjaci nemaju izbora. Jedini put njihovog opstanka i ne ponavljanja tragične cikličnosti je očuvanje onoga što su po prvi put u svojoj povijesti dobili - suvereniteta.

Međutim, to je prije svega duhovni, a potom svaki drugi proces. To je pitanje kolektivne, a ne partijske ili establišmentske svijesti. Jer kolektivitet će sutra, u skladu sa slovom demokratije,

doći u poziciju da odlučuje o svojoj sudbini, o putu ili bespuću. Mir i šarene laže stvoriće iskrivljenu sliku okruženja, jer borba za vlast neće birati sredstva te je i za očekivati da većina pretendenata neće u obzoru imati dugoročne interese bošnjačkog naroda.

Sada je vrijeme da oni koji to mogu zaustave procese hlađenja bošnjačke samosvijesti. I to samo do one granice do koje postoji nacionalna samosvijest Francuza, Amerikanaca ili Španjolaca. Zašto bi Bošnjaci znali da su manje nacija nego li bilo koja druga, evropska? Dakle, ne treba učiniti ni jedan antidemokratski korak, ništa protivno slobodi ličnosti, ali država, kroz poluge društva, mora znati granicu ispod koje nacionalna pojmovnost ne smije biti doticana.

To se, kao i u svim demokratskim zemljama, tiče kulture, duha, baštinjenja nacionalnih vrijednosti, obrazovanja, školskih programa, etc. Duboko se tiče i programskih orijentacija medija, kao sredstava komuniciranja države i društva sa populansom.

Kod nas ima poistovjećivanja demokratije sa anarhijom, mnogi je shvaćaju kao nazivnik za potpuno odsustvo države, zarad "pluralnosti". Znamo kako je nekada komentirana sugestija ministra Karića da se na radio-talasima ne puštaju odbjegli interpretatori zabavne ili narodne muzike. Za pretpostaviti je kako bi se danas komentirao, recimo, državni zakon da na rtv talasima mora biti 60 odsto izvođača Bošnjaka ili Bosanaca, odnosno pjesama na bosanskom jeziku. Graknule bi sve "demokratske" vrane bošnjačkog svijeta sa tezom da je to "totalitarizam", "fundamentalizam" i šta sve još ne.

Kada bi ih pitali da li je Francuska totalitarna i diktatorska država kazali bi kategorički - ne. Međutim, baš u Francuskoj donesen je takav zakon po kome 60 odsto muzičkih sadržaja moraju biti - francuski. Zakona se pridržavaju svi, od lokalnih rtv stanica do satelitskog francuskog programa MCM.

Francuska na taj način, nedvojbeno, štiti sebe, svoj identitet, a time i suverenitet. Štiti svijest Francuskog kolektiviteta koji je osnovni nosilac suvereniteta.

Kod nas nije takav slučaj, kao da smo u najmanju ruku deset puta jača država od Francuske, kao da smo država na pustom ostrvu kojoj ni gusari ne mogu ništa.

Sve što se Bošnjacima dešavalo i sve što će se dešavati nastaje u utrobi kolektivne svijesti. Ta svijest, bez suvereniteta, dobro je ikako opstala i u miru i u stradanjima. Ovaj put ona ne smije ostati bez sebe i zemlje za koju je vezana.

22. februar 1996.

Tim povodom

ZRIKAVO OKO U FEDERALNOJ GLAVI

**Federacija, u svim smislovima,
jeste civilizacijska zamisao,
možda i “prirodno-saveznička”,
ali u njoj ipak treba da žive ljudi,
Bošnjaci i Hrvati,
a ne sporazumi, kiseli osmijesi ili
nečiji vanjsko-politički interesi**

Mostarski sindrom “događanja naroda” širi se poput poplave koja na površinu izbacuje onaj segment “prirodnog savezništva” koji živi daleko od zvaničnih proklamacija, kiselih rimskih osmijeha i medijske slike koja najčešće nema nikakve veze sa stanjem na terenu.

Ako nema bošnjačko-hrvatskih sukoba, ako se slobodno, iako s nelagodom, putuje kroz južne dijelove, ako je sve tako kakvo je - znači li to da ima Federacije, u “duhu i slovu Federacije”?

Nevolje su oduvijek uzrokovane irealističkim poimanjem stanja stvari. To znači da pogled ka Federaciji ne bi smio ići odozgo, već iz onog uskotračnog prostora koji se krije u psihama ljudi, istih onih koji su skakali po Košnikovom BMW-u, ili onih koji su u Srednjoj Bosni prije neki dan demonstrirali za etnički čiste gradove i sela, odnosno za cijepanje Federacije na hrvatski i bošnjački identitet.

Naš popularni voditelj je sve to prokomentirao mislima, otprilike, džabe im je sve to kad neće biti po njihovom, već po našem, jer mi hoćemo Federaciju, a hoće je i svijet.

Federacija, u svim smislovima, jeste civilizacijska zamisao, možda i “prirodno-saveznička”, ali u njoj ipak treba da žive ljudi,

Bošnjaci i Hrvati, a ne sporazumi, kiseli osmijesi ili nečiji vanjsko-politički interesi.

Kada bi federalna slova promatrali iz vizure ljudi dobila bi oblik nejasnog nam pisma. Očigledno da je antagonizam stvoren bošnjačko-hrvatskim sukobom provalija koja se, u duhovnom smislu, ne može prevazići vašingtonskim šivenjem, već, eventualno, i za duži period - srastanjem.

Ako Hrvati u Hercegovini i Srednjoj Bosni ne žele živjeti sa Bošnjacima, već u hrvatskom entitetu, kao i Srbi u srpskom, zašto onda ići glavom kroz zid i na silu tjerati ljude da budu ono što neće.

Takvo insistiranje Bošnjaka i likovanje zbog međunarodne decidiranosti može proizvoditi samo suprotan efekat, inat i još okorjeliji otpor zajedničkom življenju. Ukoliko bi se, pak, napravili hrvatski kantoni i opštine u kojima bi slobodno živjeli Bošnjaci, i bošnjački, u kojima bi živjeli Hrvati, makar se to zvalo i entitetima, sloboda povezivanja ljudi i uopšte reintegracije BiH - bila bi prirodna. Neprirodnost, sila, moranje, samo još pojačavaju i onako negativan predznak.

Realnost je da Hrvati ne žele ali moraju u Federaciju. To moranje moglo bi kad-tad prsnuti kao čir, na obostranu štetu. Ako je bošnjačko društvo zdravo, to ne znači da zdravlje treba nametati oboljelim. Jer bi im bolest mogla metastazirati.

Trenutno, Hrvati ne žele živjeti sa Bošnjacima. Dokaz tome pronalazimo i u jednom od posljednjih brojeva "Dalmacije", u otvorenom pismu predsjedniku Tuđmanu, koje su potpisala brojna hrvatska udruženja iz "Herceg-Bosne", poput Udruge obitelji poginulih branitelja, Zajednice prognanih i sl.

Oni kažu: "Oko 10 tisuća Hrvata je poginulo. Od toga su dvije trećine stradale u muslimanskoj agresiji na hrvatski narod i prostor u BiH i izravna su žrtva muslimanske vojske tzv. Armije BiH". U svome pismu sva hrvatska nabrojana udruženja iz "HB" navode da je "hrvatski narod, zbog velikih žrtava i stradanja od strane Muslimana, nerado prihvatio ponuđena rješenja", te dodaju: "Molimo Vas, Predsjednika svih Hrvata i Poglavara hrvatske države, da nama, stradalnicima domovinskoga obrambenoga rata HR Herceg-Bosne pomognete i omogućite da svoja prava ostvarujemo u Republici Hrvatskoj". Na kraju, potpisnici traže "samostalno odlučivanje o svojoj sudbini, raspolaganje imovinom i upravljanje svojom zemljom".

Treba li nakon ovoga komentar? Vrijedi li reći: tražite vi šta hoćete ali će biti onako kako mi kažemo i kako je potpisano? Pa,

dobro, i ako će biti po Vašingtonskom sporazumu postavlja se pitanje - do kada?, jer je očigledno da je jedno oko u federalnoj glavi oduvijek bilo zrikavo, a evo sada sve snažnije želi da iskoči i bude jednooki kiklop.

Svi ti argumenti su više od realnosti koju bi moralo uvažavati bošnjačko političko vodstvo ukoliko ne želi da se u drugom pakovanju reprizira borba za “nedjeljivu, jedinstvenu, itd. BiH”.

Bošnjaci, zapravo, nemaju nikakvog razloga istrajavati na svoju štetu na multi-multi društvu, na njegovoj restauraciji, kad takvo društvo niti postoji u BiH, niti ga je moguće obnoviti na postojeće načine. To društvo nisu sahranili Bošnjaci, već inostrani aktuelni mentori koji su ćutali tri i po godine bošnjačkog stradanja. Prema tome, Bošnjaci bi morali u narednom periodu voditi računa samo o sebi, pošto su preko 200.000 života dali drugima, vjerujući u pravdoljubivost svijeta. Danas Bošnjaci nemaju nikakve obaveze ni prema kome, osim samo sami prema sebi.

Ako će tako razmišljati, onda se neće ibretiti nad skakanjem hrvatskih mahnitaša po Košnikovim kolima, kao da to čini nekakav njihov rod, pa je sramota zbog komšiluka. Može bit ibretiće se sutra kad shvate kome su trebali biti drugo oko u glavi. Dok mahnito okruženje ne dođe tobe, Bošnjacima nema druge nego da čuvaju i sačuvaju sebe.

Svako sjedinjenje može biti opasno poput kuge. Prezir se vraća prezirom, mržnja mržnjom, rat ratom... Za sukob je potrebno dvoje, a u Bošnjačkoj Republici sukoba ne može biti.

24. februar 1996.

**Postoji li i šta je to, da prostiš,
“bošnjački ekstremizam”**

NAROD BEZ TVRDE POLITIČKE DESNICE OSUĐEN JE NA PROPAST

**“Bošnjački ekstremizam”
ima ograničen rok trajanja
Svoju posljednju upotrebnu vrijednost
imaće narednih mjeseci,
kada će doći do relativiziranja krivice,
kada će žrtva i agresor postati jednaki
Ono što bi naš narod rekao
puj pike, ne važi**

Teza o “islamskom fundamentalizmu” u Bosni koštala je bošnjački narod neprocjenjivih gubitaka. Ta tragika je još gorča kad se shvati da su Bošnjaci mogli svi redom preći na kršćanstvo, ali im tzv. islamski fundamentalizam ne bi bio amputiran. Mogli su do besvijesti dokazivati svoju privrženost evropskim principima življenja, multikulturalnosti, multietničnosti, itd, ali bi ta dlaka u jajetu bila jača od sveg njihovog argumentarija. Napose, taj argumentarij je identičan proklamacijama međunarodne zajednice, ali jedino ne pije vode kad su u pitanju Bošnjaci. Nije teško svemu gore rečenom suprotstaviti fakte, svima nam znane.

Za “neverne Tome”, multikulturalce, neovisne intelektualce, i ostalu uzvišenu nobles svitu valja ponoviti: Rezultat bošnjačkog zalaganja za referendumsku BiH, i suludog istrajavanja na nerealnom cilju - imamo desetine hiljada mrtvih, i BiH administrativno podijeljenu kao jabuku, u čijoj jednoj polovici bošnjačka multikultura živi na frtalju. Dakle, argumentarij vrijedi koliko i taj frtalj, a srpski i hrvatski ekstremizam koliko ta tri frtalja. Da li smo postigli cilj?

Mi, jednostavno, nismo ni mogli postići cilj. Srpski i hrvatski ekstremizam i hegemonističke aspiracije imale su kršćanski legitimitet,

ozakonjen od evropske vjerske duhovnosti. Bošnjački multi-cilj imao je legitimitet raznoraznih dokumenata, koji izgleda jedino služe kao veš-mašina kršćanskog palanačkog primitivizma, i nemaju nikakve vrijednosti. Jedino su Bošnjaci u svom jugo-iluzionizmu vjerovali da su sve te silne povelje kodeks življenja međunarodne zajednice. Razumljivo, jer bošnjački civilizacijski duh u svojoj širini, toleranciji i etičnosti - ne odudara od onoga što su kršćanske glave smislile kao vrhunac civilizacijskog življenja. Za razliku od njih, Bošnjaci su bili to što su oni oduvijek željeli. Ali sve to, u dramaturgiji sirovih poriva, ne igra nikakvu ulogu. Oni imaju moć, a Bošnjaci istinu. Bošnjaci viču, ali se ne čuje. Bošnjaci podastiru istinu, ali argumentarij svoga ponašanja montiraju - oni. Bošnjaci mogu presvisnuti od svoga bosanstva, ali njihov legitimitet je legitimitet - i s l a m a. Htjeli to sebi priznati ili ne. Vrijeme će pokazati da je bježanje iz sopstvene kože, iz sopstvenog duha, manifestiralo donkihotovske rane, i da jedino povratak tijela u tijelo, duha u duh može rezultirati biološkom i duhovnom sigurnošću. No, to je već drugo pitanje i drugi proces.

Ono što proizilazi iz gore rečenog jeste pitanje: koliko je uistinu taj tzv. islamski fundamentalizam, kasnije preinačen u tzv. bošnjački ekstremizam, uticao na sve što se događalo Bošnjacima? I, postoji li ma kakav bošnjački ekstremizam?

Ako i postoji, on sasvim sigurno nema obrise nacionalnog ekstremizma kakav recimo postoji kod Srba i Hrvata. Za postojanje ekstremizma nužna je nacionalna teritorija, a time i aspiracije prema susjednim. Budući da Bošnjaci nikada nisu imali, ili pledirali za svoju nacionalnu teritoriju taj tzv. bošnjački ekstremizam, baziran tobože na islamskom fundamentalizmu, nije se mogao ni zakopitati. Dakle, nacija, kao politička kategorija, određena je teritorijom nad kojom određeni narod ima svoj suverenitet. Budući da Bošnjaci danas, u Federaciji, zvanično, imaju bilateralni suverenitet, oni nemaju dvije osnovne baze za rađanje nacionalnog ekstremizma: "federalno" (ni)su svoji na svome, a drugo, nemaju odakle aspirirati moguću hegemoniju, kao rezultantu ekstremizma.

Bošnjački ekstremizam, dakle, ne postoji! On nema prirodne pretpostavke za svoje rađanje. Nije ih imao ni prije kada je BiH bila domovina "ni, ni, ni", već "i, i, i". Pogotovo tada - NE, u vrijeme kada je srpska fašistička propaganda mobilisala mase na tezama o islamskom fundamentalizmu i "zamotavanju srpske ženske dece".

Pretpostavke za rađanje bošnjačkog ekstremizma nisu postojale ni sve vrijeme bošnjačke borbe za referendumsku BiH. One ne postoje ni danas.

Bošnjački ekstremizam je čardak ni na nebu ni na zemlji. On je fikcija bošnjačkih i muslimanskih neprijatelja koji tu izmišljenu tezu koriste u svrhu svojih, raznoraznih, interesa.

Recimo, ako je islamski fundamentalizam za kršćanstvo nešto opasno, a time i “nazadno”, onda ga treba prikrpiti Bošnjacima i izjaviti kako će “preko Hrvatske biti povedeni u Evropu”. Šta će to Tuđman voditi u Evropu? Bošnjačku želju za izgradnjom multikulturalnog civilnog društva? Hoće li to učiniti preko onog srušenog Starog mosta kojeg je rušilo to i takvo hrvatsko europejstvo. Hoće li ih povesti preko jasenovačkih logora u Hercegovini u kojima su ljudska stvorenja bila tretirana gore od životinja u lovu? Milošević barem ima hitlerovsko dostojanstvo krvnika, pa mu nije ni nakraj pameti šminkati lice pred žrtvom, ako ga već ne može izmijeniti. Ali dolari iz islamskog svijeta, nafta i pogodni poslovi, prave čuda, pa i kad treba da se omakne da je hrvatski naci-ekstremizam legitimiraniji od bošnjačke tolerantnosti, civiliziranosti i uporne ljubavi prema komšiluku. A omaklo se, i omicaće se, jer nikada susjedi neće Bošnjake gledati drugim očima osim podozrivim, neprijateljskim, jer jednostavno smatraju da su muslimani strana materija u “njihovom čistom kršćanskom tijelu”. To, valjda, treba da je jasno. A ako nije, onda neka nam je dragi Allah na pomoći.

Bošnjački ekstremizam, dakle, nemoguće je pronaći ne samo u političkim platformama ovdašnjih stranaka, već ni u narodu, među običnim ljudima, spremnim da halale, da paze srpske i hrvatske komšije pored sebe, dok srpski i hrvatski korpusi, nekoć, rade na uništenju bošnjačkog naroda. Bošnjačkog ekstremizma, valjda je jasno, nema!

Defile par stotina mudžahedina nema nikakve veze sa Bošnjacima, ni u narodnom ni u političkom smislu. Vrata Armije BiH, a brojni su primjeri, bila su otvorena svima koji su htjeli da se bore za istinu i pravdu. To je kontraargument koji slama teze o proračunatom dovođenju mudžahedina, “u cilju islamizacije Armije”. Nije valjda niko lud pa da povjeruje (?) da stotinu-dvije mudžahedina mogu islamizirati jednu armiju, jedan i onako muslimanski narod, pa i ugroziti evropsko kršćansko tle?!

O slobodi vjeroispovjesti, o proslavama Bajrama, slavljenju Ramazana, o povremenim (stidljivim) poučnim vjerskim emisijama na sredstvima informiranja, u ovom kontekstu, sramotno bi bilo govoriti. Jer, ako je bilo koji evropski (talijanski, engleski, itd.) ekstremizam odlazak u crkvu, sloboda vjere, bogoslužjenje, onda je

to i bošnjački odlazak u džamiju, veličanje Allahovog imena i kulture čiji je neraskidivi dio - i s l a m.

Ako govorimo o radikalizaciji islama među bošnjačkim narodom, onda bi to vrijedilo gledati kroz vizuru Salmana Ruždija koji je, otprilike, kazao: - Ako se dogodi Evropi da za nekoliko godina u Bosni bude imala radikalni islam koji će rezultirati terorističkim akcijama širom kontinenta, onda neka zna da je to njeno djelo, jer će ignoriranjem genocida i stradanja od tolerantnih bosanskih muslimana stvoriti ekstremne.

Taj tzv. radikalizam moguće je jedino prihvatiti kao proces osamosvještavanja, otkrivanja sebe u razgolićenom okruženju, povlačenja u svoju narodnosnu i vjersku čahuru iz koje se, po prvi put u postojanju bošnjačko-muslimanskog naroda, kao jedina izvjesnost spasa i opstanka, javlja spoznaja o mogućnosti imanjanja nacionalnog identiteta, a na osnovu suvereniteta ostvarenog svojim tijelom, snagom, svojom oružanom silom.

Bošnjaci za to nisu ni najmanje krivi, niti zaslužni, to nacionalno samosvješće je prirodan proces koji je uslijedio kršćanskom atakom na njihovo muslimansko biće. Ishod zrijenja, vjerovatno smišljeno, prekinut je "federiranjem" Bošnjaka, ali aktuelno zbivalište pokazuje da se protiv prirode ne može; ne bošnjačke, već susjedne, muslimanomrzačke. Taj proces će biti završen neovisno od bošnjačkog htijenja. A ako bude pameti, za razliku od prije tri-četiri godine, može bit - i u bošnjačku korist.

Ali šta ćemo sa tog tzv. bošnjačkog ekstremizma? I on, kao i pomenuti proces, ima svoj rok trajanja. Iako ga nema, iako je čardak ni na nebu ni na zemlji, "bošnjački ekstremizam" je kao kršćanski argument imao svoju jasnu zadaću u bosanskom tragičnom zbivalištu. Svoju posljednju upotrebnu vrijednost imaće narednih mjeseci kada treba da dođe do relativiziranja krivice, ono što bi naš narod rekao: puj pike ne važi. Teza o bošnjačkom ekstremizmu, odnosno islamskom fundamentalizmu u srcu Evrope, kao bauku, terorističkoj kugi itd. biće onaj potrebni protuteg koji treba da izravna krivicu krvnika i nevinost bošnjačke žrtve. Kao iz guste magle već se nazire kršćanski zaključak kojim se definitivno ispire prljavi veš nečiste savjesti: Da niste bili ekstremni, da niste dopustili da vas vodi prokazani fundamentalista A. I., da niste bez potrebe mahali islamom usred Evrope - sigurno bi vam pomogli. A onda ćemo mi da se gložemo jesmo li bili ekstremni ili nismo, kao da bi jedno ili drugo bilo šta promijenilo u bošnjačkom tragičnom usudu.

Tzv. bošnjački ekstremizam je, zapravo, ništa drugo do izmišljena teza tobože islamofobijske Evrope, s jedne strane, i opozicionih multi-x partija koje djeluju u “evropskom Teheranu”, a svoj probitak grade na sataniziranju bošnjačke nacionalne politike, uz svesrdnu podršku Evrope kojoj sve to taman dobro dođe.

Sprega evropske islamofobijske i domaće multi-x politike jeste ona formula koja je bila potrebna za rezultat bošnjačko-muslimanske tragedije. Jer jedna politika legitimirala je drugu. Multi-x političari dreknju “ideologizacija Armije!”, a Evropa skoči, Evropa drekne “Mudžahedini!”, a multi-x dočekaju na volej. I dok traje ta režirana utakmica timova koji igraju na istoj strani - gube Bošnjaci. Pozornost je na satiniziranju Bošnjaka, na “bošnjačakom ekstremizmu”, a ne na bošnjačkim žrtvama.

To je osnovni cilj izmišljanja “bošnjačkog ekstremizma” kojeg ćemo sutra, s pravom, možda, pisati bez navodnika. Jer nismo ga mi stvarali.

7. mart 1996.

Hoće li Bošnjaci u “Europljane i intelektualce”?

ANTIBOŠNJAČKI MULTI-X VIRUS

**Reintegracija Bosne i Hercegovine,
onako kako se punim ustima zamišlja,
čak je i međunarodno zakonsko-pravno nemoguća
Postoje dva entiteta, koja na određen način
imaju i međunarodne subjektivitete,
i suludo je zamišljati kako će u srpskom
entitetu doći na vlast neka multi-vlada
To je entitet bosanskohercegovačkih Srba
i njime mogu vladati samo Srbi**

Prašina oko pravila i propisa koje je donijela Privremena izborna komisija tek se diže i po svoj prilici neće se još zadugo sleći jer parlamentarne opozicione stranke u svemu tome ne nalaze sebe. One su multinacionalne, programska opredjeljenja im imaju podjednak odnos prema sva tri naroda, one su “ni, ni, ni”, već “i, i, i”, za njih su problemi Srba u Federaciji isto što i problemi Bošnjaka, itd, itd. - a sve to u krajnjoj liniji nema nikakve veze sa aktuelnom slikom i prilikom Bosne i Hercegovine.

Borba za vlast ne bira sredstva i narodni interesi u opozicionarskom promišljanju imaju samo vrijednost glasova. Bošnjaci iz opozicije će svoja nastojanja moralizirati tako što će svoja neizmijenjena programska opredjeljenja potkrijepiti Dejtonskim sporazumom koji, tobože, i onako predviđa reintegraciju, povratak prognanih i, bejagi, Bosnu i Hercegovinu kakva je nekada bila. Oni će reći: Uslov da se reintegriše BiH je da sa scene odu nacionalne stranke jer reintegrirana BiH može biti samo multietnička, a multietničkom mogu vladati samo multietničke stranke, u kojoj su ravnopravni “i, i, i”.

Sve to je i više nego tačno. I više nego krasno, kao zamisao, kao politička i civilizacijska ideja. Bilo bi zaista trijumfalno politički poraziti srpski i hrvatski hegemonizam na narednim izborima. Pobošnjavanje Bosne je zamisao zbog koje bi vrijedilo diskreditirati sve što se nađe na tom putu. ... Da Bosna bude ljudska, etička i moralna, da u njoj Bošnjaci više nikada ne moraju strahovati za svoju budućnost, strepiti da im se holokaust ne ponovi.

Međutim, imaju najmanje dva razloga zbog kojih su ovakva nastojanja opozicionih, većinom tzv. multinacionalnih stranaka više od iluzije, bezosjećanja prema narodu, reklo bi se čak - bezobrazluk.

Prvo: Reintegracija Bosne i Hercegovine, onako kako se punim ustima zamišlja, čak je i međunarodno zakonsko-pravno nemoguća. Postoje dva entiteta, koja na određen način imaju i međunarodne subjektivitete, i suludo je zamišljati kako će u srpskom entitetu doći na vlast neka multi-vlada kad je to entitet bosanskohercegovačkih Srba i njime mogu vladati samo Srbi. Drugo, ma kakvu reintegraciju mogu izvesti samo ljudi. A ljudi su toliko ratnim strahotama udaljeni jedni od drugih da će proći godine i godine dok nacionalna jedinka dadne glas drugome nacionalnom legitimitetu. U ovom trenu nepovjerenje je toliko da se takvo što čini nemogućim. Osim toga, recimo, Srbi, čija homogenizacija traje od 1989. već su formirani kao samosvoji, i iz njihova pamćenja gotovo je izbrisano sjećanje, ili potreba, za zajedničkim življenjem, jer se u tom življenju, po njima, krije opasnost rata. Taj proces gotovo je završen i kod hercegovačkih i srednjobosanskih Hrvata, a kod Bošnjaka je, na žalost, bivalentan.

Drugo: Ono što opozicija skriva ko guja noge na svome putu samospoznaje o izraubovanosti multi-ideologije jeste činjenica da opozicija, u bosanskom multietničkom smislu, još jedino živi na teritorijama, moramo tako reći, pod kontrolom Armije Bosne i Hercegovine. U zapadnoj Hercegovini i nema političkog pluralizma, politički život tamo je pod kontrolom vojne uprave, dok u srpskom entitetu poplava novih političkih partija ne legitimira nastojanja "legalne bh opozicije". Jer, ni jedna od tih SDS-u opozicionih stranaka nema namjeru vratiti Bosnu i Hercegovinu u stanje od prije rata. Za njih je srpski entitet njihova avlija i prognani, i ako se vrata, a kako to kaže Dejtonski sporazum, moći će glasati samo za srpsku vlast, moći će se jedino opredjeljivati za one srpske stranke koje im nude više ravnopravnosti. Dakle, opozicioni

politički pluralizam multi-x provenijencije postoji samo ovdje, kod nas, na teritorijama na kojima danas živi većinsko bošnjačko stanovništvo. Među ovim stanovništvom je blizu polovina prognanih sa federalno-hrvatskih i srpsko-entitetskih teritorija. Oni su konzumenti teze da im jedno multi-x politika može obezbijediti da se vrate na svoja ognjišta. Zapravo, oni su ogromna riznica glasova koja se na ovaj način pokušava dobiti u opozicionu kasu.

Na kraju, indikativna je hića sa kojom OSCE požuruje i priprema izbore. U toj hići niti će se uspjeti vratiti niti evidentirati svi raseljeni Bošnjaci koji imaju pravo glasa. Jedino će se ojačati čujnost i pozicione i opozicione magle, računajući i kurentnog Silajdžića, kako bi se na brzinu rastočilo bošnjačko biračko tijelo, čiji zastupnici treba da budu kupljena roba koja će raditi na daljem rastakanju i utapanju bošnjačkog bića u ono što je podjela Bosne i Hercegovine na dva dijela u startu značila. U toj istoj hići, naravno, neće se imati kad stvoriti i ojačati opozicija, iliti bosanstvo, kod Srba i Hrvata, tako da će Srbi i Hrvati ponovo imati svoje nacionalne legitimitete, a Bošnjaci bi trebali (p)ostati multi.

Taman da nas Evropa još koji put potapše po prerezanom vratu i kaže: "Aferim, pravi ste Evropljani".

2. mart 1996.

SNAGA POLICIJE PREDUSLOV STABILNOSTI DRUŠTVA

Ako je država svjesna da se u Policiji kadrovi ne mogu mijenjati kao u nekim drugim segmentima osnovnih funkcija države, da za stvaranje sposobnih kadrova trebaju godine, a za sposoban mehanizam i decenije - onda će bez razmišljanja pitanje Policije staviti na prvo mjesto

Posljednjih dana u Tuzli su se dogodila dva ubistva što je aktueliziralo pitanje bezbjednosti i obaveza koje će imati Policija u vremenima koja dolaze, a koja će neminovno biti bremenita socijalnim nezadovoljstvom i svime negativnim što ono, kao takvo, nosi. Tipologija ova dva ubistva upravo oslikava prijeteću sliku krvnih delikata kakvih bi se trebalo pribojavati.

Prvo ubistvo: 23. februara u kafe-klubu Studentskog doma u Tuzli ubijena je 17-godišnja Manuela Ramić. Djevojka je imala tu nesreću da se nađe na mjestu fizičkog obračuna nekih momaka koji danas, umjesto pesnica, povlače oružje. Ispaljeni hitac pogodio je nju.

Drugo ubistvo: 2. marta pred ulazom u zgradu, oko ponoći, ubijen je biznismen Fikret Ibrišimović. Ubistvo je, navodno, izvršeno iz pištolja s prigušivačem, a kod ubijenog, opet navodno, pronađen je u ruci svežanj novčanica, što ukazuje da nije riječ o ubistvu iz koristoljublja. Način ubistva indicira zaključke koje podsjećaju na ono što smo mnogo puta vidjeli u krimi-filmovima, a sa čime su se već Beograd, Zagreb, a djelimično i Sarajevo, već uveliko susretali.

Tipologija prvog ubistva ukazuje na opasnost sindroma naoružanog društva, uz to još traumatiziranog ratom i odsustvom

navike civilnog življenja. Kafanski obračuni, u alkoholiziranom stanju, kakvih je oduvijek bilo, tako, neće više imati uobičajene karakteristike. Postoje dvije nove, dominantne: Agresivnost i naoružanost.

Agresivnost je psiho-socijalna kategorija koja je iz više pravaca građena agresijom srpskog režima, nužnošću odbrane i ugroženog egzistencijalizma. Ljudi su četiri godine navikavani da na životne ratne okolnosti reagiraju impulsivno, nagoni, boreći se za život i opstanak. Navikavani su na neprijatelja, kojeg je danas teško izbrisati iz svijesti. Psihički labilne osobe, ili lica pod utjecajem alkohola, potražiće tamnu stranu svijeta i tamo gdje je objektivno nema. Izmisliće je, ako treba.

Naoružanost društva je nešto što će se godinama iskorjenjivati. Prvo, jer će još dugo u svijesti društva živjeti tragičan ceh nenaoružanosti, drugo, jer je oružje ipak činilo sastavni dio življenja. Kao takvo, ono više nije predmetnost "za ne daj Bože", već će još dugo biti osobni inventar.

Spoj ove dvije navedene karakteristike rezultiraju tragičnim događajima kakav je ovaj u Studentskom domu u Tuzli.

Tipologija drugog ubistva je nešto čega se takođe treba pribojavati. Socijalni milje je, htjeli to priznati ili ne, pogodan za stvaranje biznismenskih klanova koji se popularno zovu - mafijom. Tržišna ekonomija, za koju pledira bh država, otvoriće prostor konkurenciji. Mjesta će biti za sve, ali je dežurno pitanje ovih konstelacija - da li će jači pustiti slabijim da ojačaju. Država s tim nema ništa, jer svi su ravnopravni, ali oni koji sebe smatraju ravnopravnijim vjerovatno drže da je tržišni primat njihovo privatno vlasništvo.

Sve to, naravno, ne mora imati veze sa ubistvom tuzlanskog biznismena, nekadašnjeg direktora Grafičara, a u posljednje vrijeme vlasnika izdavačke kuće. Međutim, način na koji je izvršeno ubistvo ne odudara ni malo od ubistva u režiji profesionalaca. Ni mrak, ni ponoć, ni prigušivač, ni svi ostali momenti nisu bitni koliko to da je - "pronađeno tijelo". Dakle, ubistvo niko nije vidio. To je manir profesionalnih ubica. Koliko se ubistvo tiče biznisa, a koliko nečeg drugog, manje je bitno.

Za vrijeme rata u Tuzli se dogodilo više ubistava, ali ni jedno nije ostalo nerasvijetljeno. Najtežim se činilo ubistvo prof. Špire Matijevića i njegovog sina, jer nije bilo nikakvih tragova, a njih dvojica su, kao samci, živjeli otuđeno, tako da se nije imalo odakle krenuti. Ipak, ubica je pronađen.

Tuzlanska Policija se u slučaju Ibrišimović nalazi pred teškim iskušenjem, jer je sve obavljeno velom tajne, a uz to očigledno imaju posla sa - profesionalcem.

Ovi tragični događaji koji su uznemirili grad otvaraju niz pitanja među političkim, društvenim pa i krugovima bliskim policiji. Po mnogima, tek sada počinje rat kojeg mora dobiti Policija. Međutim, policijske snage su sofisticirani organizam koji se uvježbava godinama. To ne samo da je sistem stručne ekspertiznosti, već i sistem dobijanja informacija. Svaki policajac ili inspektor oslonjen je na mrežu koju je gradio godinama. Recimo, tuzlanska Policija bila je suveren vladar informacija u gradu i regiji, i onda nije ni čudna ta njena efikasnost.

Međutim, u kontekstu posljednjih događanja reaktuelizuje se pitanje osipanja kadrova u Policiji, motivacije pojedinaca za rad na teškim i opasnim poslovima, mnogo rizičnijim nego prije. Mnogo stručnih kadrova otišlo je prije rata, a danas mnogi odlaze u privatne agencije za bezbjednost ili, pak, sanjaju o privatnom biznisu. Nije ni čudo, jer za svoj težak posao treba da budu plaćeni svega 40 DM.

Ako je država svjesna da se u Policiji kadrovi ne mogu mijenjati kao u nekim drugim segmentima osnovnih funkcija države, da za stvaranje sposobnih kadrova trebaju godine, a za sposoban mehanizam i decenije, a uz to ako zna da nam ovakvi slučajevi prijete u budućnosti - onda će bez razmišljanja pitanje Policije staviti na prvo mjesto, kao prioritet prioriteta. Jer sigurnost društva preduslov je svemu ostalom čemu, takođe, nedvojbeno, treba prikloniti dužnu pažnju. Naravno, osnov su više plate koje će motivirati policijske službenike da požrtvovano obavljaju zadatke.

Dva ubistva koja su uznemirila Tuzlu mogu biti dovoljan indikator da bosanskohercegovačka Vlada ovog časa na listu prioriteta stavi materijalno zbrinjavanje i jačanje policijskih snaga.

8. mart 1996.

Tim povodom

PRAZNA PRIČA I PONEKI DOLAR

**Mir je održiv jedino ukoliko njegovi sponzori
ispune svoja obećanja, ukoliko stvore uslove da
bh građani ratnu psihologiju
zamijene radom i privređivanjem
A ta obećanja data su u momentu kad je bh
Armija bila nadohvat Banja Luke i Doboja, pa
rekli bi se i konačne pobjede**

“Glas Amerike” objavio je detalje iz analize američkog Ministarstva vanjskih poslova o dinamici sprovedbe Dejtonskog sporazuma i o opasnostima koje prijete miru u Bosni i Hercegovini, ukoliko, kako se u analizi kaže, ne dođe do značajnije finansijske podrške za pokretanje ratom opustošene privrede.

Američki vojno-politički eksperti, naime, opasnost po mir u BiH, nakon odlaska IFOR-a, vide u socijalnom nezadovoljstvu desetina hiljada demobilisanih boraca, osiromašenih građana koji će, sasvim razumljivo, tražiti da mir ima značenje - boljitka. Socijalna i egzistencijalna sigurnost mogući su jedino u uslovima validne privrede koja ima snagu da stvori materijalne pretpostavke, ne samo za pristojan život građana, već i, ono mnogo bitnije - za djelotvornu socijalnu politiku. No, to je bajka kojoj danas ne mogu odgovoriti ni najmoćnije zemlje svijeta i Evrope, poput, recimo, Njemačke u kojoj ima blizu pet miliona nezaposlenih, a gdje socijalna politika ima sve manje daha.

Postavlja se razumljivo pitanje: kako da Evropa pomogne Bosni, ako ne može pomoći sebi? No, u Bosni prijete opasnost rata, i ukoliko je to virus kojeg se plaši Evropa, onda će učiniti ono što se od nje očekivalo 1992. - kancer se mora sanirati u svome žarištu, i taj obrnuti smjer bi glasilo: jaka Bosna - mirna Evropa.

Na žalost, teško da evropska politička svijest ima izmijenjene pravce i karakter djelovanja nakon Dejtonskog sporazuma. To potvrđuju i nekolike donatorske konferencije na kojima evropske zemlje opet, ko biva, ne razumiju koliko su dva i dva, baveći se mudroglavim promišljanjima, dok donatorske i budžetske kase, obećane za rekonstrukciju BiH, ostaju začepljene.

Uostalom, zar silna obećanja nisu mogla služiti samo u svrhu iznuđivanja potpisa za mir, što je bilo preduslov dolaska IFOR-a i demilitarizacije BiH? I to u momentu kad je Armija BiH bila na dohvat Banjaluke i Doboja, pa reklo bi se - i konačne pobjede. No, srpska osvajačka i bosanska oslobodilačka prava, pokazalo se, nemaju isti tretman. Konačan trijumf bh Armije zamijenjen je obećanjima da će mir donijeti sve ono što bi možda legalna bh vlast mogla ostvariti ratom: reintegraciju, povratak prognanih, rekonstrukciju privrednih i ekonomskih potencijala, itd.

Nije li riječ o podvali?!

Analizu američkih vojno-političkih eksperata sponzori bh mira bi morali shvatiti kao ozbiljno upozorenje. Jer mir je održiv jedino ukoliko sponzori ispune svoja obećanja, ukoliko stvo-re uvjete da bh građani ratnu psihologiju, kalemljenu bezmalo četiri godine, zamijene psihologijom rada, privređivanja, zalaganja za bolje življenje.

Za to je potrebno neuporedivo više od prazne evropske priče i ponekog američkog dolara.

23. mart 1996.

NASILJE NAD DJEČIJOM SVIJEŠĆU

**Sadašnjost, u kojoj je svijest omladine
traumatizovana minulim ratom, strahotama,
borbom za opstanak ili gubitkom bližnjih zahtijeva
neuporedivo više uređivačke i programske
suptilnosti nego što je to bilo prije rata
Predmet uređivanja ovakvih programa
više nisu samo djeca od kojih treba stvarati ljude,
već mnogo teže, mnogo dublje - ranjena dječija
svijest koju na zdravim osnovama treba vratiti
na put - djetinjstva.**

Udarni televizijski termini za najmlađu populaciju, odnosno za školsku omladinu, oduvijek su bili subotnje i nedjeljno jutro. Većina tv stanica, poput RTL-a ili SAT-a, to vrijeme rezervišu za emitovanje crtića i edukativno-zabavnih sadržaja, poput zoologije, dječije književnosti, duhovitih putopisa, itd. Satelitske i državne tv stanice, kao transmisija društvenih i civilizacijskih htijenja, razumljivo, koriste momenat u kome mogu pridobiti dječiju pažnju, kako bi na bazi uzajamnih interesa servirali program u interesu odgoja najmlađe generacije.

Televizija Bosne i Hercegovine, međutim, subotnji prijepodnevni termin, u trajanju od sat i pol, ustupa emisiji pod nazivom "Halo, vrijeme je za muziku". Što da ne?! Iz opsega interesovanja školske omladine nemoguće je amputirati rock'n'roll, najnovije hitove svjetske muzičke produkcije, spotove i sl. Od šezdesetih godina u Bosni omladina odrasta, između ostalog, i na ideologiji električne gitare, kasnije sintisajzera, odnosno na pravcima subkulture koje diktira evropsko vrijeme. Koliko sve to, u smislu težnje za poistovjećivanjem

sa zvijezdama rocka, donosi zla, maloljetničke delikvencije, narkomanije - drugo je pitanje. Bilo bi neproračunato pokušavati od omladine otrgnuti njihovu želju da žive evropskim trendom. Ali, ako je to već tako - onda barem društvo mora imati snage i mehanizama da to što postoji kao takvo usmjeri u željenom smjeru.

Televizija Bosne i Hercegovine, u posljednjih desetak godina, imala je više uspješnijih poduhvata ove vrste, u kojima je garnirala red muzike, red edukativnog sadržaja, red duhovnosti, skeča, dosjetke, itd. Omladina koja je isključivo zbog muzike pratila takve emisije bila je "prinudena" upiti nešto i od edukativnog sadržaja. Poslije to postaje navika, potreba da se čuje i sazna nešto novo, da se to prepriča u društvu, u školskom dvorištu. Medij, tako, postaje suveren vladar dječijih interesovanja, on oblikuje želju za saznavanjem što je, generalno, društvena platforma strategije prema najmlađim, dakle, prema budućnosti. Ako se sjećamo, emisija koju su svojedobno pravili Vajta i Rus - bila je upravo to.

Sadašnjost, u kojoj je svijest omladine traumatizovana minulim ratom, strahotama, borbom za opstanak ili gubitkom bližnjih - zahtijeva neuporedivo više uređivačke i programske suptilnosti nego što je to bilo prije rata. Predmet uređivanja ovakvih programa više nisu samo *djeca* od kojih treba stvarati ljude, već mnogo teže, mnogo dublje - ranjena dječija svijest koju na zdravim osnovama treba vratiti na put - d j e t i n j s t v a.

Televizija Bosne i Hercegovine, emisijom "Halo, vrijeme je za muziku", ne samo da je miljama daleko od imperativa uređivanja dječijeg i omladinskog programa, već je, u odnosu na zahtjevnosti vremena, dopustila erupciju neukusa za kojeg je teško pojmiti da je mogao proći i jedan uređivački filter.

Riječ je o sljedećem: Emisija se sastoji od puštanja spotova, javljanja omladine u program i pojavnosti dvaju osoba koje, po svoj prilici "uređuju" ovaj svojevrsni košmar. Fizički izgled je lična i privatna stvar, međutim, na tv ekranu on je javan, promotivan i iza njega stoji informativna kuća. Dvojica "urednika" i "voditelja" emisije privatno bi mogla izgledati kako hoće, ali na tv ekranu, i još u dječijem-omladinskog programu, to je više nego stvar kuće. Dječija svijest, sklona poistovjećivanju, upija budibogsnama pojavnost dvojice "voditelja" koji prije liče na sve drugo (negativno) nego na ljude kakve bi željelo bh društvo. No, i ovdje, na užtrb vlastitih interesa, na silu, pokušava se glumatati Evropom, MTV, spotovi kreću narkomanskim i mafijaškim prikazama, kako bi to naopako, samim tim što je nakaradno, bilo, ko biva, moderno. Očito je da

je riječ o dvojici nigdje pristiglih muzičara koji su kao posljednji adut izbacili svoj europski izgled. Budući da je sve stvaralački sterilno, bez trunke konstruktivističkog aduta, i način vođenja emisije je sukladan tome. Kao i u slučaju nakaradne pojavnosti, urednici TVBiH su europskost i modernitet vidjeli i u bukvalnom kreveljenju "voditelja". Recimo, javi se dječak iz Srebrenika, na ekranu piše Srebrenik, a jedan od dva primjerka mu kaže: "Hej, mali, jesi l' ti srebrenjak?", ponižavajuće degutantno aludirajući na mjesto iz kojeg dječak zove. Teško je naći još neki primjer, jer pomenuto kreveljenje nema nikakvog sadržaja, smisla, toka, priče. Njih dvojica sjede i između spotova pričaju gluposti koje, bukvalno, nemaju veze ni s čim. Posebno iritirajuće je što ni jedan spot nije prošao "mirno", i što je 70-80 odsto trajanja spota trajala isprazna priča ni o čemu, ali toliko "značajna" da bude u prvom planu u odnosu na muziku, na predmet interesovanja gledalaca. Začuđuje, svakako, i drskost dvojice "voditelja" koji bi svjesni svoje kreativne sterilnosti morali imati barem trunku pristojnosti da gledaoci, djecu i omladinu, poštede onoga za šta samo oni, očigledno, misle da je, kao glupo - duhovito.

Uostalom, emisija ima svoj redovni termin i čitaoci se sami mogu uvjeriti u ponor uređivačke politike koja, u društvenom i političkom smislu, ima oblik - nasilja prema dječijoj svijesti.

25. mart 1996.

**Povodom inicijative da Brčko bude
glavni grad srpskog entiteta**

BUDUĆNOST ILI PROŠLOST

Mir je tu

**Doduše, još uvijek labav jer nosi breme političkih
nedorečenosti, ali što vrijeme više prolazi sve je
čvršći, jer se običan čovjek, na svim stranama,
udaljava od svoje sjene, ili savjesti
Prirodno**

Pokazalo se da se neki procesi odvijaju mimo proklamacija iz Dejtonskog i Vašingtonskog sporazuma, bez mogućnosti da se kontroliraju "odozgo". Inspiratori dezintegracionih procesa i dalje su daleko od domašaja međunarodnih faktora nadležnih za implementaciju mirovnog sporazuma, samim tim što je jezik sile jedino sredstvo sporazumijevanja sa nosiocima separatističkih ideja, a silu niko ne želi da upotrebljava, uprkos ovlaštenjima.

Bosna se tako, sa upitnikom iznad svoje budućnosti, nalazi u bujici dezintegracije koja se može, ali neće zaustaviti. Logično, međunarodne snage nisu, kao Bošnjaci ili rijetki Bosanci vezane sentimentom za biće Bosne i Hercegovine, niti su kao mi zainteresirani za reintegrativne procese. Njih, na berzi morala, interesira da što jeftinije prođu: ukoliko je moguće održati mir po svaku cijenu, pa makar se ona zvala i status quo.

Mir je tu. Doduše, još uvijek labav jer nosi breme političkih nedorečenosti, ali što vrijeme više prolazi sve je čvršći, jer se običan čovjek, na svim stranama, udaljava od svoje sjene, ili savjesti. Prirodno.

Ako sve to shvatimo, dakle moralno-trgovački interes IFOR-a i uopšte svih međunarodnih sponzora mira u Bosni, onda će nam jasnije biti raseljavanje Srba iz Sarajeva i uspostavljanje tapije u Brčkom.

Ako je mir po svaku cijenu bio primarni interes njegovih sponzora, onda je razumljivo kad ih ne iritiraju unutarne bh političke konotacije određenih, naravno fabriciranih, procesa. U slučaju da sponzori uistinu žele sve ono što su pored mira proklamisali jasno je da na sceni ne bi bile sve one separatističke antibosanske političke strukture koje i dalje rade svoj prljavi posao.

Ali, jesu. I uz to, djeluju sa mnogo više drskosti nego što se to i moglo očekivati u prvi mah. Ono najporaznije: partneri iz Karadorđeva faktički ostvaruju svoj cilj, na terenu i praktično, ma kako se on zvao: Federacija, Unija, entitet ili nešto drugo. Opasnost je u vremenu, u srastanju tog stanja sa realitetom, kada bi i sponzori mira mogli dići ruke i reći: imate mir, ali onakav, u političkom smislu, kakav je na terenu.

Naseljavanje Srba u Brčko je vrhunac drskosti ovakve politike, srpskih i antibosanskih ekstremista s jedne, i međunarodnih implementatora, s druge strane.

Na pitanje zašto oko 100.000 Sarajevskih Srba, kad su već otišli, nije naseljeno u Podrinju, a ne u Brčkom - odgovor je jasan. Brčko i dalje ostaje vrhovni interes kakvog takvog velikosrpstva, žila kucavica Krajine i Podrinja. Kao dugoročan politički cilj, smatraju Srbi, ono mora biti njihovo.

Budući da pitanje bosanske srpske prijestolnice još uvijek nije riješeno, da traju varnice na relaciji Pale - Banjaluka, ratni srpski invalidi došli su na ideju da razlike pomire tako što će Brčko proglasiti glavnim gradom "republike srpske".

Ukoliko se nastavi ovakva politika Biltove administracije, politika popuštanja i nezamjeranja, izjednačavanja tri strane, u kojoj uvijek jedna ima više prava, a druga obaveza - ne treba sumnjati da će ova lakrdija uskoro postati realnost.

Tzv. neriješeni status Brčkog bio bi riješen srpskom drskošću i međunarodnim popuštanjem. Bio bi to status quo, kao što je danas i srpski entitet na kome su većinu stanovništva, do prije četiri godine, činili Bošnjaci.

Teško je ma čime opravdati nedovoljnu bučnost državnih organa vlasti kada je u pitanju - Brčko. Danas, tu počinje i završava se priča o budućnosti ili prošlosti Bosne i Hercegovine.

25. mart 1996.

**Kome će za ratne zločine suditi
“herceg-bosanski” Hrvati?**

FEDERACIJA NA OPTUŽENIČKOJ KLUPI

**Kad je u pitanju bošnjačko-hrvatski sukob
jasna je savezničko-izdajnička pozicija,
i u skladu s tim
ko je napao a ko se branio**

Predsjedničko vijeće vječno odumiruće “Herceg-Bosne” prije neki dan je zaključilo “da su svi nadležni organi dužni pokrenuti krivični postupak protiv političkih, državnih i vojnih zvaničnika uz čiju su suglasnost izvršeni zločini nad hrvatskim narodom u BiH”. Za sprovedbu ovog zaključka, kako je javila agencija Habena, zaduženi su “svi organi gonjenja, zajedno sa Komisijom za ratne zločine u Herceg-Bosni”.

Iz više razloga i ovaj potez “herceg-bosanskih” vlasti je jedan od značajnijih priloga u dossieru razbijanja Federacije, i njenog nasilnog pretvaranja iz federacije kantona u federaciju naroda.

U prvi mah ovaj zaključak davno pokopanog “predsjedničkog vijeća HB” ne čini se konfliktnim. Reklo bi se, pa normalno je da se traga za ratnim zločincima, u interesu mira, povratka međunacionalnog povjerenja, reintegracije BiH, itd. Bošnjačka saveznička jednosmjernost sklona je, vjerovatno, pomisliti kako će herceg-bosanski Hrvati, prirodno i saveznički, ganjati našeg dinđušmanina, zajedničkog neprijatelja, tj. četnika.

Da je to hrvatska namjera onda se ona ne bi realizirala putem nepriznatih institucija nepriznate paradržave. Samim tim što je njihov međunarodni domet neuporediv sa onim kojeg imaju državne instance koje se bave ovom oblašću. Dakle, da je ovaj zaključak usmjeren na počinioca zločina nad Hrvatima od strane srpske strane, on se ne bi donosio u “Herceg-Bosni”, već u

Federaciji, budući da su Bošnjaci živo zainteresirani, više nego Hrvati, za uhićenje srpskih ratnih zločinaca. Zajednički glas bio bi jači od paradržavnog soliranja.

Nedvojbeno, zaključak se ne odnosi na srpske ratne zločince, jer interesni partner, kooperant, u tom cilju bili bi Bošnjaci, kao najveće žrtve četničkog genocida, a ne - Hrvati sami sa sobom.

Logička asocijativnost nas goni da pretpostavimo: Ne odnosi li se zaključak "predsjedničkog vijeća HB" na Bošnjake?! Nije li to još jedno sredstvo, još jedna moneta za hrvatsko opstruiranje Federacije i njeno pretvaranje u federaciju naroda?! Neće li sutra, ili već danas, tobožnje gonjenje bošnjačkih "ratnih zločinaca" biti sredstvo ucjene, prisile, destrukcije, u cilju poturanja klipova i onako već klonulim federalnim kolima?! Nije li to što jedan generator navodno nerješivih problema koji treba ne samo Bošnjake, već i sponzore Vašingtonskog sporazuma da uvjere kako Federacija kantona ne može uspjeti i kako bosanski Hrvati treba da imaju ista prava kao i bosanski Srbi, dakle - zaseban nacionalni entitet?

Barem kad je u pitanju bošnjačko-hrvatski sukob jasna je savezničko-izdajnička pozicija, i u skladu s tim - ko je napao a ko se branio, a u daljem slijedu: ko je držao konc-logore i vršio ratne zločine, a ko to, i da je htio, nije bio, ni moralno ni politički, u prilici. Taj sukob su, sa punim građanskim pravima, preživjele desetine hiljada Hrvata u krajevima gdje su Bošnjaci u većini i koje je kontrolirala Armija RBiH, poput Tuzlansko-podrinjskog kantona.

Dakle, herceg-bosanski sud za ratne zločine, kako smo vidjeli, ne tiče se Srba, jer u tom slučaju bi bio federalni, ali se, objektivno, ne tiče ni Bošnjaka, jer Bošnjaci su bili u poziciji žrtve i u odbrani nisu činili, niti mogli činiti, ratne zločine.

Tiče li se, onda, Federacije?

25. mart 1996.

Šta traži Hrvatsko-američka asocijacija?

VODIČ I JETIM!?

**Bez okolišanja, drito u sridu, oni kažu:
“Hrvatska je Bosni glavni vodič”(!)
Kao da je Bosna jetim ili slijepac pa joj, eto,
treba “moćna Hrvatska” da joj pokaže put**

Sinhronost nekih hrvatskih političkih pojava usmjerenih na cijepanje Federacije već je uočljiva golim okom. Pored ispod žita legaliziranog fakta da Federacija ne može ući u “hrvatske dijelove”, ta sinhronost danas se očitava u tendenciji političkog hrvatiziranja bošnjačkih, ili kako se zvanično zovu - federalnih dijelova BiH.

Jedan od dokaza tome je i sve bučnija kampanja Hrvatsko-američke asocijacije (Croatian American Association), koja među članovima američkog Kongresa lobira sva politička stajališta hrvatskog hegemonizma, odnosno Hrvatske demokratske zajednice.

Posljednji talas lobiranja usmjeren je na uvjeravanje Kongresa, i uopšte američke javnosti, da bi Hrvatska, “po svim indikativima”, morala biti američki adut na Balkanu, “vodeća država”, jer, ko biva, najbliža je zapadnoevropskom političkom modelu.

- “Njezin geografski položaj, povijest i želja da bude u potpunosti integrirana kao članica zapadnog saveza nudi Sjedinjenim Državama odanog saveznika, privrženog opće usvojenim demokratskim načelima” - kaže se u jednom pasusu ovog samoreklamerskog saopštenja, koje je u najmanju ruku netačno, ako ne i smiješno, naspram totalitarizma, ili nećeg goreg, što već godinama isijava iz Tuđmanovog režima.

Pored toga što Asocijacija Hrvatsku, iz praznog u šuplje, inaugurira u, za SAD, vodeću državu u “planiranju američke političke i vojne strategije na području bivše Jugoslavije”, Asocijacija,

za očekivati, ima i svoju viziju odnosa Hrvatske prema Bosni. Bez okolišanja, drito u sridu, oni kažu: “Hrvatska je Bosni glavni vodič”.(!) Kao da je Bosna jetim ili slijepac pa joj, eto, treba “moćna Hrvatska” da joj pokaže put.

No, količina kvaziarijevske bahatosti ne završava se tu. Asocijacija, tobože u interesu Federacije, traži od SAD da podrže šest njihovih zaključaka.

Prvo, traže povratak za oko 200.000 Hrvata svojim kućama na teritorije koje kontrolira Armija RBiH, naravno, ne pominjući i povratak Bošnjaka u Čaplinu, Stolac, zapadni Mostar ili Jajce. “U interesu Federacije” podrazumijeva se, zar ne, da je “hrvatski” dio Federacije hrvatski, a bošnjački je - i hrvatski, što znači da se Bošnjaci ne mogu vratiti u svoje kuće, jer to, po ovom konceptu, nije njihova zemlja.

U ovom kontekstu zvuči i drugi zaključak kojim se traži “da konačno muslimansko čelništvo u Bugojnu počne surađivati u naporima za repatrijaciju”, a kao što vidimo napori podrazumijevaju prava jedne i obavezu druge strane: povratak Hrvata, ali ne i Bošnjaka.

Dalje se apelira da Međunarodni tribunal ispita izvješća o ratnim zločinima protiv Hrvata, te da Sarajevo postane višetnički distrikt, te da u njemu nemuslimanske zajednice dobiju pristup sredstvima informiranja. Na kraju, asocijacija traži porast sudjelovanja Hrvata u vođenju politike u Federaciji.

Budući da javnost zna odgovore na ove zahtjeve, nije ih potrebno elaborirati. To sigurno znaju i autori iz pomenute Asocijacije. No, dati šaku ne znači i završiti posao, sa kvaziarijevcima kojima bi sve do glave bilo malo.

Za to vrijeme u “demokratskim” hrvatskim kazamatima (kod Stoca, u Mostaru, na Pagu, ratnoj luci Lora, u Lepoglavi, Našicama, na Golom otoku, u Sv. Grguru) zatočeno je oko 700 Bošnjaka.

Da je, kojim nemogućim slučajem, njihovo oslobađanje prvi zahtjev pomenute Asocijacije, možebit da bi ih ozbiljnije shvatali. Ovako, Asocijacija je samo kotač u spektrumu sinhrona u razbijanju Federacije.

27. mart 1996.

BOŠNJAČKA NACIONALNA STRATEGIJA

**Da se to znalo prije, a da se Bogdom zna i danas,
bilo bi manje bespuća koja sve snažnije razgrađuju
posljednju šansu bošnjačkog nacionalnog
i političkog samoodržanja**

Malo koja evropska nacija je imala sreću da stasava u rahatluku. Nacionalne legende ne bi bile to što jesu da im scenski prostor nije pakleni povijesni oganj u kome se kuje odluka da će se biti. Srbi su, eto, kao što znamo, temelj svoje nacionalne samobitnosti izgradili na kosovskom mitu, koji je u biti mit o porazu, ali ono što tvori srpski nacionalni temelj nije poraz, već odluka da se bude, da se brani, uprkos nadmoćnijoj Otomanskoj imperiji. Isto tako, možda će neko vrlo brzo borbu za referendumsku BiH imenovati porazom, ali niko neće moći osporiti bošnjačku odvažnost i dostojanstvo, odluku da se brani Bosna uprkos bošnjačkoj golorukosti s početka 1992. godine. Odatle vuče porijeklo rađanje bošnjačke nacije, iz tog ognja u kome se kalio duhovni bošnjački čelik, svijest da *jesmo* i da ćemo *biti*. Bošnjačka priča se ne razlikuje mnogo od tipologije nacionalnih legendi drugih evropskih naroda koje svoj embrion upravo imaju u ovovrsnom povijesnom ognju. Jedina razlika između njih i nas je u tome što je naše nacionalno rođenje došlo potkraj 20. stoljeća i što je bilo mnogo, mnogo krvavije od bilo čijeg.

Proces formiranja nacija u Evropi je odavno gotov. Zbog te političke atmosfere u kojoj se čini da se nema šta bitnije mijenjati, rađanje bošnjačke nacije doima se kao snijeg po beharu. Ne samo drugima, iz okruženja, već i dobrom dijelu naših zvaničnika koji kao da su se najednom zatekli pred faktom kojeg nisu očekivali.

Naime, analizirajući političke platforme u spektru bh političkog plurala, uočićemo da se ni jedna ne odriče zalaganja za BiH, kao zajednicu ni, ni, ni, već i, i, i. Prirodno, jer nacionalni interes Bošnjaka je cjelovita BiH. U tom rasprostiranju tolerancije, u kojoj se dio sebe dariva ideji čardaka ni na nebu ni na zemlji, zameće se konfuzija od koje ne pate naši susjedi. Odnos bošnjaštva i bosanstva, koji može biti šaltan prema volji, potrebi, mjestu i vremenu, najbolji je indikativ nedefiniranosti pojmova. Ovaj odnos, zapravo, pokazuje sva razmeđa bošnjačke društveno-političke scene, raspuknute između pojave koje bi da se oslone na realitet i onih drugih, uglavnom opozicionih, koji bi da realitet gradimo na onome što bi htjeli da jeste, a nije, niti može biti.

Karika koje nedostaje u zaokruženju priče o stasavanju bošnjačke nacije jeste nemanje nacionalne teritorije koja, iako danas postoji, ima se imenovati Federacijom, za razliku od srpskih i hrvatskih dijelova koji se ne odriču nacionalnog predznaka. Za Bošnjake to je opet neka vrsta jugoslavenizma, u onom smislu kojeg moraju jedino pikati oni koji nemaju ista prava kao i kršćanski narodi ovih prostora. To je samo jedan od stvorenih prostora za političku manipulaciju raspolučenih političkih snaga koje u borbi za vlast, povjerenje i naklonost birača, naravno, ne biraju sredstva.

Ono što se objektivno ispriječilo na put zaokruženja storije o rađanju i postanku bošnjačke nacije jeste nacionalni interes bošnjačkog naroda, odnosno cjelovita BiH. Ta referendumska zamisao, u biti civilizacijska i demokratska, u čijem krahu nisu ni mislji učestvovali Bošnjaci, jeste i biće kost u grlu završetku procesa nacionalne samobitnosti. Zapravo, realno gledano, ideja referendumske BiH je inkompatibilna rađanju bošnjačke nacije, budući da ona podrazumijeva bosanstvo, kao imenitelj zajedničkog življenja, s tendencijom da se pretoči u nacionalnu, dakle političku odrednicu bh naroda. To je plemenito, ali od toga nikada, ni u zamisli, nije moglo biti političkog hajra, budući da se *bosanstvo* ispostavlja kao bošnjački nacionalni interes, ali ne i interes suvlasnika ove države, dakle Srba i Hrvata koji takođe imaju pravo da budu u pravu. Bošnjačko pravo, pokazalo se, nije jedino pravo koje odlučuje o tome šta će se u ovoj zemlji događati. Da se to znalo prije, a da se Bogdom zna i danas, bilo bi manje bespuća koja sve snažnije razgrađuju posljednju šansu bošnjačkog nacionalnog i političkog samoodržanja.

Koliko god se federalizacija bošnjačkog identiteta danas činila kao modus za asimilaciju bošnjačkog i muslimanskog identiteta, koliko god iluzionistička ideologija reintegracije bila protivna

zaokruženju bošnjačke nacionalne identifikacije - čini se da ima sasvim dovoljno političkih snaga koje neće dopustiti survavanje u zaborav embriona i puta naše nacionalne samobitnosti.,

U narednim vremenima za očekivati je redefiniciju nekih političkih postavki. Ona mora prije svega doći od nosilaca političkog legitimiteta Bošnjaka.

Kao prvo, nužno je izbiti nesigurnost koja podsjeća na stid pred realitetom, u odnosu na ono što je proklamirano. Tako, izgleda odveć groteskno kada reprezentanti bošnjačkog naroda zборе slavopojke o očuvanoj BiH, o povratku prognanika, o reintegraciji, o ostvarenju tog i takvog nacionalnog cilja Bošnjaka. Običan narod, kome ni u najtežem vaktu nije falilo smisla za (crni) humor, nemilosrdno dočekuje na nož ovaj nesrazmjer između bajkovitih priča i onoga što jeste.

Drugo, valja stati pred ogledalo i reći nešto o onome što je moglo biti bolje, a nije. Ne treba se toga stidjeti, kao ni ovoga prije, jer je bošnjačko političko vodstvo, nerijetko i protivno nacionalnim interesima Bošnjaka, insistiralo do besmisla na ciljevima, civilizacijskim i demokratskim, koje, eto, pokazalo se, ne podržava niko osim nas samih. Greške su ljudska kategorija, naročito u toku bestijalne agresija kakva je bila ova na bošnjački narod, kada se, objektivno, nisu sve uzde mogle čvrsto držati u rukama, niti kvalitetno strateški projicirati određene društvene, političke i kulturološke pojavnosti.

Ono što mora doživjeti žestoku redefiniciju i kritiku jeste instrumentalizacija vjere, dakle - Islama. Nije problem kada je vjeroispovijest sloboda borca Armije BiH, kada je ona privatni i kolektivni čin slobode, ali je i te kakav problem kada se vjera ispostavlja kao kategorija moralne i političke podobnosti, kada se u džamiji ide kao nekada na partijski sastanak. Pravo je čudo kako je moglo promaći uspostavljanje jednog čitavog mehanizma koji je Bošnjake, kako je to jednom odredio Reis, dijelio na nekakve kategorije, a na osnovu kriterija svojstvenih bivšem komunističkom režimu. Time ne samo da je sužen prostor bošnjačkog jedinstva, već i svih drugih građana različite konfesionalne pripadnosti koji su u vrijeme Bošnjačkog sabora bili spremni prihvatiti bošnjaštvo kao svoju nacionalnu odrednicu. I ono što je još tragičnije je što su uspostavljeni parametri, na temeljima na kojima jesu, mogli samo produkovati hiperprodukciju slabih karaktera u vrhu bošnjačkog rukovodstva koji će, eto, najednom postati osviješteni, ići će i u džamiju ako treba, samo ako je to u interesu karijere i osvajanja

fotelje. Ne treba da nas onda čudi ako ti isti, u novonastaloj konstelaciji odnosa, budu najednom osviješteni u drugom smjeru, pa “shvate” kako je federalizacija Bošnjaka najbolji put.

Uspostavljanje sistema moralno-političke podobnosti, na identičnim boljševičkim principima, koji ne moraju da znače ništa osim poslušnosti, inferiorisalo je jake bošnjačke ljude, u odnosu na realnu masu poltrona koja je spremno dočekala svoju šansu da skine crveni dres i dođe na tobe. Niko, naravno, ne tvrdi da bošnjačkom jedinstvu nisu potrebni i takvi, ali njihovo guranje u prvi plan, po kriterijima nakaradne podobnosti, ostavilo je bošnjačku političku snagu bez mnogobrojnih, jačih i iskrenijih Bošnjaka koji nisu htjeli prihvatiti logiku boljševizma, i zbog toga su heretizirani. Danas smo, bez logičnog razloga pocjepkani na podobne i nepodobne, koji rovare, jedni između drugih, po prljavom vešu jednih i drugih.

Prva stavka u revidiranju političke platforme bošnjačkog naroda mora biti prije svega kritika sužavanja prostora, prije svega na vjerskoj osnovi koja, ukoliko izađe iz dometa privatnog, postaje ništa drugo do kopija komunističkog partijskog sastanka. Za tu redefiniciju, koja kao definicija zapravo nikada nije ni postojala na površini, treba mnogo više snage nego se to u prvi mah može i zamisliti. Jer, ko danas može postaviti pitanje Reisu o njegovoj kategorizaciji Bošnjaka? Problem nije u postavljanju pitanja, već u tome što ga mora postaviti onaj ko i samog sebe mora upitati za štošta. Recimo, moglo bi se kazati nešto i o poturanju argumentarija svijetu koji je ovdje tražio sve osim bošnjačke borbe za zajednički život. Valja se razgoliti pred sobom i narodom, pred sadašnjošću i budućnošću, valja srušiti mit o bezgrešnosti i sve što je bilo naopako, a bilo je mnogo toga, nazvati prirodnim. Košto tako i jeste.

Mnogo snage je potrebno za šamaranje sebe. Tim prije što poltronski mehanizmi tako fantastično rade na projiciranju slike o bezgrešnosti, pronalazeći kvarljive argumente za mudre odluke mudrog rukovodstva.

Ali, bez toga pramac bošnjačkog broda ne može krenuti suprotno od bure koja ga čeka, suprotno od bespuća.

5. maj 1996.

KOMŠILUK JE OVDJE U GENIMA

**Mogućnost međunacionalnog pomirenje
nije iluzija, već stvarnost,
proces zavisian od vremena
Komšiluk je genetski kod krvi ovih naroda
i treba ljudima pružiti šansu**

Međunacionalno pomirenje je uslov opstanka države Bosne i Hercegovine. Ono mora biti primarni interes svih koji se zalažu za opstojnost državno-pravnog kontinuiteta, koji je uslovljen postojanjem bosanskohercegovačkog društva, kao svojevrsnog duhovnog entiteta, nespojivog nacionalnim samoizolacijama. Dakle, mora biti jasno da bez društva, kojeg čine različitosti, nema ni države Bosne i Hercegovine. Postojanje države uslovljeno je međunacionalnim nivoom tolerancije, koji ne ugrožava slobode i prava onog drugog.

Drugo je pitanje - ko je danas zainteresovan, sa aspekta nacionalnih interesa, za opstanak Bosne i Hercegovine, i kao države i kao društva? Vladajuće oligarhije srpskog i hrvatskog naroda u BiH - to sigurno nisu. Bošnjačko votstvo, s druge strane, nerijetko je činilo sulude korake ka destruiranju embriona reintegracije BiH, koji su imali oblik bošnjačke samoizolacije, samodovoljnosti, kao da Bošnjaci, u najmanju ruku, imaju istu poledinu kao Srbi i Hrvati. Još 1994. godine napisao sam da je nacionalni interes Bošnjaka cjelovita Bosna i Hercegovina, koju treba čuvati i braniti sa pozicija bošnjačke ekvidistance i prema jednima i prema drugima. Bošnjaci su, dakle, u ovom trenu, najzainteresovaniji za međunacionalno pomirenje, za restituciju bosanskohercegovačkog multi-etničkog društva, koje jedino može garantovati opstanak države Bosne i Hercegovine.

Novaković **Komšilik**

Komšilik je ovdje u genima

Možda se nećemo nikada potpuno pomiriti s činjenicom da su naši preci bili dio genocidne operacije koja je uništila čitav narod. Međutim, ako želimo biti ljudi, moramo naučiti da živimo s ovom činjenicom.

Prof. dr. sc. Miroslav Županović

Ako se nećemo nikada potpuno pomiriti s činjenicom da su naši preci bili dio genocidne operacije koja je uništila čitav narod, moramo naučiti da živimo s ovom činjenicom. Možda se nećemo nikada potpuno pomiriti s činjenicom da su naši preci bili dio genocidne operacije koja je uništila čitav narod, moramo naučiti da živimo s ovom činjenicom.

Možda se nećemo nikada potpuno pomiriti s činjenicom da su naši preci bili dio genocidne operacije koja je uništila čitav narod, moramo naučiti da živimo s ovom činjenicom.

Možda se nećemo nikada potpuno pomiriti s činjenicom da su naši preci bili dio genocidne operacije koja je uništila čitav narod, moramo naučiti da živimo s ovom činjenicom.

Možda se nećemo nikada potpuno pomiriti s činjenicom da su naši preci bili dio genocidne operacije koja je uništila čitav narod, moramo naučiti da živimo s ovom činjenicom.

Možda se nećemo nikada potpuno pomiriti s činjenicom da su naši preci bili dio genocidne operacije koja je uništila čitav narod, moramo naučiti da živimo s ovom činjenicom.

Možda se nećemo nikada potpuno pomiriti s činjenicom da su naši preci bili dio genocidne operacije koja je uništila čitav narod, moramo naučiti da živimo s ovom činjenicom.

No, krucijalno pitanje kada govorimo o aspektu međunacionalnog pomirenja jeste faktor umijeća prevazilaženja nekih stavova i mišljenja kojima su narodi bivali poistovjećivani sa zločincima i zločinima koji su u njihovo ime činjeni. Razdvajanje naroda od počinjenih zločina osnov je za stvaranje političkih i društvenih uslova za povratak međunacionalnog povjerenja. Naravno, u svemu se mora naći odgovarajući balans između obaveze da pamtimo i ne zaboravimo, da živimo sa istorijskom istinom, takva kakva je, i s druge strane, da u vlastitom interesu nađemo pozitivne vibracije u onome što nas spaja sa našim komšijama.

U suštini, treba optimistički gledati na mogućnost među-nacionalnog pomirenja. To nije iluzija, već stvarnost, proces koji će ovisiti prije svega od vremena. Politička volja, koja se često navodi kao primarni uslov, to ne mora biti, jer će vrijeme i mir uticati na povezivanje ljudi... Ljudi će, potom, učiniti svoje.

Pišući i govoreći o ovoj temi uvijek sam uzimao za primjer zločine u drugom svjetskom ratu. Uprkos svim strahotama, ljudi su uspjeli izgraditi čvršće multietničko društvo nego što je bilo prije. Jedini problem je bio u sistemu, koji nije mogao izdržati iskušenja. Znamo da su Bošnjaci i tada bili prognani gotovo iz istih mjesta kao i u ovome ratu, i da su se tamo vratili. Uz malo više političke pameti, koja će se bazirati na imperativu demo-kratizacije i jačanje embriona bosanstva, svako će se u dogledno vrijeme vratiti na svoje. Komšilik je genetski kod krvi ovih naroda, i treba samo ljudima pružiti šansu... Da im se više nikad zlo ne ponovi.

28. juni 1997.

BOŠNJAŠTVO U BOSANSTVU

Valjda bi trebalo biti jasno da u višenacionalnoj državi kakva je BiH - državotvornost i nacionalnost moraju biti dvije odvojene kategorije Nemoguće je državnu, odnosno regionalnu pripadnost, izravnati sa nacionalnom, a kamoli konfesionalnom.

Posljednjih sedmica u javnosti je od strane ljudi sa univerzitetskim i akademskim titulama napravljena i nepotrebna i štetna smutnja u vezi nacionalno-narodnosne odrednice ovdašnjih populusa.

Riječ je, naime, o pokušaju poistovjećivanja odrednice "Bošnjak" sa odrednicom "Bosanac", odnosno davanja istog semantičkog, sociološkog i političkog značenja bošnjaštvu i bosanstvu.

Kao krucijalni argument protiv ove tendencije treba reći da bi ovakva uzurpacija bosanstva zauvijek iz državotvornog određenja izbacila druga dva, ravnopravna, konstituenta BiH. Naravno, to važi i za sve druge građane koji potiču iz, kako to kažemo, miješanih brakova.

Tragično je da ljudi koji bi morali poznavati razliku između državotvorne i nacionalne odrednice dovode u pitanje nacionalno definisanje bošnjačkog naroda, čime otvaraju prostor za kvazipolitikologe čiji je cilj negiranje postojanja bošnjačke nacije, odnosno - države Bosne i Hercegovine.

Valjda bi trebalo biti jasno da u višenacionalnoj državi kakva je Bosna i Hercegovina - državotvornost i nacionalnost moraju biti dvije odvojene kategorije. Nemoguće je državnu, odnosno regionalnu pripadnost, izravnati sa nacionalnom, a kamoli konfesionalnom.

Elementarno je znanje da čovjek, svojim rođenjem, nacionalnu odrednicu dobija samim nacionalnim određenjem i porijeklom svojih roditelja. To se ne da mijenjati.

Državljanstvo, za razliku od nacionalnog, dobija se rođenjem, ali se može mijenjati, pod određenim uslovima, prihvatanjem državljanstva druge države. Time se ne mijenja nacionalna odrednica, koja je konstanta života svakog čovjeka.

Bošnjak, tako, može dobiti ma koje državljanstvo, ali to neće promijeniti njegovu nacionalnost. Recimo, u Hrvatskoj, on može biti hrvatski državljanin, ali - bošnjačke nacionalnosti. Ili, u Sjedinjenim Državama, Italijan može biti američki državljanin, ali je, ipak - Italijan. Svačije građansko pravo može biti čak i da se odrekne svoje nacionalnosti, ali to opet ne može za posljedicu imati negiranje porijekla. Naš najveći prozaista Meša Selimović je imao pravo za života se izjasniti kao Srbin, ali to niti je promijenilo njegovo bošnjačko prijeklo, niti njegove romane koji pripadaju našoj kulturnoj baštini.

Druga, još nevjerovatnija postavka ovih akademskih opservacija jeste da se ti i takvi Bosanci trebaju jedino dijeliti po konfesionalnoj pripadnosti, tj. na Bosance muslimanske, odnosno katoličke, odnosno pravoslavne vjeroispovjesti.

Da li je uopšte potrebno govoriti da je religija lično opredjeljenje svakog čovjeka, i da bilo koji građanin, bilo koje državnosti, ili nacionalnosti, religijski može biti opredjeljen kao musliman, kao katolik, kao pravoslavac, ili budista, ili drugačije, a naravno i kao ateista.

U pomenutoj postavci da postoje Bosanci različitih religija negiran je potpuno narodnosni, dakle etničko-kulturološki momenat u konstitutivnosti nacije. Recimo, istina je da djelo Maka Dizdara, u najširem smislu, pripada bosanskohercegovačkoj kulturi, ali je ono, prije svega - bošnjačko. Isto važi i za Aleksu Šantića, ili Nikolu Šopa.

Bosanstvo, ako opstane, i ako preživi svekolike nasrtaje, živjeće kao imenitelj zajedničkih vrijednosti koje, prije svega, pripadaju Bošnjacima, bosanskohercegovačkim Srbima, i bosanskohercegovačkim Hrvatima. Svako bošnjačko nadtrećinsko uzurpiranje bosanstva vodilo bi legitimiziranju gravitacije bh Hrvata i bh Srba ka Hrvatskoj, odnosno ka Jugoslaviji.

Bosanstvo je, dakle, sudbinski vezano za društveno i političko stanje države Bosne i Hercegovine koja, pokazalo se, ne može biti ni samo bošnjačka, ni samo srpska, ni samo hrvatska...

... Kao ni bosanstvo.

4. februar 1998.

